

1997. FEBRUÁR

XIII. évf. 2. (115.) szám

Ára: 248 Ft

video

magazin

Film és
Internet

A GOLDEN GLOBE
NYERTESEI

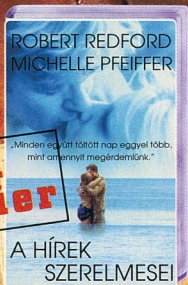
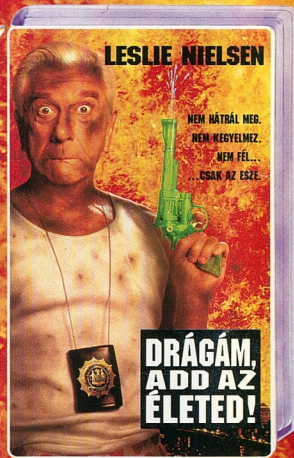
X

akták

A LEGJOBB VIDEOTÉKÁKBAN!

Dick Döglesz, a WC 00-as ügynök, a rettenthetetlen adu asz végre emberére akad! Egy megalománias félkarú óriás világalomra tör, az ügynök tehát habozás nélkül a tették mezéjére lép. Veszélyes munkájában a szépséges 314-es ügynök nő segíti, aki nem akarúlyen pipi Földük fötelnek alcazva veti magát a küzdelembe: rá több fene fenék is fenekedik. Az ügynök kalandjai során éktelenebb a Féktelenűnlél, bandább a Bondnál, mindenkinek Célkeresztbe tesz, sőt két szűz között is meg kell állnia a helyét! Mindenkiöl hűlyet csinál. Ugratja a buzoktat és veszélyes a vakbellek. Elsőpró mint az északi szél.

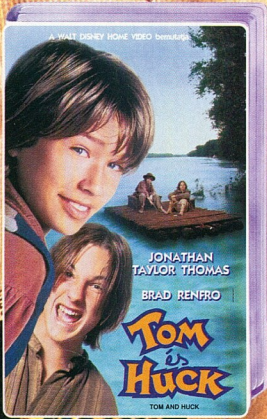
Márciusi videopremier

VIDEO PREMIER

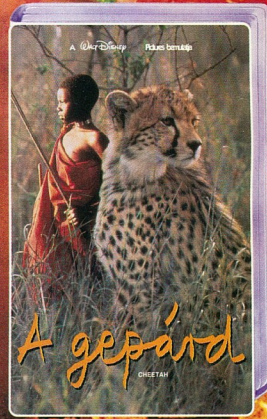
FEBRUÁR 28.

Forgalmazza: InterCom Kft.
1145 Bp. Bácskai utca 23-35.
Tel: 467-1-467, 467-1400 Fax: 252-2766
E-MAIL: VIDEO@INTERCOM.HU

Tom Sawyer és Huckleberry Finn elválaszthatatlan barátok. Kalandvágyban, rosszaságban és fanáziában egyformán nagyszerűek. És most végre igazi veszélyek várnak rájuk. Meg kell menteniük egy ártatlanul elítélt embert. De ehhez szükség van a kalózok rég elásott térképére, be kell járniuk egy kísértetekkel teli házat alá kell szállniuk egy félhomályos barlanglabirintusba, hogy végül a bíróság előtt bebizonyíthassák igazukat...

A kenyei dzsungel ezer meglepetést tartogat két odaköltöző kaliforniaiak. Ők ugyan igyekeznek alkalmazkodni a helyi szokásokhoz, de minden nem sikerülhet. Amikor befognak egy gepárdkölyköt, még nem tudják, mekkora bonyodalomba keverednek. A gepárd ugyanis nemcsak a helybélieknek értékes, de a vadászoknak is! A gepárdot elrabolják, és a két amerikaiak benszülött barátjuk társaságában át kell kelnie a sivatagon, hogy szeretett macskájuk segítségére siessenek.

Kedves Olvasó!

Lendületben a „lakossági” videópiac. Amíg nincs rá jobb szó, szakmai zsaroggal mi is csak így nevezhetjük a megvásárolható kazetták világát. Míg két-három évvel ezelőtt gyűjteményünkbe még csak elvéve vehettük meg videón kedvenc filmünket, addig ma már havonta tucatnyi új alkotás közül válogathatunk. E hónapban is jön két Disney-csoda, újabb színvonalas ismeretterjesztő- és természetfilmmel gazdagodik a kínálat, akit pedig a sztárokkal teletűzdelt háborús vagy akciófilmek vonzanak, azok is már előre melegíthetik képmagnójukat. És idén ez még csak a kezdet! Mert hamarosan jönnek a James Bondok, és még idén sorra kerülnek az X-akták egyes darabjai. Ezért is gondoltuk úgy, hogy a magazin hasábjain – a tévkás kínálat mellett – érdemes nagyobb figyelmet szentelnünk a kazettán közvetlenül is megvehető alkotásoknak. Új, az eladási adatokra támaszkodó sikerlistánk pedig az elizagodást kívánja segíti.

Apropó X-akták. Hódít a nagyvilágban, hódít Magyarországon is. Néhány napja Golden Globe-eső hullott rá, főszereplői tévé- és videósztárokra nőttek ki magukat. Idehaza pedig e hónap sincs új X-akták kazetta nélkül. A sorozat alkotójának e számunkban olvasható portréja talán közelebb visz minket annak megfejtéséhez, vajon mi lehet a hatalmas szakmai és közönségsiker titka. Lehet, hogy ez is a parajelenségek világába tartozik?

Budapest, 1997. február

Falus Tamás

Főszerkesztő: Falus Tamás
Művészeti szerkesztő: Czifferszky Attila
Képszerkesztő: Fejér Gábor
A szerkesztőség címe:
1036 Budapest III., Galagonya u. 2/A
Tel./fax: 250-7441, 250-7442
E-mail: video@irisz.hu

Kiadja a
Video Magazin Kft.
Felelős kiadó:

Belán Gábor ügyvezető igazgató
Nyomdai előkészítés:
IRISZ Kft.
Nyomás:

VESZPRÉMI NYOMDA RT

Felelős vezető: Erdős András igazgató
Terjeszti a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és a regionális részvénysársaságok, valamint az alternatív terjesztők.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Előfizető a hírlapkezelőknél és a Hírlapelőfizetési Irodában (1089 Budapest VIII., Orczy tér 1.), ezenkívül Budapesten a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletági Igazgatósága kerületi ügyfélszolgálati irodáin, vidéken a postahivatalokban.
HU ISSN 0237-5141

Fotók: Redford-Clinton kép 4. oldal, Golden Globe-képek: FEB-REUTERS, 78. oldal: Oláh Csaba

A lapban megjelenő hirdetések tartalmáért a szerkesztőség és a kiadó nem vállal felelősséget

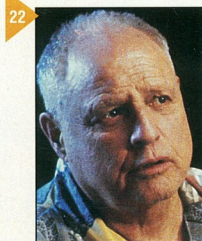
A video magazin

TARTALMÁBÓL:

Sztárözön	4
A Golden Globe díjazottjai	8-11
A Golden Globe elnöksasszonya	8-11
Teremtette: Chris Carter	14-17
A fogalom: Marlon Brando	22-25
Királynőből képviselő: Glenda Jackson	30-31
Ráckevei Anna kedvenc videofilmjei	78

Az utolsó tangó Párizsban	20-21
Meztelenek és bolondok	27
A Kwai folyótól Sztálingrádig	28-29
Játékháború – békés animációval	34-36
Timon és Pumba	38
Kémekek, mint mi	43-45
TOP 40 – Megvásárolható filmek ajánlata	47-54
Amerikai filmek – magyar hősök	56-58
A filmkészítés boszorkánykonyhájában II... ..	60-61
KFT-Bál az Interneten	73

JOGI KÉRDEZZ FELELEK: A jogdíjakról	62
MULTIMÉDIA: Film és Internet	66-67
TANÁCSADÓ: Mit tudnak a televíziók képjávitó áramkörei?	64
TESZT: Samsung és Sony kamerák	70-72
HÍRÖZÖN	74-76
MOZI- ÉS VIDEÓELŐZETES	77

Video Magazin az Interneten:

<http://www.irisz.hu/>

E-mail: video@irisz.hu

Sztározm

TOM HANKS ÉS STEVEN SPIELBERG...

hamarosan együtt forgatnak. Spielberg legújabb filmjének cselekményét ismét a második világháború idejére helyezi a *Saving Private Ryan* produkcióban, melyet várhatóan teljes egészében Nagy-Britanniában forgatnak.

SANDRA BULLOCK ÉS FOREST WHITAKER...

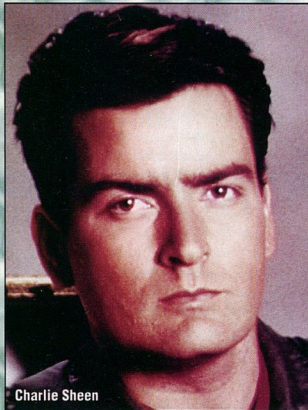
is hamarosan közösen dolgoznak. A színész Whitaker első sikeres rendezése, *Az igazira váru* után máris újabb rendezői lehetőséget kapott. A *Hope Floats* című filmet készítheti el, melynek női sztárja Sandra Bullock lesz. Májusban kezdik forgatni a produkciót, mely egy olyan anya konfliktusairól szól, aki válása után kislányával visszakötözött szülei otthonába. Sandra szerepéért 11 millió dolláros gázsit vehet fel, csaknem ugyanannyit, amennyit a *Fék-telenül 2*-ért kap.

MIKE NICHOLS ÉS JOHN TRAVOLTA...

is együtt forgat áprilistól. A *Primary Colors* című film Bill Clinton 1992-es győztes kampányát dolgozza fel Mike Nichols (*A farkas*) rendezésében. John Travolta már aláírta a szerződést, még tárgyal a producerekkel Emma Thompson és Kathy Bates.

NICK NOLTE...

beleegyezett, hogy eljuttassa a *The Best of Enemies* főszerepét, amely Osha Gray Davidson könyvének adaptációja és egy szo-

Charlie Sheen

katlan kapcsolatról szól a hatvanas évek fajgyűlölet átítatott Észak-Karolinájában. Egy fehér fajgyűlölő és egy fekete házasszony sajátos viszonyáról, akik halálos ellenségek, mégis barátság szövődik közöttük.

ROBERT DOWNEY JR....

Chaplin hiteles megformálója nemrégiben első főszerepajánlatát kapta azóta, hogy tavaly kábítószergyűltebe keveredett és letartóztatták. Idővel próbáidőre bocsátották szabadon. Korábbi szerződésai alapján egyébként a *Hugo Pool* című filmben Sean Penn oldalán játszik, a rendező a papa, idősebb Robert Downey, Hjjabb Downey további kisebb szerepet alakít majd a *Two Girls and a Guy* című filmben, melyet e hónapból forgatnak. Tárgyal továbbá egy újabb főszerepről (*Wild Things*), melyben Kevin Bacon partnere lesz.

TOM CRUISE A KÖZÉPKORBAN

A friss Golden Globe-díjas Tom Cruise két utóbbi supersiker filme után most új vizeken, a középkor felé evez. A spanyol felfedezők kalandjai inspirálják arra, hogy hamarosan ő is elfoglalja a rendezői széket. John Logan író forgatókönyvíró feladatra vállalkozik, és a XVI. századi felfedező, Alvar Nunez Cabeza de Vaca 1527-es feljegyzései alapján megírja egy Amerika és Mexikó partjai felé tartó izgalmas hajózás történetét.

JOHN MALKOVICH...

a brüsszeli filmsztrivál életműdíjas színésze nemrégiben kifejtette: sokkal jobban szeret színpadon alakítani, mint kamerák előtt. *„Számomra mindig különös volt filmekben játszani, mert magamra mindig úgy gondoltok, mint aki színpadi színész. Amit a színpadon teszek, az élő, a mozi elsődlegesen üzlet, nem pedig művé-*

szet” – fogalmazott élesen, több tucat filmszerpellel a háta mögött.

CHARLIE SHEEN ÉS BRET MICHAELS...

a *Poison* zenekar muzsikusa Los Angeles-i székhellyel megalapították produkciós cégüket, mely a Sheen/Michaels Entertainment névre hallgat. Reklám- és játékfilmek, zenei felvételek készítésére vállalkoznak majd. Michaels pedig el is készítette első filmjét, melyet maga írt, társ-rendezett és ő a főszereplő. Már folynak a Sheen által írt film előkészítő munkálatai, melyet a színész írt, ő alakítja a főhőst, és még azon is gondolkodik, hogy a rendező szerepét is magára vállalja. A premiert 1998 januárra tervezik.

DAVID DUCHOVNY...

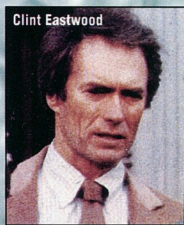
a legrosszkedűbb emberek egyike, akivel valaha is találkozott – nem más mondta ezt az *X-akták* Golden Globe-díjas sztárjáról, mint szintén Arany Globusz-díjas színésztársa, Gillian Anderson. Eközben Duchovny nem győzött cáfolni. Igaz, azt elismerte, hogy nem parajelenség, valóban több alkalommal is átközt jelzővel illette a „show-t” vagy a televíziós sorozatot, de ezt csak szeretettel tette. Szó sincs részéről hátlátanságról, továbbra is szereti az *X-akták*at, de munkára panaszkodni néha azért mégiscsak lehet...

GILLIAN ANDERSON...

a hírek szerint három éves házasság után elhagyja férjét, kéteves gyermeke apját. A 28 éves Gillian különvált Clyde Klotz, 35 éves férjétől, akivel annak idején az *X-akták* forgatásán találkozott. A sokak által irgylt férj akkoriban díszlettervezőként dolgozott a produkcióban.

WHITNEY HOUSTON...

továbbra is elsősorban énekesnek tartja magát, igaz, mint alkalmi színésznő nagyobb sikereket arat, mint több más hívatásos hollywoodi társa. Kasszasiker lett első alakítása, a *Több, mint testőr*, nagy siker volt Az igazira váru is, második kamera előtti szereplése, napjainkban pedig a *The Preacher's Wife*-tal hódít, melyben Denzel Washingtonnal játszik, s a kritikusok szerint profi alakítást nyújt. A film alig két hónap alatt már 50 millió dollár bevételt ért. Bevallása szerint továbbra sem akar filmsztár, megelégszik ha jó filmben kap egy helyes kis szerepet. A producerek azonban láthatóan ennyivel már nem érik be...

Clint Eastwood

CLINT EASTWOOD...

ismét apa lett. A most 65 éves színész-rendező felesannyi idős felesége, Dina kislányának adott életet Los Angelesben. A születésnél jelent volt a papa is. A hírt egyébként az Egyesült Államokban az a tévéállomás jelentette, amelynél a feleség dolgozik. Eastwoodnak a bábí sorrendben negyedik gyermeke. Maggie-től született két gyermeke már felnőtt: Kyle színész, Alison lány pedig modell. 1993-ban az a Francis Fisher színésznő szült neki gyermekeket, akivel együtt játszott a *Nincs bocsánatban*.

A művészetért és a kultúráért tett szolgálataiért Robert Redford kiténtetést vehetett át januárban Bill Clinton amerikai elnökötől és a First Ladytől, Hillarytól

VIDEOPREMIER: FEBRUÁR 20.

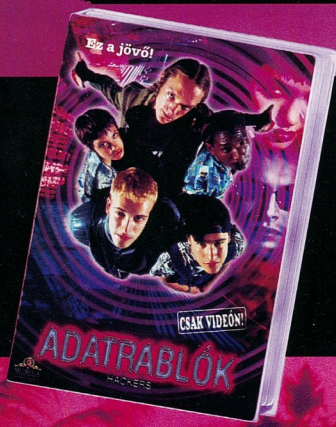
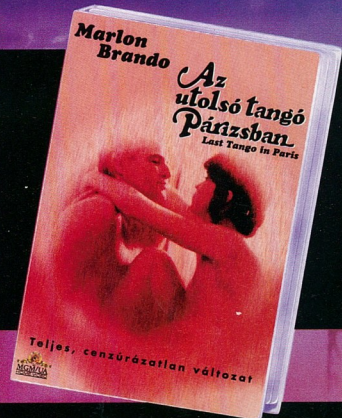
JACK LEMMON WALTER MATTHAU ANN-MARGRET SOPHIA LOREN
MÉG ZÖLDEBB A SZOMSZÉD NŐJE
GRUMPYER OLD MEN

Két lenyűgöző komikus nagyszerű és világhírű partnerek társaságában ismét fergeteges vígjátékban bizonyítja, hogy öreg ember nem vénember. Még mindig olyanok, mint amikor megismertük őket. Bogarasak, viccesek, kifogyhatatlanok az ötletekből, ha ki kell tolni a másikkal. Őmlik a paradicsomlé, repül egy hörccsög, szakad a damil és valaki udvarolni kezd.

MARLON BRANDO
AZ UTOLSÓ TANGÓ PÁRIZSBAN
LAST TANGO IN PARIS

Nem hittem volna, hogy a vad erotika és az igaz érzelmek így összepárosíthatók!
Brando fenomenális!
-Vincent Canby, The New York Times

Marlon Brandóról már többen megríták, hogy valószínűleg ő minden idők legvonzóbb és legjobb színésze. Ebben a filmben bizonyítja, hogy méltatói nem túloztak.

ADATRABLÓK
HACKERS

Nincs védhetetlen rendszer. A számítárvírusok mindenre képesek és mindenre elszántak. Veszélyesebbek, mint az atombomba, bátrabbak, mint a gépjárműves terroristák. És elkapni is nehezebb őket: hiszen sosem jelennek meg a tethelyen. A hálózat csak számukra érhető rejtekútjain keresztül működnek.

MARY-KATE & ASHLEY OLSEN
KÉT TOJÁS SZÁZ BAJT CSINÁL
DOUBLE, DOUBLE, TOIL AND TROUBLE

Varázslók, boszorkányok, csodák, kaland és nevetés - a két megkülönböztethetetlenül egyforma vidám kislány, a TV Bír-lak sorozatának sztárjai, ezúttal igazi bájba keverednek. A két tűzről pattant szösz nem riad vissza semmitől, ha a felnöttek buták, hát ők kalandra készek.

VIDEO CSÚCSON

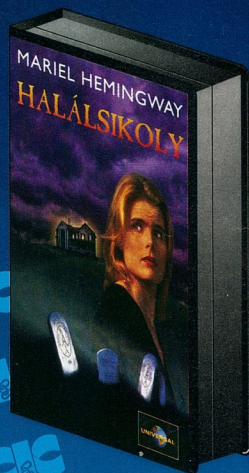
VIDEOMEGJELENÉS FEBRUÁR 4.

LEGBELSŐ FÉLELEM

HA KÉT ARCOD VAN,
KÖNNYEN ELFEJTED,
MELYIK AZ IGAZI...

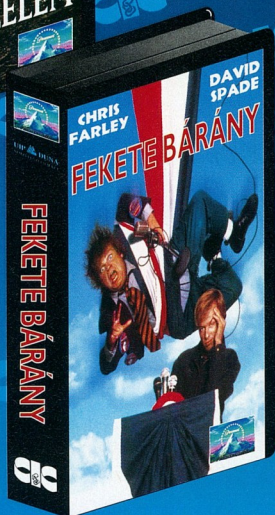
© 1996 BY PARAMOUNT PICTURES.
ALL RIGHTS RESERVED.

HALÁLSIKOLY

LE KELL GYŐZNI
SAJÁT FÉLELMÉT.

© 1996 BY MTE., INC.
ALL RIGHTS RESERVED.

FEKETE BÁRÁNY

MINDEN CSALÁDBAN
VAN EGY...

© 1996 BY PARAMOUNT PICTURES.
ALL RIGHTS RESERVED.

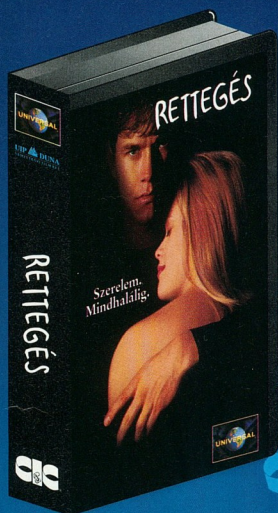
UIP DUNA
NEMZETKOZI FILM KFT.

UNIVERSAL
AN MCA COMPANY

VIDEO CSÚCSON

VIDEOMEGJELENÉS FEBRUÁR 18.

RETTEGÉS

SZERELEM.
MINDHALÁLIG.

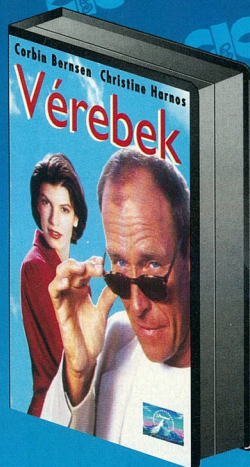
©1996 UNIVERSAL CITY STUDIOS, INC.
ALL RIGHTS RESERVED.

**MEZTELENEK
ÉS BOLONDOK**

STEVEN SPIELBERG AKCIÓ-VIGJÁTEKA
JOHN BELUSHI, DAN AYKROYD ÉS
TREAT WILLIAMS FŐSZEREPLÉSÉVEL

© 1979 UNIVERSAL CITY STUDIOS, INC.
ALL RIGHTS RESERVED.

VÉREBEK

A FÉRFI AZ ÉSZ,
A NŐ AZ ERŐ.
HA ELKAPJÁK
A GYLKOST,
AZ MAGA LESZ
A CSODA!

© 1996 WILSHIRE COURT PRODUCTIONS, INC.
ALL RIGHTS RESERVED.

UIP DUNA
NEMZETKÖZI FILM KFT.

GOLDEN GLOBE

1 9 9 7

Ezúttal már 54. alkalommal osztották ki január 19-én este a Golden Globe (Arany Glóbusz) filmdíjait a Los Angelesben dolgozó külföldi újságírókat tömörítő Hollywoodi Külföldi Kritikusok Szövetsége (Hollywood Foreign Press Association) javaslata alapján. A legjobbnak ítélt filmeket és alkotóikat az 1996-ban bemutatott filmtermés nyomán jutalmazzák. Ezúttal is az Oscar-díj-jelölés előtti utolsó jelentős díjkiosztó gála helyszíne volt a Los Angeles-i Beverly Hilton szálloda bálterme, a szokásos pompával, ragyogással és sztársóvel.

Courtney Love és Woody Harrelson a Larry Flynt, a provokátor című filmben. Milos Forman rendezői díjat érdemelt, de arattak a forgatókönyvírók is

A legtöbb babért a részben Budapesten forgatott *Evita* aratta, az öt jelölésből hármat váltott Arany Glóbuszra. Ugyanennyit gyűjtött be az *X-akták* népszerű televíziós sorozat is, a címlapunkról lenéző *Gillian Anderson* és *David Duchovny* színészi játékát egyaránt díjjal jutalmazták.

Az *Evitát* három díjjal is jutalmazták: *Madonna* a legjobb színésznő díjával büszkélkedhet

GOLDEN GLOBE ELNÖKASSZONYJA

– Feltételezhető, hogy a Hollywoodban dolgozó külföldi tudósítók sugallják a rangos Amerikai Filmakadémia tagjainak: melyik művész és melyik film kapjon Oscar-díjat? – kérdeztük *Aida Takla-O'Reillyt*, a Hollywoodi Külföldi Kritikusok Szövetsége igazgatótanácsának egyiptomi elnökhasszonyát.

A hölgy egyetértően bólintott: – *Bizony meglehetősen... De valószínűbb, hogy a filmművészettel foglalkozó újságírók véleménye egyezik a közönség és az alkotóművészek izlésével.*

Kérdésem indoklásául hadd utaljunk a tekintélyes Golden Globe- és a nem

kevésbé rangos Oscar-díj gyakori egybeesésére. A Golden Globe-ot, jobbra januárban, a külföldi tudósítók ítélik oda az alkotóknak, az Oscart pedig két hónappal később maguk az alkotók, a Filmakadémia művésztagjai szavazzák meg. S a művészek mintha másolnák az idegenajkú újságírók, tévészek, rádiósok döntését: többnyire ugyanúgy vélekednek. Az elmúlt másfél évtizedben (öt esztendőőtől eltekintve) azok a filmek kapták az Oscart, amelyeket előzőleg a glóbuszsal tüntettek ki. A tolforgatók által jutalmazott tizenöt színész közül pedig tizenkettő, a ti-

zenöt művészről közül tizenhárom vihette haza az akadémia díját is.

Nekünk, magyaroknak kiváltképp emlékezetes, hogy 1943-ban (amikor Hollywood külföldi riporterei először osztották ki az Arany Glóbuszt) a magyar *Lukács Pál* alakítását tartották az év legjobbjának. Azt követően az Oscar odaítélői is hasonlóan vélekedtek. Lukács nem kisebb művészt utasított – két alkalommal is! – maga mögé, mint a *Casablancában* remeklő *Humphrey Bogart*-t. De kettős magyar sikernek könyvelhettük el az ugyan-csak magyar származású *Martin*

Gillian Anderson és David Duchovny, az X-akták sztárjai

Az 1997. évi Golden Globe-győztesek, az 1996-os filmprodukciónk alapján:

MOZIFILMEK:

A legjobb drámai alkotás: **THE ENGLISH PATIENT**

A legjobb, drámai alkotásban szereplő színész: **BRENDA BLETHYN**

(*Titkok és hazugságok – Secrets and Lies*)

A legjobb, drámai alkotásban szereplő színésznő: **GEOFFREY RUSH** (*Shine*)

A legjobb vígjáték vagy zenés film: **EVITA**

A legjobb, vígjátékban vagy zenés filmben szereplő színész: **MADONNA** (*Evita*)

A legjobb, vígjátékban vagy zenés filmben szereplő színésznő: **TOM CRUISE** (*Jerry Maguire*)

A legjobb idegennyelvű film: **KOLYA** (*Csehország*)

A legjobb epizódszerepet alakító színész: **LAUREN BACALL**

(*Tükröm, tükröm – The Mirror Has Two Faces*)

A legjobb epizódszerepet alakító színésznő: **EDWARD NORTON**

(*Primal Fear*)

A legjobb rendező: **MILOS FORMAN**

(*Larry Flynt, a provokátor – The People vs. Larry Flynt*)

A legjobb forgatókönyv: **SCOTT ALEXANDER és LARRY KARASZEWSKI**

(*Larry Flynt, a provokátor – The People vs. Larry Flynt*)

A legszebb eredeti filmzene: **GABRIEL YARED**

(*The English Patient*)

Landau 1995-ös diadalát is: az *Ed Wood* című filmben *Lugosi Bélát* személyesítette meg, s alakításáért januárban az újságírók, márciusban pedig a pályatársai szavazták rá.

– **Kik alkotják e tekintélyes újságírószervezetet?**

– Százhat tagunk van – felelte Aida Takla-O'Reilly. – Kollégáink kétszáz külföldi újságot, rádió- és televízióállomást tudósítanak. Évente legfeljebb öt új tagot választunk magunk közé olyan pályatársakból, akiket az MPA, vagyis az amerikai mozgóképgyezesület már felvett soraiba. Alapítóink mottója az írtak zászlajukra: „Egység és egyetértés, vallási vagy faji diszkrimináció nélkül.” Azóta is ezt az elvet valljuk.

(Aida Takla-O'Reilly 1956 óta tudósít egyiptomi és francia lapokat. Párizsban a Sorbonne-on, Los Angelesben pedig az UCLA egyetemen szerzett diplomát. A diákból nem sokkal később tanár lett: a hetvenes években amerikai egyetemeken előadója volt. Miközben lapjainak ír, rendszeresen szerepel az amerikai tévéállomások vitaműsorai-ban. Mielőtt az igazgatótanács élére állt volna, 1994-től 1996 augusztusáig ő látta el az ötvennégy esztendeje alapított szervezet elnöki tisztét. E társadalmi megbízatás általában két évre szól; jelenleg a dél-afrikai *Phillip Berk* irányítja a rangos testületet.)

– **Mi az egyesület célja, miből tartják fenn önmagukat?**

A legszebb eredeti
filmbetétál:
YOU MUST LOVE (EVITA –
zene: **Andrew Lloyd Webber**,
szöveg: **Tim Rice**)
Életmű-díj:
DUSTIN HOFFMAN

TELEVÍZIÓS ALKOTÁSOK:

A legjobb drámai mű:
X-AKTAK (*The X-Files*)
A legjobb színésznő drámai
műben:
GILLIAN ANDERSON
(*X-akták*)
A legjobb színész drámai
műben:
DAVID DUCHOVNY (*X-akták*)
A legjobb musical
vagy vígjáték:
3RD ROCK FROM THE SUN
A legjobb színésznő
musicalban vagy vígjátékban:
HELEN HUNT
(*Mad About You*)
A legjobb színész musicalban
vagy vígjátékban:
JOHN LITHGOW
(*3rd Rock From the Sun*)
Minisorozat vagy tévéfilm:
RASPUTIN
A legjobb színésznő
minisorozatban vagy
tévéfilmben:

HELEN MIRREN
(*Losing Chase*)
A legjobb színész minisorozat-
ban vagy tévéfilmben:
ALAN RICKMAN (*Rasputin*)
A legjobb epizódszerepet
alakító színésznő
minisorozatban vagy
tévéfilmben:
KATHY BATES (*The Late Shift*)
A legjobb epizódszerepet
alakító színész minisorozatban
vagy tévéfilmben:
IAN MCKELLEN (*Rasputin*)

(Megjegyzés: A Magyarorszá-
gon bemutatott vagy
bemutatásra váró alkotások
címet közöljük magyarul is.)

Dustin Hoffman az életműdíjjal,
Tom Cruise a legjobb színésznek
járt Arany Glóbuszal

A legjobb epizodista színésznő
Lauren Bacall lett
(*Tükröm, tükröm*), aki
Barbra Streisand rendező-
főszereplő irányítása alatt
dolgozott

– *Célunk, hogy könnyebbé tegyük a Hollywoodban dolgozó tudósítók munkáját, egyszerszind segítsük a filmművészeket is. Évente ösztöndíjakat is osztunk. Állami vagy egyéb anyagi támogatást nem kapunk, lényegében a Golden Globe-díj gálaestjének bevételéből tartjuk fenn „non-profit”, vagyis nem nyereségre törekvő szervezetünk.*

– *A Golden Globe jó üzlet lehet? – Semmiképp nem üzlet! Csupán a kiadásaink fedezésére, jórészt éppen a díjak odaítélésére szolgál. Egyesületünkben, egy titkárnőt kivéve, mindenki társadalmi tevékenységet végez. E munkáért egyetlen centet sem kapunk.*

– *Miként döntenek az Arany Glóbusz odaítéléséről, hiszen az Egyesült Államokban évente hozzátőleget ötszáz új játékfilm készül, s Önök televíziós alkotásokat, sőt külföldi filmeket is díjaznak?*

– *Valamennyi tagunk megnézi az összes új filmet...*

– *Ez az év minden napján több óras mozinézést feltételez!*

– *Igy van! Mondhatnám azt is, hogy nálunk a tagsággal járó elfoglaltság szinte teljes munkaidőt kíván, fizetés nélkül. De hát ez a hivatásunk. Nem kötelességből nézzük meg a filmeket és írunk róluk, hanem azért, mert szeretjük a filmművészetet.*

– *Milyen a kapcsolatuk az Oscar-*

díjat odaítélő Amerikai Filmakadémiaiával? Konzultálnak időnként?

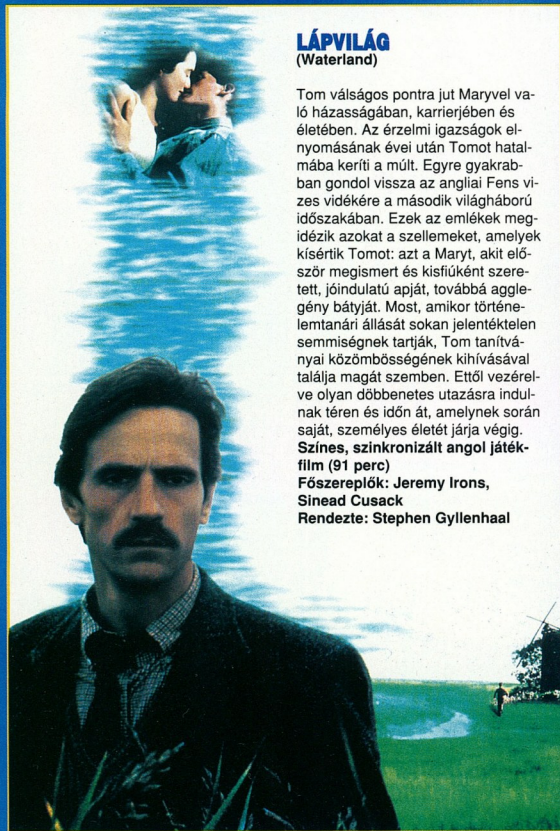
– *Semmiféle hivatalos kapcsolatunk nincs, s nem egyeztetjük az elképzeléseinket. Mi, tudósítók is a magunk véleménye alapján döntünk a Golden Globe-ról, s a filmművészek is maguk határozzák el, hogy melyik alkotást és kiket szavaznak meg az év legjobbjának. Ha ugyanazok a nevek és címek hanganak el márciusban, mint előzőleg januárban, az azt jelzi, hogy valóban az év legjobb filmjei és alkotói kapják a díjakat. Ebben nincs nézetkülönbség közöttünk.*

Földes Tamás
(Los Angeles)

ART-FILMEK

MEGJELENÉS: FEBRUÁR 19.

LÁPVILÁG (Waterland)

Tom válságos pontra jut Maryvel való házasságában, karrierjében és életében. Az érzelmi igazságok elnyomásának éveit után Tomot hatalmába keríti a múlt. Egyre gyakrabban gondol vissza az angliai Fens vizes vidékére a második világháború időszakában. Ezek az emlékek megidézik azokat a szellemeket, amelyek kísérik Tomot: azt a Maryt, akit először megismert és kislükként szeretett, jóindulatú apját, továbbá agglengy bátyját. Most, amikor történelmentarí állását sokan jelentéktelen semmiségnek tartják, Tom tanítványai közömbösségének kihívásával találja magát szemben. Ettől vezérelve olyan döbbenetes utazásra indulnak téren és időn át, amelynek során saját, személyes életét járja végig.

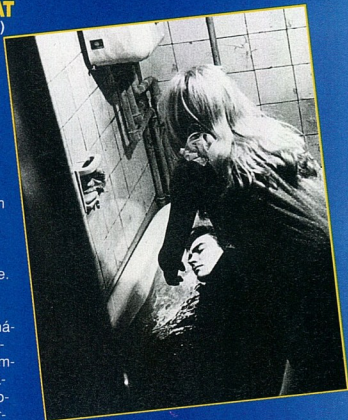
Színes, szinkronizált angol játékfilm (91 perc)

Főszereplők: Jeremy Irons, Sinead Cusack

Rendezte: Stephen Gyllenhaal

ISZONYAT (Repulsion)

A gyönyörű Carolt időnként bizonytalan, furcsa érzések kerítik hatalmukba, ezt azonban környezete szerelmi epekedésnek tudja be. Senki sem sejtji, hogy éteri arcvonásai végzetesen megbomlott agyát takarnak. Iszonyodik a férfaitól, visszat-

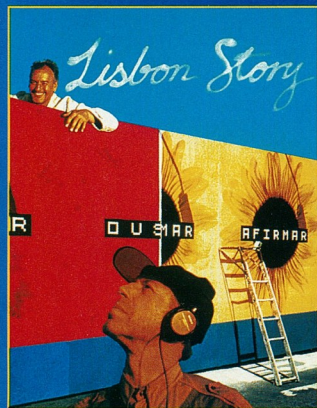

sztítja őt közeledésük. Állandóan titkolt rémképek gyötrik és az elfojtott szexualitás agresszívvá teszi minden cselekedetét. Carol ösztönösen küzd azért, hogy kitörjön bizarr fantáziavilágából, de a skizofréria teljesen elhatalmasodik rajta és pusztító vágyait már nem tudja féken tartani.
Színes, szinkronizált angol horror (109 perc)
Főszereplők: Catherine Deneuve, Ian Hendry
Rendezte: Roman Polanski

ZSÁKUTCA (Cul-de-sac)

Egy izolált kis szigeten egy kastélyban él a középkorú, szármalmas George és fiatal, vonzó felesége, Teresa. A szigetre bűnözők menekülnek, egyiküknek súlyos sebesülése van. A sérült bűnöző meghal, a másikat pedig fölizgatja Teresa, aki emiatt rátámad az asszonyra. George rémületében fegyvert ragad és lelövi a gengsztert. Teresa úgy dönt, elmegy a szigetről, George teljesen magára marad.

Színes, szinkronizált angol thriller (106 perc)
Főszereplők: Donald Pleasence, Françoise Dorléac
Rendezte: Roman Polanski

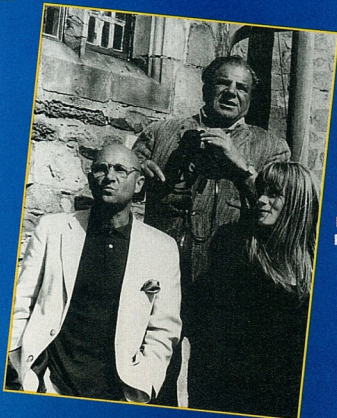

LISSZABONI TÖRTÉNET (Lisbon Story)

Philipp Winter hangmérnök, Berlinben él. Barátja, Friedrich Monroe rendező sűrűn Lisszabonba hívja, mert filmje befejezéséhez szüksége van a segítségére. Winter begipszelt lábbal azonnal kocsiba ül és Európán végigautózza, viszontagságos módon érkezik meg Lisszabonba. Am Friedrichnek hült helyét leli. Az üres házban a vágóasztalon egy befejezetlen, hang nélküli fekete-fehér film fogadja. Winter nem esik kétségbe, elhatározza, megismerkedik a mágikus hangulatot árasztó várossal.

Színes, szinkronizált német játékfilm (100 perc)

Főszereplők: Rudiger Vogler, Patrick Bauchau
Rendezte: Wim Wenders

A MOKÉP Videókiadó címe: 1054 Bp., Báthory u. 8.,
Telefon: 111-6650/169 m.

A filmek megvásárolhatók:

ALPINE PITON GMIK.

1146 Budapest, Dózsa György út 19. Telefon: 344-0007

VIDEO NÍVÓ BT.

1133 Budapest, Vág u. 9. Telefon: 149-1335

INTERFILM Kft.

1124 Budapest, Karolina út 17. Telefon: 166-4032

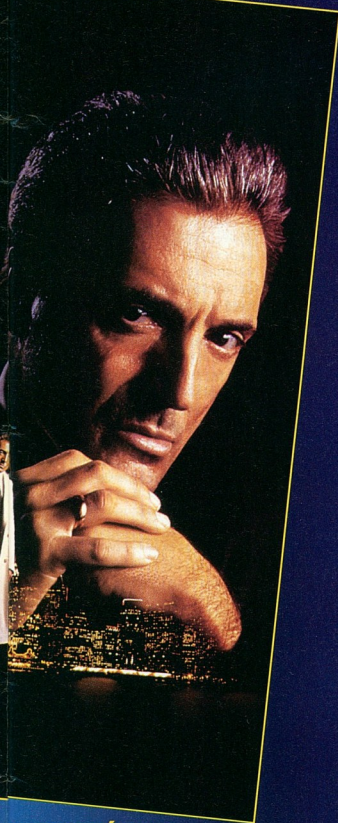
MOTOPHON BT.

Miskolc/Rác Á. u. 50. Tel./fax: (46) 401-600

BÍRÓI DÖNTÉS
(Judicial Consent)

Gwen Warwick, a feddhetetlen bűnügyi bírónő élete nagy álma a Legfelsőbb Bíróság testületébe kerülni. Álma azonban rémálommá válik, amikor zavaros szerelmi viszonya beveredik a neki dolgozó fiatal ügyvéddel, Martinnal. Amikor Gwen barátját és kollégáját, Charles Mayront meggyilkolják, a nő élete teljesen szétesik. Férjével megromlik kapcsolata, ráadásul őt jelölik ki bírónak a Mayron-gyilkosság ügyében. A tárgyalás során az államügyész rámutat: maga a bírónő is részes lehet a gyilkosságban...

Színes, szinkronizált amerikai thriller
Főszereplők: Bonnie Bedelia, Will Patton

ÉDES IDŐK
(Sugar Time)

Sam Giancorna, a chicagói maffia főnöke büntetlenül kerül ki Bobby Kennedy főállamügyész szervezett bűnözésre vonatkozó vádjai alól. Éppen Las Vegasban tartózkodik, ahol egy koncerten megismerkedik a csábos énekesnővel, Phyllis McGuire-rel. Azonnal beleszeret, a nő pedig izgalmasnak találja Sam hatalmát és életmódját. Az FBI fokozza erőfeszítéseit, hogy Samet rács mögé dugják. Amikor visszatér Chicagóba, saját bandatársaival is összeütközésbe kerül...

Színes, szinkronizált amerikai bűnügyi film (110 perc)
Főszereplők: John Turturro, Elias Koteas, Mary-Louise Parker
Rendezte: John Smith

AZ ÖZVEGY CSÓKJA
(Widow's Kiss)

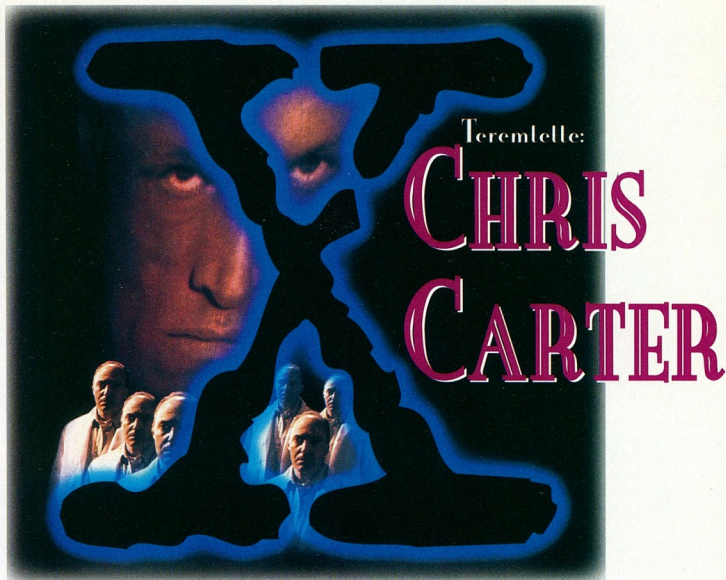
Sean anyja nemrég halt meg egy autóbalesetben, amiért apja volt a felelős. Az apa új felesége rejtélyes asszony, aki megpróbálja megrontani apa és fiú kapcsolatát. Egy hónappal az esküvő után Sean apja hirtelen meghal, látványos szívinfarktusban. A fiú azonban úgy véli, az ifjú feleség áll az ügy hátterében. Ezért felbérli egy magádetektit, aki kideríti: az özvegy már számos alkalommal özvegyült meg, mindannyiszor hatalmas örökséggel gazdagabban...

Színes, szinkronizált amerikai thriller
(95 perc)
Főszereplők:
Beverly D'Angelo
Bruce Davidson
Rendezte:
Peter Foldy

MEGJELENÉS: FEBRUÁR 26.

és FEBRUÁR 19.

Az X-akták
„x-centrikus”
rendező-produce-
re szerint
a siker titka
odaát van.
Mielőtt elindí-
totta sorozatát,
nem látott
ufókat körözni a
háza fölött,
és nem olvasta
az FBI titkos
aktáit.

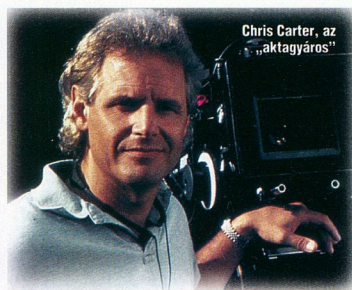

Chris Carter nevét azóta ismeri a világ, amióta kitalálta és elindította az amerikai Fox televízióban *X-akták* című sorozatát, középpontban a két különleges ügynökkel, Scullyval (*Gillian Anderson*) és Mulderrel (*David Duchovny*), akik különös, megmagyarázhatatlan, paranormális esetekben nyomoznak.

Carter gyermekkorában azonban hiába kutatunk valami homályos, megmagyarázhatatlan jelenség után. A filmgyártás tágabb szférájában, a californiai Bellflowerben nőtt fel, egyszerű munkásszaladban. 1979-ben újságíró diplomát szerzett Long Beachen, az állami egyetem újságíró szakán. Szabadúszóként bejárta a fél világot. Mint szenvedélyes szőrös jutott be egy szórómagazinhoz, ahol tizenhárom évet húzott le, ebből öt évet szerkesztőként. De ő mindig is filmezni akart.

1983-ban írta első forgatókönyvét. Barátnője, *Dori Pierson* rögtön el is vitte azt a Disneyhez, főnökének, *Jeffrey Katzenberg*-nek mutatta meg, aki annyira elégedett volt, hogy egyből három filmre írt alá szerződést az ismeretlen Carterrel. De aztán a szerző még inkább a televízió világát választotta. Nemcsak forgatókönyvet írt és rendezett, hanem produceri feladatokat is vállalt a *Cameo By Night* és a *Nanny című* tévé produkciókban. A második évben tár-

producerre lett a *Rugs To Riches* című vígjátéksorozatnak, melynek *Joseph Bologna* volt a sztárja. Majd visszatért a Disneyhez, egy vígjáték, a *Brand New Life* írójaként és producereként. „A vége az lett, hogy egyre messzebb kerültem a játéktól. A tévé viszont lehetőséget adott arra, hogy kipróbáljam, hogyan működik az, amit írok. Ebben a kezdeti megközelítésben volt ami működött és volt, ami nem. De rájöttem, ha tényleg elégedett akarok lenni, én kell legyek a producer is” – emlékezik ma akkori gondolatmenetere.

Chris Carter első próbálkozásai, köztük a hat epizódból álló *Brand Bunch* még nagyon fiatalok voltak az *X-akták*tól. De amikor 1992-ben a Fox felkérte egy új főműsoridős sorozatra, nyomban

rátalált arra az alapötletre, amit egykori kedvence, a *Kolchak: The Night Stalker* című film inspirált, melyben egy kíváncsi természetű riporter (Darren McGavin) vámpírok és farkasemberek nyomába ered. Hatolt rá a *Twilight Zone*-sorozat is (amelyet a mű-

holdas csatornák révén idézheti is sokan ismerhetnek). Carternek *X-aktáival* még feleségét, Dorit is sikerült meglepnie: „*Chrisből* nem néztem volna ki ezeket a történeteket.”

Carternél ma valószínűleg senki sem tudja jobban, hogy film

és valóság két különböző dolog. Mind a tartalom, mind a megvalósítás, mind a cél tisztán film, színvonalas szórakozás. Carter úgy tapasztalta, hogy a mai *Twin Peaks*en edződött generációk számára a hagyományos démonok már túlhaladottakká váltak. Ilyesmivel már senkit sem lehet a képernyők elé ültetni, hacsak valamilyen félig-meddig hihető UFO-tevékenységgel nem hozhatók kapcsolatba. Nem árt, ha a dolog valamiképp a napilapok hírvirodatainak talaján áll, s a hozzá fűzhető kommentárok – lásd Scully jelentései a legalább a tudományos megalapozottság látszatát kellik. Így azután benne van mindaz, ami szem-szájnak és más érzékszerveknek ingere, a szakembertől a közemberig, a kamasztól a felnőtzig, a művész-től a tüvészig. A műfaj megnevezése kozmikus tudományos fantaszttikus pszicho-thriller lehetne.

Az X-akták a magyarországi videótétekben:

- Az első akta:** Amit még senki sem látott (X files No. 1 The Unopened file)
 - A második akta:** A zárt ajtók rejtélye (X files No. 2. Tooms)
 - A harmadik akta:** 82517 (X files No.5. 82517)
 - A negyedik akta:** Az idegen keze (X files No. 6. Master Plan)
 - Az ötödik akta:** A földönkívüli gyilkos (X files No. 4. Colony)
 - A hatodik akta:** Tunguska (X files No. 7 Tunguska) – jön, 1997 májusában
 - A hetedik akta:** még nincs további magyar címe (X files No. 8. Piper Maru) – jön: 1997. augusztus vagy szeptember
 - A nyolcadik akta:** Az ember, aki visszatért az úrból (X files No. 3. Abduction) – jön: 1997. november vagy december
- Valamennyi: Fox Video

Megjegyzés: Az akták száma azért tér el a magyar változatban, mert a hazai forgalmazó célja, hogy a néző már egy évvel a hazai televíziós vetítés előtt láthassa kezettán a videováltozatot, amely egyébként minden esetben több, bővebb, mint a sorozat televíziós epizódja.

Titkos dossziék, felderítetlen esetek

A két főhős között valahol középtájon helyezkedik el a néző, aki bátorságot merít Scully tudományba vetett hitéből, míg lelke mélyén Mulderrel tart. De nemcsak a néző van ezzel így, hanem maga Carter is. „Mulder falán látható egy poszter ezzel a felirattal: *Hinni akarom. En is olyan nem hívó ember vagyok, aki valamilyen csodára, vallási élményre vágyik, amelyben még soha nem volt része. Ezért nem állítok filmjeimben semmit biztosan. Szkeptikus vagyok, mint Scully, de bármit kész vagyok elfogadni, mint Mulder.*”

Carternek tehát nemcsak természetfeletti élményei nem voltak soha, hanem amikor a sorozat indult, az aktuális FBI-jal sem állt közvetlen kapcsolatban. Arról lehetett tudni, hogy a címadó

A igazságnak két oldala van

X-akták, azaz titkos dossziék felderítetlen esetekkel, valóban léteznek. De nincs tudomásunk arról, hogy Carter, akár később, ezekhez hozzájutott volna. Néhány bizalmas fülest azért kaphatott. Miután a sorozattal befutott, a titkosszolgálat több bársonyszőnyeges partijára kapott meghívót: „Gyümölcsöző kapcsolatot alakult ki közöttünk, odabent nagyon segítőkészek vol-

tak” – mondja ma, sokat sejtetően.

Az író-rendező megszállottja lett sorozatának, amely számára a kilencvenes években a világhírt hozta. Különös viszonya furcsa filmjével tovább mélyült az első Golden Globe-díj után, melyet rögtön az első évad fiktív aktáival a legjobb dráma kategóriában joggal kiérdemelt. Ezt követően fáradhatatlanul kutatót tovább a médiák szemétdombján az X-típusú sztorik után.

Számára bizonyos értelemben megszűnt létezni a külvilág. Az X-akták bungalow nonstop üzelmelő szálláshelyé alakult a 20th Century Foxnál, ahol munkaszüneti napokon is asszisztensek és meghallgatásra váró színészek hada nyüzög. Nem különös? A sikerember tipikus dizájnos irodája, egy-két ufós szakkönyvtől, valamint az amerikai pszichiatrai központ éves diagnosztikai feljegyzéseitől eltekintve, semmit nem tűkröz abból a tudatosan adagolt homályos iszonyatból, ami manapság Carter szerint a leghatásosabb szer, hogy fotelé-

be dermeszse a gyanúlan nézőt, és felkeltse érdeklődését: „*Mi jö-még ezután?*” Nem annyira a lét végső értelmét feszegető kérdés filozofikus megválaszolása itt a lényeg. A Carter-mozik oly mértékben épülnek a megdöbbenés, a szokatlan különféle hatáselemeire, hogy maga az alkotó is inkább csak show-ként emlegeti filmjeit.

A téma az emberi tudatalattiban, a megzavarodott elmékben vagy a médiumok hordalékában bújjik meg, a bulvár rovatban, áttudományos találgatásokban. Mi lehet a narkotikum nélküli nárkózis tilka? Az alkotói fantázia. Carter feleli az ötletadó történeteket. A többi saját és íróársai képzeletére bízta. „*Mindig nyitva hagyom a sztorit. Nem szabok határt sem magamnak, sem a nézők fantáziájának.*”

Az író-rendező-producer kaliforniai, Pacific Palisade-i világlában – melyet feleségével tizenhárom éve oszt meg – éjjel-nappal X-típusú sztorikon töri a fejét. Nyitott fülekkel jár-ke, folyamatosan hallgatja, nézi, olvassa a híreket, bújjá a tudományos magazínokat, bevallása szerint szinte együtt él teremtényeivel. „*A producerek általában nem írnak annyit, amennyit én. Miután megvan a sztori, átadják az íróknak, azután már nem érdeklí őket a dolog, míg én a reggeli újságok híreit sem tudom anélkül végigolvasni, hogy ne arra gondolnék,*

van-e közöttük olyan sztori, amit az Aktákban lehetne hasznosítani." Ellenben nem szokott elfogadni barátoktól, ismerősöktől, rajongóktól nem kért ötleteket, anyagokat. Egy rádiójáték nyomán viszont felhívta a három Haitin legyilkolt katonáról szóló sztorit, amelyből egy amerikai bázison játszódó voodoo kultusztörténetet kreált, és a sorozatba beépített egy arizonai nőről szóló tudósítást is: a nő azt állította, hogy denevérek szálltak meg lakását, miközben odakint egy utó körözött. „Ebből egy denevér-epizód lesz.”

Carter úgy gondolja, hogy a psziché feltárásának területeire lép-

ve, bibliai félelem és katasztrófa-elképzelések tanyáznak. Ez az rejtett tartalék, amelyhez nyúl. S habár ő is idegenkedik tőlük, mégis áhítja hideg, homályos vizét. Kis üvegcsékben csempészi mintáit a felszínre, s azután cseppenként adagolja...

Carter mindent beleadó típus, aki a sorozat munkálatainak legapróbb részleteit is közvetlenül irányítja, a kitalálástól a megvalósításig, aki olyan jelentéktelen momentumokra is kényeszen ügyel, hogy az ablakon átlegelő földönkívüli kézművelésű lény legyen. A társproducer Raul (a Star Trekből) úgy látja, Carter az a rendező, aki minden egyes epi-

„Szeretem ráhagyni a nézőkre, hogy megpróbálják maguk kitalálni, mi az adott rész mitológiájának üzenete...”

zódal önmagából is ad: „Roddennerry volt még ilyen. Rob Reinerttel is évekig dolgoztam. De Carter mind közül a legenergikusabb és a leghatásosabb.”

A lírai hangvételű utó-esetek után Carter szemmel láthatóan stratégiát váltott. Ahogy a nézettség elérte csúcstét, úgy kerültek elő egyre visszatartottabb részletek. Epét váladékozó mutáns emberi májjal táplálkozó sorozatgyilkos, agresszív férgek az Anktarktisz jegéből vagy mint genetikai végtérkép, szovjet tengeralattjáróról származó végbél-nyílású emberforma lények. És a szájhagyományban élő történet is életre kelt a köztűntin ismert, kognitívban tartózkodó idegen lényekről. Nem mintha Carter örülne annak kergetni rajongóit.

„Egyszerűen azt szeretném, hogy a show jó legyen. Kell valami szokatlan, amivel ébren tartjuk a közönség figyelmét. Azt hiszem, tudok bánni ezzel a dologgal, tudom helyesen csinálni. Megszállottja vagyok ennek a show-nak. A lehető legtöbbet akarom kihozni belőle. Biztosan tudni akarom, hogy a legjobb történetet meséljük. Hogy a lehető legjobban mondtuk el, a legjobb színészekkel, a legjobb rendezésben, a legjobb előadásban, a legjobb helyen. Ha nem működik minden jól, könnyen hüllyét csinálhatok magamból. Nagyon izgalmas létrehozni valami újat, amibe minden kreatív energiát bele tudom adni. Látom, hogy létrejött valami, ami tetszik a nézőknek, és mi, alkotók is élvezzük.” Azt sem titkolja azonban, hogy voltak vitái megbízóival, a Fox képviselőivel. Előfordult, hogy visszaküldték forgatókönyvét azzal a megjegyzéssel, hogy ezt a részt felejtse el, mert a hálózat számára elfogadhatatlan. Voltak kompromisszumok. „A nekrolítnak szánt részt ártírtam halálfejtésre. De előfordult, hogy harcoltam, és végül nekem lett igazam, mert az epizód nagy siker lett. A show-t én találtam ki, így általában az utolsó szó is az enyém.”

Chris Carter-vélemények

◆ A kormányzat embereiről, akik a sorozatban általában a rossz képviselői

— Csinálnak valami rosszat, ártatlan polgárokat rángatnak bele, aztán utólag bocsánatot kérnek, és azt hiszik, ezzel mindent rendbe hoztak. Ez a szokásos eljárás, és innen származhat az a sokkabbal elő gondolat, hogy a kormány nem szűkségképpen a polgárok érdekeit képviseli.

◆ A számok jelentőségéről, a 8–2–5–1–7–ről

— A sorozatban minden számnak speciális jelentősége van, és ezek közül néhányat még hajlandó is vagyok megmagyarázni. A vasúti kocsik sorszámai sem véletlenszerűek. Itt ez a 8–2–5–1–7, ebből az 5–17 az adott rész írója, mármint *Fank Spotnance* feleségének a születésnapja és napja. A 8–25 pedig rendezői debütálásom dátuma, az *X-akták* második sorozatával.

◆ A deformált emberekről

— Scully eljut abba a bizonyos járványkórházba, ahol rengeteg deformált embert talál, és a kormány ügynökei vagy talán egy rejtélyes szindikátus megbízottai elhitetik vele, hogy mindez a kormány titkos akciója. Ezzel csak fedezni akarják az általuk megbízott orvosokat, akik azt hiszik, Istent játszának: genetikai kísérleteikkel meg akarják változtatni az embert.

◆ Mr. X-ről

— Az ő Mulderrel való kapcsolatából, azt hiszem, hiányzik az a hűség és a bizalom, ami az

elődjénél még megvolt. De ez a kapcsolat így sokkal érdekesebb, mert ahányszor csak X megjelenik, megeshet valami váratlan. Ő olyan fajta férfi, aki könnyen ránt fegyvert vagy könnyen használja az öklét, és ettől az egész történet egy kicsit veszélyesebb lett.

◆ David Duchovnyról

— A vonatra egy dublör ugrott rá, nem David, de David maga mázost lett a vonatetőre. Persze jól be volt kötve, mindent nagyon biztonságosan csináltunk. Nem ez lenne a dolog, mégis jól csinálta, elejtette a mobiltelefonját, aztán ő mázost le a vonatra. Szerintem David hamarosan igazi mozi-akciósztár lesz. Nagyon jól érben van, jól mozog és csöppet sem fél ezektől a feladatoktól. Igazán nagy színész.

◆ Rejtélyekről és igazságokról

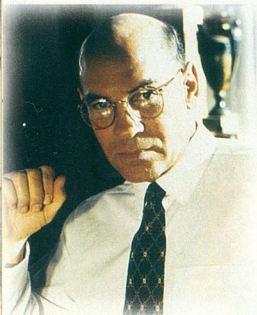
— Igyekszem, hogy az *X-akták*ban minden ténynek, minden válasznak és igazságnak két oldala legyen, mert így alakulhat ki a sorozat mitológiája. Az igazság összetett dolog, és mi ezt összetett módon mutatjuk meg. Szeretem ráhagyni a nézőkre, hogy megpróbálják maguk kitalálni, hol állunk pontosan, mi az adott rész mitológiájának az üzenete, és merre tartunk. Ez az *X-akták* egyik fő vonzereje. Semmi sincs „megmagyarázva”, a legtöbb dolog többé-kevésbé homályban marad.

A nézőknek marad a bizonytalanság, és nagyon remélem, hogy szeretik ezt, és még többet akarnak belőle.

Meghallom a kritikát, nemcsak a rosszat, hanem a jót is."

Millenium a címe Carter egy másik sorozatának. Az Akták első négy éve volt az ismeretlenségből felbukkant Carter tűzpróbája, és győzött, hiszen sikerült valami igazán eredetileg kitalálnia a világ televíziózói számára, nem véletlen tehát a nyolcszoros jelölés az Emmy-díjra. A siker azt bizonyította, hogy nem mindenki fél megnézni olyan filmeket, amelyek fontos kérdéseket vetnek fel, gondolkodásra készítetnek, arra hogy hinnünk kell valamben. A *Millenium* az *X-aktáknál* kevésbé elvont történet egy idő előtt visszavonult FBI-nyomozóról, Frank Blackről (*Lance Henrikson*), aki különös empátiával képes átérezni bűnözők gondolatait. Egy olyan bűnsor krónikája ez, ami felerősödik, amint egyre közelebb kerülünk az ezredfordulóhoz – amelyhez kötvé egyes vallási jóslatok előre jelzik az emberiség végét. Az ezredvég olyan kínzó kérdéseket vet fel, amely önmagában is *X-akta*-titok. A *Milleniumot* azonban nem ajánlja mindenkinek a mindenes Carter, mert az az emberi pszichózis árnyoldalaival foglalkozik. De akinek tetszett *A bárányok hallgatnak*, annak ez is tetszeni fog –

Az örök FBI-főnök

Vagy még inkább mintha Carter Cooper tulajdonságait felosztotta volna Scully és Mulder között. A két skatulyából kihúzott, haladó szellemű, kiváló preferenciákkal rendelkező ügynök tartja mederben a mindenfélől támadó irracionalistát, és biztosítja a sterili körülményeket a pártatlan vizsgálathoz. A hétköznapi és az újszerű tények ereje csap össze, felvillantva, hogy az egész fantaszitkum mögött földönkívüli intelligenciák tudatos tevékenysége áll.

Ne feledjük – figyelmeztet Carter –, hogy a két sztár, *Duchovny* és *Anderson* is egy nagy csapat tagjai. „*Nincs Akta a különleges képhatásokért felelős Rob Maier nélkül... és hosszasan lehetne sorolni, ki mindenki milyen fontos szerepet játszik abban, hogy egy ilyen minőségű show-t sikerült összehozni.*”

kapcsolatot alakított ki színészeivel. Forgatási szünetekben Duchovnyval fallabdázni szoktak. A jökepi színész különben két epizódban már társszerzőként is közreműködött. Carter – mint szerző – Muldert anyai nagypapjáról nevezte el, Scully pedig a Los Angeles Dodgers játékosáról, *Vin Scully*ről kapta nevét. Mulder nem egészen olyan, mint Cooper ügynök (*Kyle MacLachlan*) a *Twin Peaks*ből, de nem tagadható le a hasonlóság e két feltűnően intellektuális, nyitott FBI-alkalmazott között.

Az egyetlen dolog, ami Cartert manapság igazgatja, az állandó kísérletezés stílussal és sztorival. Mi az, amitől tágra nyílik a szem, felszökki az adrenalin szintet és leesik az áll? Mivel lehet még meglepetést okozni, ámulatba ejteni, melyik az a humbug vagy félelmetes párhuzam, amire még nem gondolt senki, amit még

Az *X-akták* egyik fanatikus rajongója a sok közül

nem láttunk soha, sem felülről, sem alulról? Így alakulnak és állják meg helyüket akár játékfilmmekként is Carter vegykonyhájában az *X-akták* epizódjai.

„*Nem lehet egyszerű véletlen, hogy az X-akták és az Internet egy időben jelentek meg a médiumok vonzaskörében*” – véli Carter. „*Olyan nézőim vannak, akik okosak, ismerik a számítógépet és használják is. Tudom, hogy szeretik a filmjeimet. Minden héten figyelem az Internetet. Így rajta tartom ujjamat az informatika és a nézők pulzusán.*”

biztatja a nézőt. Aktái mellett ezután az új sorozatát is felel, melyet a Fox 2000-ig tervez folytatni.

„*Nem alszom túl sokat. Bezuhanok az ágyba négy-öt órára, azután felkelek. És kevesebbet szőrfőzöm*” – mondja. Csupán attól fél, hogy túl magas lesznek az elvárások. „*Az X-aktáknak jót tett, hogy senki nem gondolt semmit. Sem engem, sem a sztárokat nem ismert senki. Azon, hogy így sikerült, nemcsak a nézők lepődtek meg, hanem mi is.*”

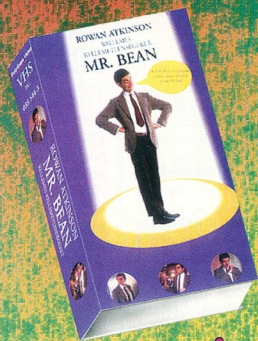
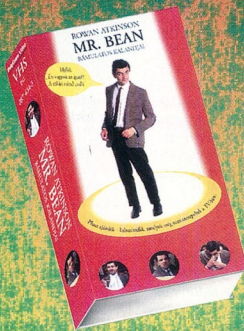
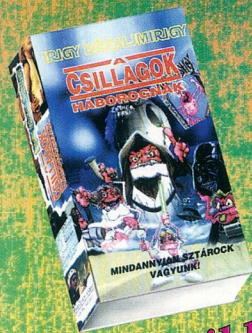
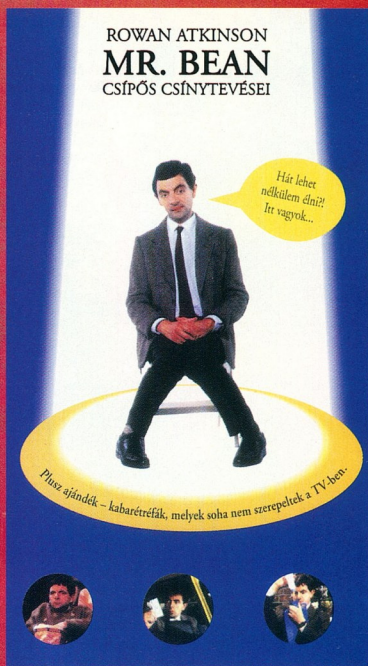
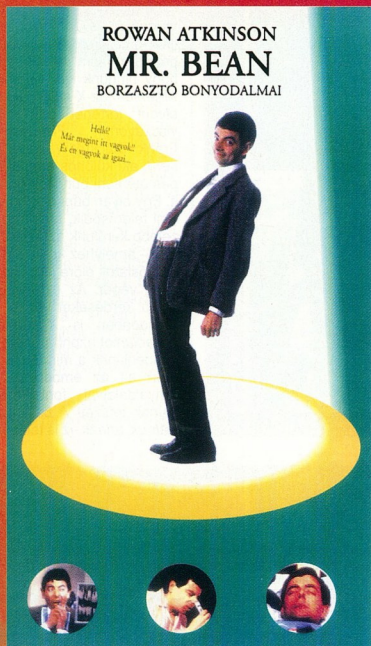
Varga Mária

Nagy sikerek a PolyGram Videotól

Újabb 2 rész a legnagyobb sikerű komédia sorozatból. Már megint Mr. Bean!

LEHET NÉLKÜLE ÉLNI?

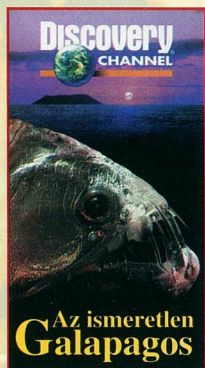
NEM ÉRDEMES!

Továbbra is nagyon népszerűek!

PolyGram Video

Már az üzletekben!

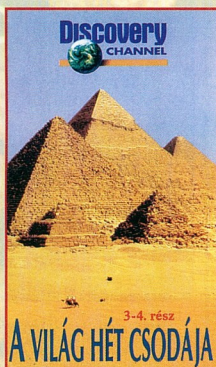
AZ ISMERETLEN GALAPAGOS

Több mint ezer kilométerre Ecuador partjaitól, olyan élővilág fejlődhetett ki a csendes-óceáni szigetcsoporthoz, amelyhez hasonló nincs a Földön. Darwin kései utódai most bemutatják nekünk ezt a legendás földi paradicsomot...

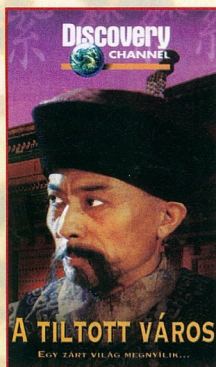
AZ ESŐERDŐ SZELLEMEI

Mit szólna, ha beutazhatná a világ legnagyobb védett esőerdőjét? Ha olyan érintetlen természeti környezetben találhatná magát, ahol több állatfaj él, mint a Föld bármely más hasonló nagyságú területén? Ha láthatna egy képtelen vídrát, amely a jaguárral is elbírná? Mit szólna, ha találkozhatna az Esőerdő Szellemeivel?

A VILÁG HÉT CSODÁJA

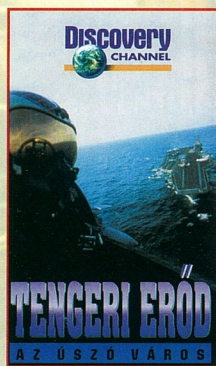
Ezek a fenséges és gigantikus építészeti remekművek még ma is ámulatba ejtik az embereket. A film készítői véghezvitték a lehetetlent: „újjaépítették” a csodálatos alkotásokat, és bemutatják nekünk a híres építmények történelemformáló szerepét.

A TILTOTT VÁROS

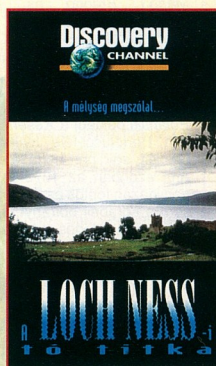
A DISCOVERY Channel munkatársai elsőként filmezhették le a pekingi titokzatos „Tiltott Város”-t, a hatalmas kínai főváros szívét, amely hosszú ideig el volt zárva a külvilágtól...

A NÉGYRÉSZES FILM KÉT VIDEOKAZETTÁN JELENIK MEG.

TENGERI ERŐD

Szeretné tudni, melyik a világ legfurcsább, legkülönlegesebb városa? Segítünk: 300 méter hosszú, 24 emelet magas, 51 vadászpülőt hordoz a fedélzetén, és ötezer ember úszó otthonául szolgál. A film bemutatja ennek a hatalmas úszó monstrumnak a csúcstechnológiáját és lakóinak mindennapi életét.

A LOCH NESS-I TÓ TITKA

Szakértők egy csoportja megpróbálja megoldani a tó rejtélyét. A legkorszerűbb számítástechnikát is igénybe veszik, hogy felfedjék Nessie „személyazonosságát”, és elvigyék Önöket a titokzatos tó mélyére egy hátborgonzató utazásra, melynek során megdöbbentő tényekre derül fény...

További információk: Premier Video • Telefon: 33-55-728, Tel./Fax: 33-55-729

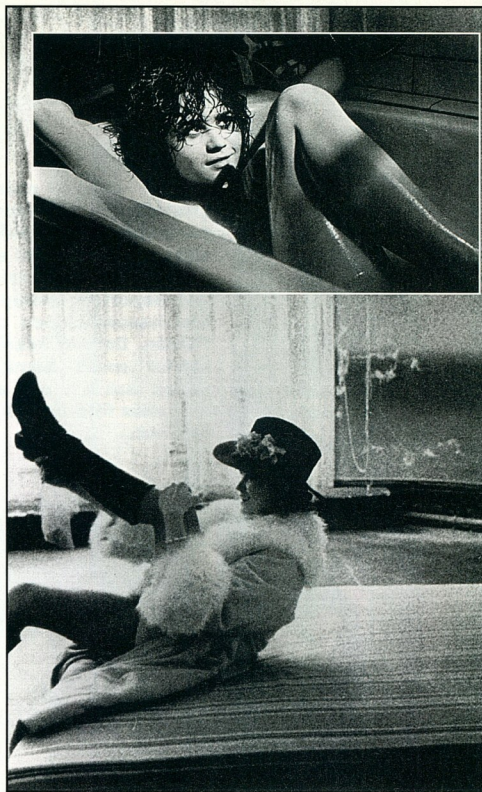
Leplezetlen szexualitás

Az utolsó tangó Párizsban

Ha egyszer megírnák a filmbotrányok, illetve a botrányos filmek történetét, előkelő fejezetet illethet meg benne **Bernardo Bertolucci** 1973-as filmjét. A film történetében soha azelőtt nem ábrázolt rendező ennyi szexuális jelenetet a vásznon, arról nem is beszélve, hogy némelyik aktus

nősebben érdeklik egymást. Ekkor azonban a férfi majdnem gombomban magáévá teszi a lányt, aki talán meglepetésében, talán a „Miért is ne?” hetyke gesztusával nem tiltakozik. Így kezdődik Bertolucci botrányfilmjének különös „szerei” története. Ahogy *Chaplin Modern időkje* azt mutatta meg, a munkás hogyan idegenedik el a munkaeszközöktől, illetve munkája termékétől, úgy az olasz rendező azt kívánta ábrázolni, hogy hőse, Paul, hogyan idegenedett el a szerelemtől, a legtöbb ember boldogságához szinte nélkülözhetetlen érzelmektől.

Ma már persze nem tűnnek olyan botrányosnak a legendaképző szexjelenetek Bertolucci filmjében. 1973 óta annyit mindent láttunk, hogy *Marlon Brando* és *Maria Schneider* kettősei egy fiatal néző számára akár szelid némi játszódásnak is tűnhetnek. Bertolucci óta több nagy rendező készített bizarr filmeket a szerelmi intimitásokról. *Roman Polanski* például a *Keserű méz*-ben Bertolucci-féle nyíltsággal beszélt egy pár neméről. Ami azonban az 1973-as filmben igazán fontos és jelentős, az sem a korabeli botrányt, sem a későbbi esetleges párhuzamokat nem érinti. Ugyanis a felszínes közvélekedéssel ellentétben Bertolucci filmje nem a szexről szól. Még csak nem is az elidegenedett testi szerelemlről vagy valami hasonló, hatatosan megfilmesíthető tucattémáról. Az *utolsó tangó Párizsban* a fentieknél sokkal inkább

beszél a közömbösség és brutalitás mögötti érzelmekről, egy férfi lelkének mélyvilágáról, melyet homályba borít mindaz, amit partnere, Jeanne, illetve a néző a felszínen észlelni képes.

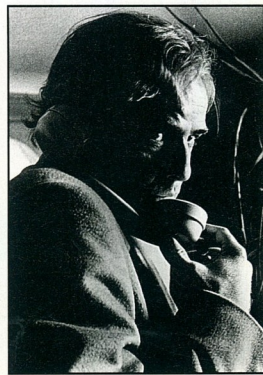
Az esztétikai hatás, amit a kiváló olasz rendezőnek és operatőröknek, *Vittorio Storaro*-nak sikerül elérnie, részletesebb elemzést igényelne. Most és itt csak annyit: Az *utolsó tangó...* az átlagos mozinéző érzelmire ható alkotás volt elsősorban. E hatást azzal sikerült kiváltania, hogy főhőse szélsőségesen elmentéses érzelmeket mutatott, s a nézőt állandóan arra kényszerítette, hogy módosítsa róla kialakított véleményét. Paul az egyik percben brutális szexőrültnek tűnik, de néhány pillanattal később szánandó és szerencsétlen ember benyomását kelti, aki állandó fizikai és lelki számkivetésben él életét, s akit annyira megvert a sors, hogy vágját egy másik személy, egy értelmes párkapcsolat után csak bizarr és felháborító gesztusokban tudja kifejezni. Paul megtörtetését jelképesen érzékelteti a film nyi-

tóképe: a férfi magányosan sétál a párizsi utcán, mely hidegséget lehel magából. Az utca felett elrohan egy vonat, megijesztve a magányos sétálót, aki egy káromkodással intézi el a dolgot. Paul szinte levált környezetéről: semmi lényegi kapcsolatot nem tart a világgal, s amikor megismerkedik a fiatal Jeanne-nal, az sem barátja, se partnere nem lesz, a férfi a lányt szexuális tárgyának használja. De mint ahogy Paul egész jellege – Bertolucci fokozatosan kinyitja előttünk – paradox érzésekből és tulajdonságokból áll, úgy az is kiderül, hogy a lány kiszolgáltatottsága és alávettettsége látszólagos. Hiába a férfi brutális közeledése, határozottsága, elentmondást nem tűró elidegenítő parancsai (nem engedni a lánynak, hogy szerelmes kérdéseket tegyen fel neki, még egymás nevére se tudhatják), ő az, akinek igazából szüksége van a másikra, a sebezhetőbb és a sebeztebb. Jeanne csak belemeleg egy játékba, melyben történetesen szexuális kiszolgáltatottat játszik. Paul számára azonban téje van a viszonyban. Ha job-

már-már perverznek tetszhetett a korabeli nézők számára. Nem kétségs: a leplezetlen szexualitás miatt szövéődött a film köré a máig élő legenda. De ezt az állítást tovább pontosíthatjuk: a művet kísérő nemzetközi felháborodást annak idején talán még inkább az okozta, ahogy a rendező megmutatta a szexust: szemben a hagyományos ágyjelenetekkel – melyek szinte kivétel nélkül két ember szerencsés egymásra találását és szenvedélyes szerelmét voltak hivatva ábrázolni – itt minden gépszernék, elidegenedettnék, érzelmementesnek, sőt időnként egyetlennek hat.

Középkorú amerikai férfi és fiatal francia nő találkozik véletlenül egy nagy úres lakásban – mindketten kiadó bérlényként keresnek maguknak. Semmitmondó beszélgetésük csak néhány percig tart; láthatóan nem külö-

ban odafigyelünk, azt láthatjuk, hogy a férfi az, aki valójában ki van szolgáltatva partnerének, s nem fordítva.

Paul élete történet kezdetén vált végképp üressé és értelmetlenné, de mi ezt csak később tudjuk meg. Francia felesége, aki miatt a férfit az önkéntes pári-

zsi száműzetést választotta – sohasem derül ki pontosan, miért, csak találgathatunk –, öngyilkos lett. Paul rideg álarcot vesz magára, s csak akkor látjuk elgyengülni, amikor egyedül marad felesége felravatalozott holttestével. Még mindig halálosan szereti az asszonyt, aki egy szállodának álcázott kuplerájt vezetett és szeretőt tartott. A filmnek alighanem ez a nagyjelene: Marion Brando beszélgetése egy halottal. Brando itt nagyot alakít: az álarc lehull róla, úgy társalog az asszonnyal, mintha az még élne. Brando alakításában ott a remeklés, hogy mindkét Paul a legnagyobb természetességgel tudja közvetíteni felénk. Természetesen viselkedik Jeanne-nal való furcsa kapcsolatában és természetes akkor is, amikor a halott asszonnyhoz beszél. Nem véletlen, hogy a természetességet képviselő Paul megütözik a kisminkelt halottn. Idegen számára felesége műszempillája és bepuderezett arca. Míg élt, sose használt illyesmít. Paul zokogásba fulladó monológia a modern filmtörténet egyik legszebb sze-

relmi vallomása. A férfi tragédiája az, hogy felesége halála után már semmi nem képviselhet értéket a számára. Jeanne-ba mégis minden erejével kapaszkodik, noha látja, hogy nem illeik össze, s a lány azt is bejelenti, hogy nemsokára férjhez megy. A halott feleségnek mondott nagymonológ az is világossá teszi, hogy Brando-Paul küzdelme egy mentő párkapcsolatért merő hiábavalóság. A több kritikus által kifogásolt befejezés innen nézve nem is annyira banális vagy neveléses. Paul sorsa a film első kockájától kezdve meg van pecsételve, úgyhogy természetes, hogy a film végének Paul elbukását kell érzékeltenie. Inkább azt mondhatnánk, hogy a befejezés nem kevésbé megrázó, mint a film korábbi részeit: Paul, szakítva addigi rideg-ségével és durvaságával, úzöbe veszi a lányt, utcákon-tereken rohan utána, Jeanne azonban ekkorra már kiszállt a játékból. A másornak vége, tehát Paul is véget kell hogy érjen, méghozzá épp akkor, amikor a zárköttség és személytelenség, tehát mindaz, ami a kapcsolatot elidegenedette tette részéről, eltűnt belőle. Paul tipikus vesztes, a film pedig egy végleges és visszafordíthatatlan emberi csőd-helyzetről készült látáletnek is felfoható.

Mintthogy a történet két ember kapcsolatáról szól, a viszonyt érdemes Jeanne felől is megközelíteni. Tapasztalatlan és fiatal még, akinek az életből teljesen hiányzik a legtöbb fiatal lány számára oly fontos kaland. Vőlegénye. Tom csak részben felel meg neki. A fiút (*Jean-Pierre Léaud*) maximálisan lekötő munkája, valamilyen cinema vérével" kísérletezik. A lánnyal való viszonyáról forgat filmet, s amikor a kamerák előtt közeledik kedveséhez, az nem tudja eldönteni, a közeledés neki vagy a színésznőnek szölt-e. A polgár-

lány Jeanne tulajdonképpen unatkozik a fiatal filmrendező mellett, ez (is) motiválhatja Paulal való afférját. A látszatokra épülő életben csak a szex-jelenetek azok, amelyek valóságosak, amelyek önmagukkal azonosak. Paul teste jelenti számára az igazi cinema véréit. Jeanne viszonyából ennyit érzékel titkos nagyvívából. A férfi lelkéhez nem tud közel férkőzni, ehhez nem elég érzékeny és értelmes. Paul megfajthetetlen titok marad a számára, olyan titok, amelynek megfajtese nem is igazán vonzotta a lányt. A rejtelmek rejtelmek maradnak a néző számára is. Nem derül ki, miért kellett az asszonynak a Paulnál kevésbé vonzó szerető és hogy miért lett öngyilkos. Arra se kapunk választ, Paul miért nem tért vissza hazájába. A megválaszolatlan kérdések – Bertolucci értelmezésében – nem várnának szöbbel választ.

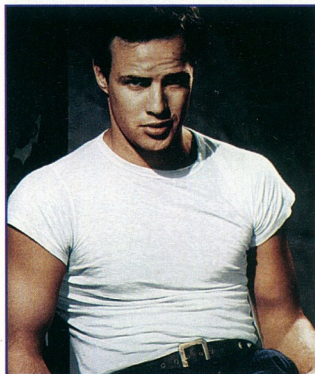
Csak a kép, s esetleg *Gato Barbieri* szép filmzenéje az, amely sejtetheti a választ.

Máté J. György

BRANDON

Vele szemben senki sem maradhat közömbös. Akik szeretik, színészi képességeiről beszélnek áhítattal: kinek *A rakparton* (On the Waterfront) című 1954-es *Elia Kazan*-film főszereplőjeként, kinek *A keresztapa* pocakos maffiafőnökeként, másoknak *Az utolsó tangó* Párizsban önemésztő, bűntudattal és öngyűlölettel teli hőseként tetszett a legjobban.

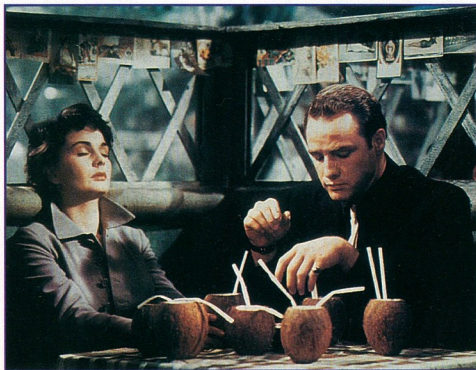
Persze olyan rajongói is akadnak az idősebb nemzedékekben, akik számára fiatalokorukban ő jelentette az abszolút férfiideált. Mindkét pozitív elfogultság érthető. Mert egyrészt *Marlon Brando* alakításai valóban figyelemreméltóak, még azok számára is, akik óvatosabbak a dicsérről kritikákkal; ha pedig az lenne a feladat, hogy válasszunk ki a háború utáni amerikai film történetéből egyetlen kultikus férfiszemélyiséget, valószínűleg rá esne a választás. S joggal. Hiszen pályáját korábban kezdte, mint a korán meghalt *James Dean*, aki legendáját két filmnek és a karambolozó Porschének köszönheti. Brando volt az, aki hatott Dean játékará, mint ahogy a későbbi férfisztárok közül is nem egyre. *Paul Newman* egyes alakításai mögött éppúgy ott érezük Brando jelenlétét, mint *Robert DeNiro* játékará. Marlon Brando tehát az új amerikai film egyik kulcsfigurája, vonzó, ellenzsenyes és izgalmas alkat, akinek hajlamok vagyunk egyértelműen rossz alakításait is megbocsátani. Aki például az 1979-es *Apokalipszis* mostban látta először, indokoltan tehethe fel a kérdést egy idősebb mozilátogatónak: ez hát az a nagy és legendás színész? Hiszen alig vannak gesztusai, jószíverrel érteni sem lehet, amit motyog, én ugyan el nem hiszem neki, hogy ezreket végeztet ki kegyetlen módon a dzsungel közepén. A diktátorok nem olyanok, mint a filmbeli Kurtz.

A vágy villamosa
- Brando 1951-ben

Való igaz, a Kurtztól eljátszott Brando motyogott és keveset mozgott, haldokló oroszlánra emlékeztetett. De amit csinált, jól csinálta. Hálátlan mellékszerepet is hitelesen tudott megformálni, s erre *Francis Ford Coppola* *Apokalipszisa* jó példával szolgált. Azoknak, akik hiteltelennek gondolták Kurtz személyét, el kellene olvasniuk *Joseph Conrad* *A sötétség mélyén* című kisregényét, a filmet ihlető regisművet, hogy megértsék, milyen különös karaktert kellett itt Brandonak megformálnia.

Teaház az augusztusi Holdhoz (1956)

A lázadó
bördzszeis

De azokról se feledkezzünk el, akik nem hível Marlon Brando művészetének. Az ő érveik is tartalmaznak részgazságokat. Vádként szokott elhangzani vele szemben, hogy általában nem szeretni való alakokat formál meg filmjeiben. Az ötvenes években, amikor a színészi filmes karrierje elkezdődött, lázadó, pontosabban vakon lázadó alakokat játszott el. *A vad* (The Wild One) című korai filmje (a magyar származású *Lazlo Benedek* rendezése) példázza ezt az arcát, mely a fiatal Brando szinte levehethetlen maszkiarává rögzült. Ez a figura, mellyel megalkotta az 50-es évek bördzszeis motoros lázadját, hatott olyan elevenen *James Deane* és más korabeli amerikai filmszínészekre.

Brando, a lázadás szimbóluma 1924. április 3-án, francia eredetű családba született (a család neve egykoron Brandaev volt), egy amatőr színész és egy ügyvéd gyermekeként. Problémás kölyök volt, ezért apja katonai iskolába íratta be, ahonnan azonban megszökött. Csavargásai New Yorkban értek véget, ahol csatlakozott az Actors Studio nevű művészcsoporthoz. Első filmjét (*Az emberek*) 1950-ben forgathatta le, majd nem sokkal később *Elia Kazan* őt választotta *Stanley Kowalski* szerepére *A vágy villamosa* című filmjében. Amit megtanult *Lee Strasberg*től és *Stella Adler*től a színészetről, azt fejlesztette tovább. Brando korai filmjeiben vissza-visszatér a társadalom ellen tüntető, sorsát rabláncnak érzékelő hőstípus, aki a háborút épp hogy csak kiheverő, s máris a hidegháborús érába csöppent Amerika több égető problémáját fejezte ki ezzel. Nem véletlen, hogy a *Konsztantyin Sztanyiszlavszkij* színészelméletén felnőtt, tehát az érzelmi expresszivitást és a színészi játék hitelességét valló Brando diadalmenetét éppen *Kazan* rendezése, *Tennessee Williams* *A vágy villamosa* című

DO

Brando és az Oscar-díj:

A legjobb férfi főszereplő:

A rakparton (1954).

A keresztapa (1972)

Jelölései a legjobb férfi főszereplő kategóriában:

A vágy villamosa (1951).

Viva Zapata! (1952).

Julius Caesar (1953).

Sayonara (1957).

Az utolsó tangó Párizsban (1973).

Jelölése a legjobb férfi epizódszereplő kategóriában:

Forrongó évszak (1989)

Brando, mindenki legnagyobb elképedésére, nem vette át személyesen A keresztapaért járó arany-szobrocskát. A díjkiosztó galára maga helyett egy indiai lányt küldött, hogy ezzel hívja fel a figyelmet az indiánok hátrányos megkülönböztetésére.

A vad (1953)

drámájának feldolgozása alapozta meg, melyben az ellenmondásos ösztöneit, Stanley Kowalski figuráját játszotta el. Már Broadway-karrierje is e műhöz köthető: 1947-ben ezzel az alakítással tűnt fel a New York-i színházi életben (a mű maga is ekkor keletkezett), majd négy évvel később filmen is ő formálta meg Stanleyt, s ezzel megcsinálta második szerencsését.

A nyers férfierő jelképe

A hatvanas évek fordulóján még csak a harmincas évei közepén já-

ró Marlon Brando azonban nem akart egy életre azonosulni ezzel a fiatalkori szerepével. Egy évtizede került, hogy lehántsa magáról a régi imázst, és megteremtse érett korának újabb Brando-arcát, a kiábrándult vagy éppen kiégett férfit, aki családöttségére ellenére a nyers férfierő jelképe marad. Ez az elemi energia árad Don Corleone-ból, a maffiafezből, Paulból, a középkorú csendes amerikaiból, aki feleségét elveszítve a szexualitás rafinált formáiba menekül (*Az utolsó tangó Párizsban*), valamint Kurtz figurájából, a kambodzsai öserdő filozofikus tömeggyilkosából, érett korának három talán legjellemzőbb szerepéből. A lázadó ifjú és az érett-kiégett Brando-portré között azonban van egy harmadik, átmeneti kép is, melyet egy háborús film, az 1958-as *Oroszlánkölykök* (*The Young Lions*) képvisel. A tíz évvel korábban keletkezett *Irwin Shaw*-regény bestseller lett, s nemcsak hazájában. A második világháborúról talán sohasem írtak görüdekenyebb, olvashányosabb történetet. A mese három tiszt – két amerikai és egy náci – sorsát kísérik figyelemmel párhuzamosan. Brando a regénynél persze értékeltenebb filmváltozatban a siókatóbból lett náci tisztet alakítja. A jellemek galériájában Brando képviseli a megtévedt, kissé összezavarodott idealistát, szemben a „született gyilkos” Maxi-

Julius Cesar (1953)

Üldözők (1966)

Dajkamesék hölgyeknek (1964)

Marlon Brando Játékfilmjei:

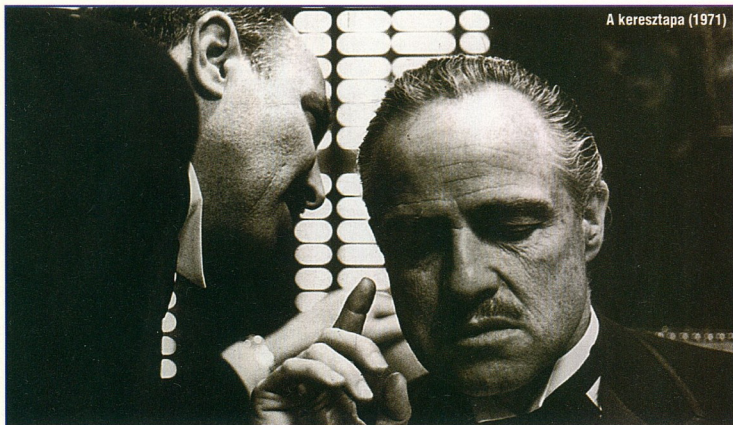
Az emberek (The Men, 1950) r.: Fred Zinnemann
A Vagy villamosa (A Streetcar Named Desire, 1951) r.: Elia Kazan
Viva Zapata! (1952) r.: Elia Kazan
Julius Caesar (1953) r.: Joseph L. Mankiewicz
A vad (The Wild One, 1953) r.: Laslo Benedek (Mokép Videókiadó)
Desirée (1954) r.: Henry Koster
A rakparton (On The Waterfront, 1954) r.: Elia Kazan
Guys and Dolls (1955) r.: Joseph L. Mankiewicz
Teaház az augusztusi Holdhoz (The Teahouse Of The August Moon, 1956) r.: Daniel Mann
Sayonara (1957) r.: Joshua Logan
Oroszlánkölykök (The Young Lions, 1958) r.: Edward Dmytryk
Orfeusz alászáll (The Fugitive Kind, 1959) r.: Sidney Lumet (Intervideo)
A félszemű Jack (One-Eyed Jack, 1961) r.: Marlon Brando
Lázadás a Bounty-n (Mutiny On The Bounty, 1962) r.: Lewis Milestone
Csúnya amerikai (The Ugly American, 1963) r.: George H. Emiglund
Dajkamesék hölgyeknek (Badtime Story, 1964) r.: Ralph Levy
The Saboteur, Code Name Morituri (1964) r.: Bernhard Wicki
The Appaloosa (1966) r.: Sidney J. Furie
Üldözők (The Chase, 1966) r.: Arthur Penn (InterCom)
A hongkongi grófnő (A Countess From Hong Kong, 1967) r.: Charlie Chaplin
Reflections In A Golden Eye (1967) r.: John Huston
Candy (1968) r.: Christian Marquand
Queimada! (1969) r.: Gillo Pontecorvo
The Night Of The Following Day (1969) r.: Hubert Cornfield
A keresztapa (The Godfather 1971) r.: Francis Ford Coppola (UIP–Duna Film)
Éjszakai jövevények (The Nightcomers, 1971) r.: Michael Winner (Mokép Videókiadó)
Az utolsó tangó Párizsban (L'ultimo tango a Parigi, 1973) r.: Bernardo Bertolucci (Intervideo, InterCom – 1996. február)
Missouri tejvárásszal (The Missouri Breaks, 1976) r.: Arthur Penn (Intervideo)
Superman (Superman 1978) r.: Richard Donner (Mokép Videókiadó)
Apokalipsz most (Apocalypse Now, 1979) r.: Francis Ford Coppola (Mokép Videókiadó)
A formula (The Formula, 1980) r.: John G. Avildsen
Forrongó évszak (A Dry White Season, 1989) r.: Euzhan Palcy (InterCom)
Az újonc (The Freshman, 1990) r.: Andrew Bergman (InterCom)
Kolumbusz, a felfedező (Christopher Columbus – The Discovery, 1992) r.: John Glen (Mokép Videókiadó)
Don Juan De Marco (1995) r.: Jeremy Leven (Flamex Video)
Dr. Moreau szigete (The Island Of Doctor Moreau, 1996) r.: John Frankenheimer (már a mozokban, jön videó: Flamex Video)

ilian Schell alakította tiszttel. Brando többi partnere sem kezdőként került Edward Dmytryk filmjébe: a két amerikai tisztet Dean Martin és Montgomery Clift játszta.

A különő

Mintha a kritikusok is jelezni kívánták volna, hogy tisztelettel adóznak az ifjú Brando teljesítményeinek, de az újabb korszakot is méltányolják: 1954-ben Oscar-díjjal jutalmazták *A rakparton*ban nyújtott teljesítményét, majd 1972-ben ismét megkapta a rangos kitüntetést a Don Corleone-szerep eljátszásáért. A színész tehát nem panaszkodhat holmi mellözöttségre.

Eddigi pályája során hét alkalommal jelölték Oscarra, a filmrendezést is kipróbálhatta (*A félszemű Jack*, 1961), s mintegy negyven filmben kapott szerepet. Hogy ez a szám nem nagyobb, arról valószínűleg egyedül Marlon Brando tehet. Ha a vele nagyjából egykorú világsztárok filmográfiáiba tekintünk, azt látjuk, hogy Brando valóban viszonylag keveset filmezett: a nála csak egy évvel fiatalabb, 1925-ben született Tony Curtis eddig vagy száz filmben vett részt; a szintén 25-ös születésű Paul Newman mintegy hatvanban; a 27-es Roger Moore nagyjából annyi filmen szerepelt, mint Brando; a 29-es Max von Sydow sokkal szorgalmasabb volt, körülbelül nyolcvan filmet tudhat maga

A keresztapa (1971)

mögött; a 30-as *Sean Connery* pedig a hatvanadik filmje körül tart. Brando *Az utolsó tangó...* óta rendszeresen tesz olyan kijelentéseket, hogy végleg visszavonul a filmezéstől, de valahogy sohasem sikerül állnia a szavát. Néhány évenként újabb és újabb filmekben tűnik fel, még komikus szerepet is láthattunk tőle (*Missouri fejedelemség*, 1976), mások pedig a polgári jogok bajnokát játszotta el egy dél-afrikai témájú filmben (*Forrongó évszak*, 1989). A kilencvenes évek elején egyszerre két Kolumbusz-produkció is versengett. *John Glen* rendezte meg a gyengébbik, ifjú-sági kalandfilm szintjére süllyedt filmet, melynek talán egyetlen érdeme volt, hogy egy epizód szerepre sikerült szerződnetni Brandót. Az ötmillió dolláros gázi ismét a kamerák elé csábította az időközben igencsak elhízott mű-

vészt. (Csaknem másfél évtizeddel korábban a producereknek 3 millió dollárt is megért tízperces fellépése a *Superman*-ben.)

Brando kilenc életműjára eközben állandó témát nyújtott a sajtónak. Feleségeitől kilenc gyermeke született. Nagy port kavart, amikor *Cheyenne* nevű lánya vőlegényét *Christian* fia meggyilkolta. A bűnyű *Cheyenne* öngyilkosságával végződött. A családi dráma felkavarta a színész életét. Brando élete, sikertörténete izgalmasabb, mint bármely filmforgatókönyv, válogásos regény, melyet 1994-ben meg is írt: önéletrajzi munkája *Songs My Mother Taught Me* címmel látott napvilágot.

Dr. Moreau és dr. Mickler

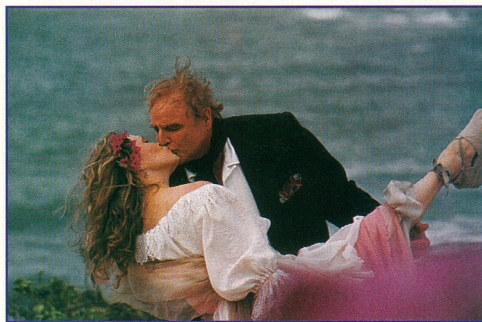
A sikertelen Kolumbusz-film után az utóbbi egy-két esztendőben szerencsére nevéhez méltó szerepekre is vállalkozott. 1995-ben készült el a *Don Juan De Marco* című romantikus film, melyben *A keresztapa* óta először dolgozott ismét együtt *Francis Ford Coppola*val. Igaz, Coppola a művet ezúttal társproducerként jegyezte. A *Jeremy Leven* által írt és rendezett műben Brando dr. Jack Micklert játssza, akiégett, nyugdíjazás előtt álló pszichiáter, akinek sikerül lecsalnia egy reklámtábla tetején egyensúlyozó és karddal hadonászó,

Brando eddigi utolsó filmje: Dr. Moreau szigete (1996). Megszállott génebeszék tizenhét éven át kísérletezik az emberre formálódó állatteremtényeivel, míg azok egy napon ellene fordulnak

akinek tetszett a mű és – meglepetésre – igent mondott az ajánlatra. A doktor Don Juannal folytatott beszélgetései során rájön arra, hogy a fiú épelméjű, beléle árad a szenvedély, a szerelem tüze, s eközben döbben rá, hogy feleségéhez (*Faye Dunaway*) fűződő viszonyán is változtatnia kellene.

Legújabb filmje a *Dr. Moreau szigete*, melyet *H. G. Wells* sci-fi regényéből *John Frankenheimer* forgatott. Ebben Brando formálja meg a megszállott génebeszék, dr. Moreau-t, aki a Csendes-óceán egy távoli szigetén szélesre tárja a pokol kapuit: titkos és veszélyes DNS-kísérlete során állati életformákból félig ember fenevadakat „kreál”. A szigetre vetődő ENSZ-diplomata tanúja lesz dr. Moreau barbár kísérleteinek, melyek célja egy tökéletes életforma megteremtése. A különös és addig látványos békés teremtmények azonban egy napon mesterük ellen fordulnak és a természet egyensúlyát végleg felborul...

A most 72 éves színész a filmművészet egyik legnagyobb, kultikus alakja. Magánéleti kudarcai, bánatai, nem hétköznapi viselkedése, botrányai sem tudják elhomályosítani művészi értékeit, melyeket ha alkalmanként (nem is oly) aprópenzre váltott is, legjelentősebb alakításai ott maradtak a filmszeretők örök emlékezetében.

Don Juan De Marco (1995)

Nagy tervek a minőség jegyében Popdszungenl a kábelcsatornákon!

Még csak májusban lesz egy éve, hogy a budapesti kábel-telvizíós csatornákon felhangzott az azóta már jól ismert szignálzene, de a popmuzsika kedvelői e rövid idő alatt is ráhangolódtak a *Popdszungenl* című félórás könnyűzenei magazinra. A szerkesztő-műsorvezetőt, *Birkás Attilát* a jelenről és a stáb jövőbeni terveiről faggattuk.

– Először is visszakanyarodnék a kezdetekhez, hiszen több jó barát nevét is meg kell említenem, akik segítettek a műsor létrejöttét, illetve folyamatos működését. Elsőként a H&H Kft. vezetője, *Homonnai István* adta meg a startjelet, és a cég keretein belül működő *Carmen Zeneklub* azóta is a *Popdszungenl* fő támogatója. A szűken vett stáb tagja *Tóth János* operatőr, akivel ketten „készsre csináljuk” a műsort, egyébként ő vágó is a produkcióban. *Olaj Ferenc* a lelkes producerünk, aki amellettt hogy *Homonnai úrral* együtt hétről hétre sikerrel próbálja életben tartani a *Popdszungenl*, a műsor rendezésében is szívesen részt vállal.

– *Hol volt látható először a műsor?*

– Az Óbuda Tv „adoptált” minket, amiért köszönet *Sebeők Ágnesnek* és a szerkesztőség tagjainak. Külön említeném a mi kis összekötőisztűnket, *Pánczél Krisztinát*, aki az adással kapcsolatos minden problémánkat orvosolja.

– *Arról is hallani, hogy nagy fejlődés előtt áll a műsor...*

– Igen, az Újpalotai Tv is sugározza műsorunkat, és más kerületek érdeklődését is tapasztaljuk. Ezzel együtt szeretnénk lépni egy nagyot, országos sugárzó tévé-állomás felé. Lehet, hogy éppen az óbudások segítségével...

– *A műsor tartalmát milyen elvek alapján szerkeszted? Kik a vendégek?*

– Demokrácia van, így a pop és a rock egyaránt belefér. Döntő fontosságú, hogy jó a kapcsolatunk a hanglezkiadókkal, különösen az EMI–Quinttel és a Warner–Magneotonnal, szívesen küldik forgatásainkra sztárjaikat, és a születő produkciókról is értesítenek. A félórás adásban általában három vendégünk van, de jelentősebb események, koncertek előtt portréműsort is készítettünk már (*Demjén, Pataky, Fenyő*).

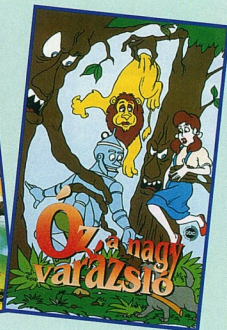
A műsor kéthetente, hétfőn esténként jelentkezik heti két ismétléssel. A *Popdszungenl* alkotói szívesen várják zenészek, hírdetők, további partnerek jelentkezését is telefonon (06-30-24 88-75) vagy faxon (457-3823).

(X)

Egy ismerős arc a kábelcsatornákról:
Birkás Attila műsorvezető-
szerkesztő

A FÜMOTÓ ÚJDONSÁGAI

ÚJ CÍMÜNK:

1149 Budapest, Várna u. 12.
Tel.: 384-2117, 364-2068

CÉGMUTATÓ®

CÉGINFORMÁCIÓS ADATTÁR

CÉGFORMA • NÉV • CÍM • TELEFON • FAX • BANKKAPCSOLATOK • TEVEKENYSÉG • TERMÉKEK
SZOLGÁLTATÁSOK • KÜLFÖLDI PARTNEREK • TELEPHELYEK • MIT? • HOL? • KERES-KÍNÁL

...INFORMÁCIÓ **M** INDENRŐL
INDENKINEK
INDENNAP

ITT HIRDETHET IS...
és képessége szerint
DOLGOZHAT IS...

A PARTNER

AZ ÖN SIKERE

☎ (60) 411-603, 185-2602

Fax: 205-6368, 251-6063

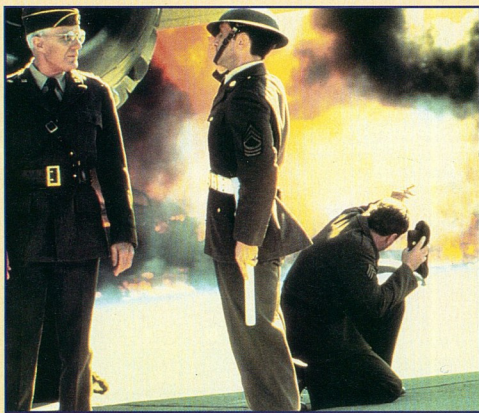
☒ 1519 Bp., Pf.: 248

**Magyar Gazdasági
GÉGMUTATÓ Társaság**
Budapest III., Kalászi u. 2.

1941.

december 7-én, a Pearl Harbour-i amerikai haditengerészeti támaszpont fölött hét óra ötvenöt perckor másodszor kelt fel a Nap. Japán felségjelet viselő repülőgépek zúdultak a kikötőre, hogy megkezdjék véresen látványos színjátékukat. A három támadóhullámban érkező gépek iszonyatos pusztítást vittek végbe. Az amerikai flotta romokban hevert, kétszázharminc repülőgép megsemmisült, a halottak száma meghaladta a négyezret. A hadüzenet nélküli támadással Japán megtette a legsúlyosabb lépést a nagybirodalmi terve megvalósítása felé vezető úton: elhatározta, hogy összeméri erejét az Egyesült Államokkal.

Pearl Harbour azonban csak az első volt a sorban. Hat nappal később újabb csapásra készülődött a császári flotta egyik tengeralattjárója. Mert az igazi kegyelemelőfés az lenne, ha elpusztítaná Hollywoodot. Minden esélyük meg is van erre. A navigálás kitűnően sikerült, a periszkópon egy meztelenül fürdőző Los Angeles-i szépség akad főtt. Rádásul a városban teljes a felfor-

MEZTELENEK ÉS BOLONDOK

dulás, a pánikba esett kaliforniaiak a sárgák inváziójától tartanak. Közben folynak a védelmi előkészületek, katonák özönlik el a köztereket, de különösen a vendéglőket. Fokozott harcokészültségüknek hála, menten ütőkéspek lesznek, ha csinos nő akad a közelben. Az izgalom és a helyzet csak fokozódik, amikor kiderül, hogy táncverseny lesz este.

Miközben *Tosiro Mifune* azon tőri a fejét, hogyan mérje az első csapást a megatákolodott jenkikre, azok sikeresen megvívják kis magánhőborújukat. Eszeveszett karavardás veszi kezéjét, melyben mindenki leteszi névjegyét. Tömegverekedés tör ki a táncterem-

ben, ahol kő kövön nem marad. A botrány folytatódik, vídám csontzene és hangos sikolyok töltik be az utcákat és a tereket. Az egyik őrmester a lopott tankkal nekilát a város elsőtűtésének, ripityára lövi a Hollywood Boulevard fenyéren kivilágított Mikulás-dekorációt. Ez alatt a harci lázban égő, őrlött vadászrepülő a felhőkarcolók árnyékában, mélyrepülésben üldözi a nem létező ellenséges gépet. A káosz teljes, miközben a védelem legjobb parancsnoka kedvenc Disney-rajzfilmet nézi a moziban, fegyvért tesznek a földdel egyenlővé, házik omlanak a tengerbe, vídámparki óriáskerék gurul a hullámsírba. Te jó Isten, mi lett volna, ha a fiúk ellenséggel is találkoznak?!

Mint a leírtakból is kitűnik, a *Meztelenek és bolondok* (eredeti címe: 1941) nem törekszik a maximális történelmi hűségre. Az alapanyag azonban félig-meddig valódi: a nagy Los Angeles-i légitámasz néven ismert pánik során a városban, valamint a környékén felállított légvédelmi ütegek egy álló éjszakan át lötték az úres kaliforniai aget. Mindez már elegendő ok volt arra, hogy „egy falca ostoba filmes” kölyök (*John Milius*) összeálljon, és megcsinálja gigantikus celluloid-látékát. Szó, mi szó, ilyet még nem látták a világon!

Minden idők legdrágább hollywoodi bohózatát – a költségek értékét a harmincmillió dollárt (1979-

et mutatott a naptár) – Steven Spielberg hozta tető alá. Filmje nem mutat hasonlóságot egyik korábbi alkotásával sem. A rendező szerint ostobán szörnyű mozi született, amely valójában nem más, mint a paranoia ünneplése. „En ezt választottam. Szeretném látni, ha a nézők felugrálnak a szétkükből. Ebből a szempontból presztitúált vagyok, mint a régi komédia-

sok, és büszke vagyok erre” – indokolt a rendező.

Spielberg vérbeli alkotása a klasszikus burleszk és a modern szatirikus vígjáték sajátos keveréke, fantasztikus trükkfelvételek gazdag kóritésével tálalva. A rendező fricskát mutat mindenek és mindenkinek, a háborúnak, a hadseregnek, egész Amerikának. Egyszerre űz csúfot a háborús hisztériából, az amerikai hadsereg felkészültségéből (inkább felkészültségéből), a japánok melegségéből és a hollywoodi álomgyárból. A kiskamasz boldogságával tombol, tör-zúza a Los Angeles-i „porcelánboltban”, kifigurázza mindenkit, legyen az civil vagy katona, közlegény vagy tiszt, közepkori kispolgár vagy bögyös Maca. Csipkelődő, önironikus csúfolódásának vagy nagyon is fájdalmas fullánkjának hála, amerikai (és hollywoodi) eszmények és ideálok sora hullik porba, merül hullámsírba. Ehhez *Spielberg* remek színészcsapatot toborzott össze, az élen *John Belushi*val (Vad Bill kapitány), az őrmester *Dan Aykroyd*val és *Treat William*sszel (Sitarski tizedes). Mellettük *Ned Beatty*, *Lorraine Gray*, *Murray Hamilton*, *Christopher Lee* és *Warren Oates* állt csatasorba.

Mindez nem hatotta meg a szőrös szívű kritikusokat. Vegyes érzelmekkel fogadták *A cápával* (Jaws, 1975) és *a Harmadik típusú találkozás*okkal (Close Encounters of the Third Kind, 1977) befutott csodagyerekek filmjét. Legtöbbször szerint gigantikus, ám belül üres látványosság született. A Varieté szakírója szerint ez a látványos vígjáték látványos sok, vígjátéknak kevés. Európai szemmel nézve pedig egyenesen rossz lézűsnek hathat. Tény és való, hogy egyes ötlet, fordulat, hűzás megérteséhez valóban nem ártott volna, ha az újvilágban születik az ember, de mint a legtöbb amerikai mozi esetében, a rendező itt is vigyázott arra, hogy a poénok közérthetőek és nemzetközilek legyenek. Sokkal inkább gond, hogy mindez halmozva, a véletlektől felpörgötte kapja az ember, legálább háromszor kell megnézni a filmet, hogy minden apróságot észrevegyen benne. De talán éppen erre jó a videó.

Abban viszont kivétel nélkül mindenki egyetértett, hogy a *Meztelenek és bolondok* új fejezetet nyitott a különleges képáthatások történetében. Az *A. D. Flowers* vezette csapat szenzációs vizuális ötletekkel, fantasztikus látványossággal ruklott ki, és a kaszkadőrök is igencsak kitettek magukért. Újlag bebizonyosodott, hogy kevés rendező rendelkezik olyan technikai tudással, mint Spielberg. „A film számomra teljesen képi művészet... Szeretek egy történetet képekkel, nem párbeszédet elmondani.”

Híd a Kwai folyón

Valahol az ázsiai dzsungel mélyén, a híressé vált induló hangjaira masírozik be az angol foglyok csapata a munkatáborba. Mindez azonban csak előjáték a készülő nagy összecsapáshoz, melynek egyik oldalán az állati japán kegyetlenség, a másikon a tisztá brit idealizmus áll. A harc kimenetele persze aligha kétséges, az erkölcsi győzelem betetőzéseként elkészül az angol felbőbrándúság gigászi erőfeszítéssel létrehozott emlékműve, a *Híd a Kwai folyón* (The Bridge on the River Kwai, 1957, GB). Más kérdés, hogy éppen egy szövetséges kommandó igyekszik azon, hogy megsemmisítse.

Legendás, ám főltöbbit elentmondásos mű született. Látványos, de sablonokból építkező alkotás, amely az ideák világában jár. Nyoma sincs benne az irodal-

mi alapanyag – *Pierre Boulle* nagyszerű regénye – mélységének, jellembrázolásának. Nemcsak alapjaiban változtatták meg a történetet (elképzeltetetlen volt akkoriban, hogy ne járjon sikerrel egy kommandóakció), de teljesen meghamisították az író eredeti szándékát is. Mert miközben Boulle látszatra a nyugat szellemi felbőbrándúságát hirdeti, valójában az angol ezredet és a hozzá hasonló merev gondolkodású európaiakat teszi nevétségessé. Mert az általa képviselt „magasabb rendű” európai szellem ebben az esetben csak arra jó, hogy valójában kiszolgálja a megvetett és lenézett ellenséget.

A közönség persze mindebből nem sokat vett észre. A mögöttes mondanivalót „elnyomta” a színészek: *John Gielgud, William Holden, Jack Hawkins és Sessue Hajakawa* remekbe szabott alakítása, a feszültséggel teli akciók, a nagyszerű látványosság. A film világszerte óriási sikert aratott – igaz, Magyarországon majd harminc éves késéssel mutatták be –, az Amerikai Filmakadémia Oscar-díjjal halmozta el. Hét aranyzobrocskát nyert, köztük a legjobb film és a legjobb rendezés díját. Máiig az egyik legtöbbet emlegetett, idézett háborús produkció.

A piszkos tizenkettő

Hasonló a helyzet *A piszkos tizenkettő* (The Dirty Dozen, 1967) esetében is. *E. M. Nathanson* bestsellerét *Robert Aldrich* ültette át filmszalagra. A maga nemében remekmű született, ám vajmi kevés köze van az eredeti regényhez. A mozi sajátos keveréke lett a háborús drámanak és a kommandós filmeknek. Az Amnesztiá fedőnevű akció történetét mondja el, merőben szokatlan vállalkozásban. A keménykezü amerikai tiszt azt a parancsot kapja, hogy válasszon ki a börtönből tizenkét halálra vagy hosszú börtönbüntetésre ítélt rabot. Állítsa őket válaszutó elé: vagy végrehajtják rajtuk az ítéletet vagy részt vesznek az amnesztiával kecsesgetőt (őngyilkos) kommandóakcióban. A gyilkosok és bűnözők az akasztófa árnyékában egy utolsó esélyt kapnak.

Nathanson világságos lélektani tanulmányt írt a meghökkenető témából. Könyve tizenkét ember átfogó, mindenre kiterjedő jellemrajza, nem beszélve az őket gatyába rázó századosról. Lebilincselő, és ami fő, hiteltel tudósítás arról, hogyan formálódik egyé, közösség a kis csapat, miként tanulják meg újra becsülni egymást és önmagukat. A filmváltozatnál mindez háttérbe szorult, ami nem annyira Aldrich, mint inkább a producerek, a stúdió büne. A hangszűly így a lelki folyamatok bemutatása helyett áttevődött az akcióra. Ráadásul a nehézfűről kiderült, hogy bár sötét bűn nyomasztja lelküket, sokan jámbor bevaló, igazán amerikai srácok, akik alighanem csak a véletlenek szerencsétlen összjátéka folytán kerültek sikkre. Ez az aránytelítődés nem vált a film előnyére, szinte alig sikerült valamit is átmenteni a regény eredeti alap gondolatából. A film ennek ellenére – vagy éppen ezért! – hatalmas sikert aratott. Nem csoda, hiszen Hollywood apait-anyáit beleadott. Parádés színészgárda gyűlt össze: egymást múlja fölül *Lee Marvin, Charles Bronson, Telly Savalas, Jim Brown* és *Donald Sutherland*, hogy csak a legismertebbeket említsük a csapatból. Valamennyiük közül az élre kívánkozik azonban *John Cassavetes*. A siker következménye nem maradt el. *A piszkos tizenkettő* etalon lett, rengetegen utánozták, inkább kevesebb, mint több sikerrel. A filmnek egyébként még három folytatása is született (de minek?!), a hírmondónak megmaradt *Telly Savalas* főszereplésével.

A Kwai folyótó

A háború sajátos iparág. Nincs értelme, nincsenek benne szabályok, semmi sem számít benne, hacsak az nem, hogyan lehet túlélni. A hagyományos fogalmak, értékrendek elveszítik jelentőségüket, a cél szentesíti minden eszközt és módszert. A háborút sokan és sokféleképpen próbálták már meg bemutatni. Bár mind a négy film,

Kelly hősei

Megszoktuk már, hogy a háborúhoz olyan sztereotípiák tartoznak, mint dráma, tragédia, halál. Brian G. Hutton alkotása, a *Kelly hősei* (Kelly's Heroes, 1970) sajátos szemszögből mutatja be a háborút, a Nagy Kalandot, ahogyan azt az amerikai katonák látták. Legalábbis némelyikük. Azok, akik nemcsak azért jöttek Európába, hogy felszabadítsák az itt élő népeket a náciizmus igája alól, hanem – hogy a kecske is jóllakjon és a káposzta is megmaradjon – a saját (mindenekelőtt anyagi) boldogulásuk útját is egyengessék. Mert míg a legtöbb hülye hagyja agyonlövetni magát csak azért, hogy generalísa éremgyűjteménye újabb plecsnival gazdagodjék, addig az élelmesebbje azt nézi, hogyan szedhetné meg magát. Ennek megfelelően mindenki mindennel üzletel, legfőképpen azzal, ami a keze ügyébe kerül, legyen az harcokci, üzemananyag vagy 05.30-ra rendelt zárótűz.

Kelly hősei töksök gyerekek. Beleváló fickók, akik nem rettennek meg az ellentől és az (időta) főnökeiktől. Lopnak, csálnak, ha-

zudnak, ahogy azt egy tisztességben megőszült amerikai veterán teszi. De azért ismerik a betyárbeszűlet fogalmát is. A közös cél érdekében képesek felülemelkedni az egymás közötti nézeteltéréseken, elhalasztani a pozfokodást. Márpedig a közös cél igazán izgató: egy rakas arany a kisvárosi bankban, igaz, ellenséges területen, a frontonál mögött. Nem kell más, csak egy „trombitás”, aki harcba szólítja a sereget. A szűkszavú Clint Eastwoodra vár a feladat, hogy összetrombitálja a hőseket. S a kis csapat (magán)háborúba megy, ahol nagyban játszóak a téteket. Mit nekik néhány elhullott katona, az osztzkodásnál több marad. A sárga fém bővületében gátálatlanul átverekcsik magukat a pokol tüzén, s miközben üzletelnek a öröggel, megnyerik a maguk kis ütközetét, s mellesleg ha már ott vannak felszabadítják a környéket is. A film azt sugallja, jó kis buli volt ez a háború, hiszen aki Kelly mellé állt, igazán nem panaszkodhat, öregkorára lesz mit a tejbé aprítania.

Sztálingrád

Az orosz fronton azért némileg más volt a helyzet. Nem volt leányálmom az egyszerű baka élete. Ott nem ismerték a tréfát. Kijev, Moszkva, Leningrád megannyi vére ment. És mind közül a legnagyobb: Sztálingrád. Egymillios német hadsereg vonult föl, hogy bevegje a várost. Hatezren tértek vissza közülük Németországba. A sztálingrádi csatát, a második világháború legvéresebb ütközetét és fordulópontját sokszor megénekeltek már. A szovjet filmművészet monumentális celluloid emlékműveket állított neki. A másik oldal fél évszázadig szinte szennyes háború legnagyobb, megalázó vereségéről.

Joseph Vilsmaier úgy érezte, eljött ennek is az ideje. Hatalmas történelmi freskója felidézti a végzetes 1943-as esztendőt. Sikertől elkerülnie a legnagyobb buktatót, nem csinált hollywoodi képeskönyvet belőle. Drámája az egyszerű emberek, katonák drámája, akiket koncul odadobtak a mérszázékre. A történet négy katona sorsát kíséri figyelemmel. Négy katonát, akiket a legyőzhetetlenség nimbusza övezett, amely egyik napról a másikra szétporladt a szovjet fegyverek és a kemény tél jóvoltából. A négy katona a pokol feneketlen bugyriába került, ahonnan egyikük számára sem volt visszaút.

A film igazi ártékát az adja, hogy miközben egyszer és mindenkorra leszámol a hamis német katonai mitológiával, hűven visszatérkőzi a háború értelmétlenségét. Azt az állapotot, amikor már nincsenek jók és rosszak. Hiszen a totális pusztulásban, pusztulásban mindenki áldozat. Névtelen áldozat, akiknek az emlékműveken egyetlen sornyi hely sem jut. Az üzenet egyértelmű: nincs szükség arra, hogy mindez újból bekövetkezzen, soha többé nem szabad megengedni, hogy idáig fájuljanak a dolgok. Erre újból és újból figyelmeztetni kell az embereket. Mint ahogy azt a *Sztálingrád* (Stalingrad, 1992) című német film teszi.

Érdekes ez a legújabb videócsomag, hiszen egy témán mindenki megtalálhatja benne a kedvére valót. Igaz, mindez csak addig jó, amíg videón háborúzik az ember. A videón mindig dörögni fognak a fegyverek.

Sz. G. G.

Sztálingrádig

amely a most piacra kerülő videócsomagban található, a második világháborúban játszódik, megannyi stílust, irányzatot képvisel. Van köztük megrendítő erejű filmdráma, izgalmas kommandós történet és humorosra vett kalandfilm. Közös jellemzőjük, hogy valamennyi a műfaj kiemelkedő, emlékezetes darabja.

A

Cheshire-béli Heylakeben 1936. május 9-án a Jackson-családnak megint lánya született. A kömfűves papa nem volt túlságosan elragadtatva a kis jövendőnytől, hiszen a picivel együtt már négy éhes száját kellett etetnie. A kis Glenda később mozirajongó volt, kedvenceinek, *Bette Davis*-nek és *Joan Crawford*-nak többször is megnézte a filmjeit. Alig fejezte be az iskolát, máris munkába kellett állnia. Bár kitűnő bizonyítványt szerzett, a család anyagi helyzete nem tette lehetővé, hogy továbbtanuljon, ezért a helyi drogériában lett eladó. Közben azonban belépett a Heylake-i amatőr színtársulatba és édesanyja biztatására – aki titokban támogatta legkisebb lánya törekvéseit – megpályázta a Királyi Színművészeti Akadémia ösztöndíját. El is nyerte, s kitüntetéssel végezte el a két esztendőszakos kurzust. Ugyan a papa morgott, Glenda ezután egy vidéki színtársulathoz csatlakozott. Ugyan színésznőnek szerződtek, de el kellett látnia az ügyelői, illetve a segédrendezői feladatokat is.

Kétszáz szerep

Huszonegy évesen ment férjhez *Roy Hodges* színészhez, s a következő néhány évben több mint kétszáz szerepet játszott el. 1963-ban figyelt fel rá *Peter Brook*, a Royal Shakespeare Company egyik rendezője, aki hároméves szerződést ajánlott neki a Cruel

Theater (Kegyetlen Színház) nevű kísérleti csoportjában. Egy év múlva Glenda már főszerepet játszott, *Peter Weiss Marat/Sade* című darabjában Charlotte Corday-t alakította. A társulat New Yorkban és Párizsban is vendégszerepelt a produkcióval, a kritikusok az évad legígéretesebb színésznője címet adományozták Glenda Jacksonnak. A színésznő meg is felelt a várakozásoknak, olyan klasszikus szerepekben nyújtotta le a közönséget, mint Mása Csehov *Három nővér*-ében vagy Ophélia a *Hamlet*-ben. Ez utóbbi alakítása akkora sikert aratott a stratfordi Ünnepi Játékokon, hogy az egyik kritikus szerint inkább a dán királyfit kellene játszania, míg egy másik szerint a leányzó lenne *Shakespeare* drámájában a méltó címszereplő... *Lindsay Anderson* rendező az *Egy ember ára* című filmjében kínálta egy kis szerepet Glendának, de neki nem igazán nyerte meg a tetszését a mozi világa. Amikor azonban 1967-ben *Peter Brook* filmre vitte a *Marat/Sade*-ot, természetesen megint eljátszotta Charlotte Corday-t, a charentoni elmegyógyintézet alvajáró ápolóját, a politikailag megzavart beteget.

Oscarok és kosztümök

1969. áprilisában megszületett Daniel fia, s egy ideig nem vállalt felépést. A kisbaba gondozása közben jutott ideje a tévénézésre is, s ez megváltoztatta moziaval kapcsolatos véleményét is. A hetvenes években már több filmsze-

repet is elváltat. *Ken Russell* D. H. Lawrence regényéből készített *Szerelmes asszonyok*jában nyújtott alakítását az Amerikai Filmakadémia Oscar-díjjal jutalmazta, majd az *Egy kis előkelőség* című filmről – három évvel később – szintén megkapta a legjobb színésznőnek járó aranyozott szobrocskát. Ez utóbbi történetben egy amerikai házaspár Londonban viszonyba bonyolódik egy ruhatervezőnővel. *George Segal* játssza az illetőt, s meglehetősen merész szexjelenetek tarkítják a sztorit...

Amikor sikerei csúcán állt faggatták Glenda Jackson, miképpen vélekedik a színjátszásról, válasza meglehetősen tömör volt:

„Nincsenek különösebb ambícióim, de mindig tudtam, van jobb dolog annál, mint rászóni a vevőkre a vacak kencefécéket...”

Ezután ismét *Ken Russell*-lel forgatta a *Zenekedvelők* című, Csajkovszkijről szóló elterjedt filmet, amelyben a gyenge idegű feleséget, Ninát formálja meg. Glenda nagyon kedvelte a történelmi alakok megismeryésését, Erzsébet királynőt megformálta a *Mária, a skótok királynője* című filmben és a BBC hatrészes, *Elisabeth R.* című tévésorozatában is. Az előbbiben *Vanessa Redgrave* játszotta Stuart Mária-t. A film leghatásosabb jelenetei közé tartoztak azok a percek, amikor a két királyi asszony nyíltan áll

Mária, a skótok királynője (1971)

Egy kis előkelőség (1973)

Várlak nálad vacsorára (1978)

Glenda Jackson Játékfilmjei:

Egy ember ára (This Sporting Life, 1963) r.: Lindsay Anderson
Jean-Paul Marat üldözése és meggyilkolása, ahogy a charentoni elmegyógyintézet színjátszó előadják De Sade úr betanításában (Marat/Sade, 1966) r.: Peter Brook
The Benefit of the Doubt (1967) r.: Peter Whitehead
Negatives (1968) r.: Peter Medak
Tell Me Lies (1968) r.: Peter Brook
Women in Love (1969) r.: Ken Russell
The Boy Friend (1971) r.: Ken Russell
Mária, a skótok királynője (Mary, Queen of Scots, 1971) r.: Charles Jarrot
The Music Lovers (1971) r.: Ken Russell
Vasárnap, átkozott vasárnap (Sunday, Bloody Sunday, 1971) r.: John Schlesinger
The Nelson Affair (1973) r.: James Cellan Jones
Egy kis előkelőség (A Touch of Class, 1973) r.: Melvin Frank
Triple Echo (1973) r.: Michael Apted
The Devil is a Woman / Il Sorriso del Grande Tentatore (1975) r.: Damiano Damiani
Hedda (1975) r.: Trevor Nunn
The Maids (1975) r.: Christopher Miles
Egy romantikus angol nő (The Romantic Englishwoman, 1975) r.: Joseph Losey
The Incredible Sarah (1976) r.: Richard Fleischer
Nasty Habits (1977) r.: Michale Lindsay-Hogg
The Class of Miss MacMichel (1978) r.: Silvio Narizzano
Várlak nálad vacsorára (House Calls, 1978) r.: Howard Zief
Stevie (1978) r.: Robert Enders
H.E.A.L.T.H (1979) r.: Robert Altman
Lost and Found (1979) r.: Melvin Frank
Ipp-ops (Hopscotch, 1980) r.: Ronald Neame (Zoom)
The Return of the Soldier (1981) r.: Alan Bridges
And Nothing But the Truth/Giro City (1982) r.: Carl Francis
Páncél mögött (Turtle Diary, 1985) r.: John Irvin (InterCom)
Tökéletes kezelés (Beyond Therapy, 1987) r.: Robert Altman (Flamex InterStar)
Business As Usual (1987) r.: Lezli-An Barret
Salomé's Last Dance (1988) r.: Ken Russell
The Rainbow (1989) r.: Ken Russell
King of the Wind (1990) r.: Peter Duffell

K É P V I S E L Ő

GLEND A JACKSON

szemben egymással és hízélgés, álnokság nélkül őszintén merik gúnyolni egymást.

A *Hihetetlen Sarahban* Glenda Jackson Sarah Bernhardt, a híres színésznő alakját keltette életre, a *Nelson-ügynök* Lady Hamilton, az admirális kedvesét alakította, míg a *Stevie Smith* életéről szóló moziban nagy elhathatós erővel jelentette meg a tehetséges, egzaltált költőnőt. Még két klasszikus filmadaptációban szerepelt: *Jean Genet Cselédekjében* és *Ibsen Hedda Gabler* című színművének moziváltozatában, amit *Trevor Nunn*, a Royal Shakespeare Company híres rendezője vitte filmvászonra.

Glenda a kosztümös darabok mellett má drámaiban is sikeresen szerepelt. *John Schlesinger* rendező *Vasárnap, átkozott vasárnap* című filmjében *Peter Finch* egyik szeretőjét, egy igazgatónőt játszotta... A rendezőt és a két főszereplőt egyaránt Oscar-díjra jelölték!

„Tökéletes profi”

Az *Egy romantikus angol* nő *Joseph Losey* rendezésében *Thomas Wiseman* azonos című regényéből készült. Egy témahiánnyal küzdő író (*Michael Caine*) éppen háromszögtörténettel próbálkozik, amikor felesége közli vele, elutazik, hogy hítes ura nyugodtan alkothasson. Baden-Badenben megismerkedik egy jóképű, ám sötét üzleteket bonyolító fiatalemberrel (Helmut Berger), s már éppen elcsábul, amikor férje hazahívja. Az író jó ötletet lát neje kalandjában és meghívja a fiatalembert is, hogy az életből merítse a történetet...

A színésznő vígjátékokban is ki akarta próbálni tehetségét, ezért *Howard Zieff* felkérésére elvállalta a *Várak nálad vacsorára* női főszerepét *Walter Matthau* oldalán. A film orvosi szatírával kombinált romantikus vígjáték, amelyben dr. *Charley Nichols*, a középkorú sebész felesége váratlan elhunytával szinte sokkos állapotba kerül, ám ahogy bánatát feleldni akarja, rámenős szaknyavadász válik belőle. Hajbókol a szemlincs, posztjára alkalmatlan vezető főorvos előlépt, s annak elképesztő műhibáit is igyekszik elkenni. Az egyik esetben szerencsére úgy, hogy maga veszi át a páciens kezelését. Ann számos fordulat után végül is döntő szerephez jut a mind mélyebbre süllyedő doktor megtérítésében... *Walter Matthau* így áradózt partneréről: „*Glenda abszolút mesés, tökéletes profi, ragyogó*

színésznő és sokoldalú személyiség, ráadásul kellő humorérzékkel van megáldva.”

Az öszijáték olyan sikeres volt, hogy három évvel később *Ronald Neame* is együtt szerepeltette őket az *Ipi-apicsban*, amelynek hőse egy kiábrándult CIA-ügynök, aki kényes adatokat tartalmazó önéletrajzának publikálásával áll bosszút gaz főnökén.

ezután Glenda még többet dolgozott...

Páncél mögött

A nyolcvanas évek közepén vállalta el a *Páncél mögött* című film (februári tékaújdonás) – női főszerepét: *Neera Duncant* alakította, aki állatokról szóló gyermekkönyve-

Ben Kingsleyvel: Páncél mögött (1985)

Jeff Goldblummal: Tökéletes kezelés (1987)

Míg Glenda a munkában sikeres volt, magánélete zátornyra futott. Az egyik népszerű amerikai csevegő-show házigazdája, *Nick Cavett* kérte meg tőle, miként tudja összeegyeztetni színészi és családanyai kötelességeit. A színésznő így válaszolt: „*Sosem vettem észre, hogy ez nehézségeket okozna. Ellenkezőleg, az ember a munkájában is sokkal többre képes, ha biztos a háterszága.*”

Férje, az egykori színész ekkor már műkereskedéssel foglalkozott és egyre kevésbé tudta elfogadni, hogy hitvese sosem ér rá, s a kitalációkat nevelőnő pátyolgalmi. A vitakozásokat békés válás követte, s

ket ír és illusztrál. Gyakran ellátogat az állatkertbe, hogy az akváriumban úszkáló teknősökből inspirációt merítsen újabb műveivel. Itt találkozik a könyvesbolti eladóval, *Williammal*, aki *Ben Kigsley* alakít, s mindkettőjükben megfogalmazódik az ötlet: ki kellene szabadítani az őrlateknőcöket, hogy visszajuttassák őket igazi otthonukba, az óceánba... A *Páncél mögött* az első belső produkciója az 1984-ben alakult *United British Artists* nevű társaságnak, amelynek igazgatótanácsában Glenda Jackson és a meglepő módon ezúttal vígjátéki forgatókönyvet alkotó *Harold Pinter*, az ismert drámaíró is megtalálható.

Glenda Jackson az évek múlásával egyre jobban otthon érezte magát az erős akaratú, független nő szerepében, ezért is mondott igit *Lezli-An Barret* *Út, mint rendesen* című, enyhén feminista filmjében *Babs Flynn* megformálására, aki egy divatbuklú mendedzserként a szexuális kizsákmányolás ellen küzd a szakszervezet segítségével.

A tévesek is felfigyeltek rá, az emigrációban élő szovjet Szaharov akadémikus életéről szóló filmben *Jelena Bonner*, a tudós feleségét játszotta. Persze nem lett hűtlen a komédiához sem. *Robert Altman* *Tökéletes kezelés* című vígjátéka az amerikaiak pszichéterfüggőségéről szól, s kiderül, hogy a pszichiáter legalább olyan dilis, mint a páciens. Glenda is partnere, *Jeff Goldblum* felhőtlen szórakozást nyújtottak a nézőknek, kivéve persze a pszichiátereket...

A színésznő régi kedvenc rendezője, *Ken Russell* *Oscar Wilde* darabja nyomán akarta leforgatni a *Salome utolsó táncát*. A filmben az előadás a keretjáték, *Oscar Wilde*-ot *Nicholas Grace* játssza, és *Lady Alice*, illetve *Herodias* alakjában *Russell* senki más nem tudott elképzelni, mint *Glendát*, aki mélyszélesen egyetért a választással. A *szél királyában* megint visszatért a történelmi alakokhoz, a tragikus sorsú *Caroline* királynét személyesítette meg, akinek csapodár férje, a *Richard Harris* alakította II. *György* mellett sok színenében volt része.

London és New York színpadain is fellépett, nagy sikert aratott többek között a *Macbethben* *Lady Macbeth* megformálásával és *Eugene O’Neil Különös köztéték* című színdarabjában.

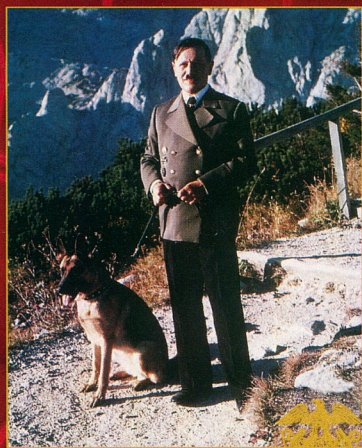
Filmjeinek egy részét annak idején láthattuk idehaza is a mozokban vagy a televízióban, videón azonban közülük csak néhány látható.

1990 márciusában, ötvennégy évesen Glenda úgy döntött, egyelőre elég volt a moziból, más, nyilvános szereplésre vágyott. Családi hagyományként már korábban is tagja volt a brit Munkáspártnak, s ezután parlamenti képviselőként kívánt tevékenykedni. 1992 óta tagja az alsóháznak, s hozzászólásai egyáltalán nem olyan színpadiasak, mint néhely konzervatív képviselőtársáé...

Trethon Judd

ROBERT MITCHUM, SHARON STONE, JANE S
TOPOL, JOHN RHYSDAVIES, ROBERT M

FORRONGÓ VILÁG

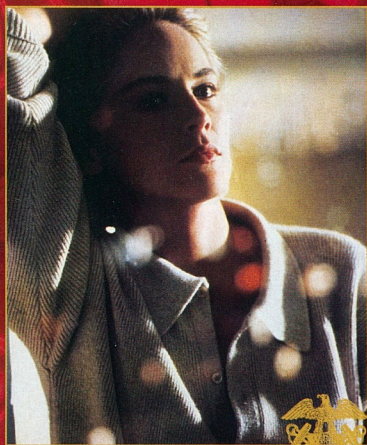

HÁBORÚ

KERESSE A LEGJOBB
VIDEOTÉKÁKBAN!

EYMOUR, SIR JOHN GIELGUD, IAN McSHANE,
ORLEY, PETER GRAVES, HARDY KRUGER

G VÉGSŐ YŐZELE M

HERMAN WOUK:

REGÉNYTRILÓGIÁJÁNAK FILMVÁLTOZATA

„A LEGHOSSZABB NAP”
„A HÍD TÚL MESSZE VAN”
„A HALÁL ÖTVEN ÓRÁJA”

után most bemutatjuk napjaink legnagyobb szabású második világháborús filmjét:

A monumentális filmet tíz országban 2070 helyszínen öt évig forgatták. 358 főbb szereplő, 30 világsztár, (közülük 8 Oscar-djas), és 1150 mellékszereplő, mellett több mint harmincezer (!) statisztát mozgósítottak a film elkészítéséhez.

757 díszletet építettek fel, és rendeztek be.

Az Auschwitzi haláltábor a történelem során először nyitotta meg filmforgatás céljára a Lengyel kormány (igaz, hogy kétéves tárgyalássorozat után).

Az Orosz téli helyszíneket Montréalban vették fel, mínusz 40 fokok hidegben. A tengeri csatákat Hawaii partjaitól 3 mérföldre keltették életre. A felvételekben résztvevő csatahajókon kívül még 40 hajóra volt szükség, részben

öltözőként, részben a kamerák mozgatásához, illetve felszerelés szállításához.

30 életmentő, és 10 speciális bűvár állt a stáb rendelkezésére, ez utóbbiak a cápáktól védtek a színészeket.

34 eredeti második világháborús repülőgépet használtak fel egy floridai légitámaszponton, melyeket az Egyesült Államok hadseregének pilótái vezettek.

A Pulitzer díjas író könyvét Oscar díjas forgatókönyvíró álmotda filmre,

Grammy-díjas zeneszerző írt hozzá zenét,

a népes stábot pedig Emmy-díjas rendező irányította.

FORGALMAZZA A

V.I.P. ART KFT. 1142 BP., TELEKI B. U. 15-17.

TEL./FAX: (36-1) 120-0050

A számítógépes animáció folyamatosan fejlődik, a látvány egyre tökéletesebb, a hatás lélegzetelállító. Akár múlt évi *Komputergrafika* című sorozatunk folytatása is lehetne alábbi írásunk, hiszen sokakat érdekel, hogyan is készül el egy ilyen technikával születő alkotás, milyen módszerekkel formálódnak a vizuális trükkök, vagyis miként lesz az ötletből film. A folyamatot érdemes az első teljes egészében komputeranimációval készült film, a *Toy-Story – Játékháború* kapcsán, annál is inkább, mert e Disney-mű idehaza e hónapban kerül közvetlen lakossági videóforgalmazásba.

Először is egy gyorslista a folyamatról: a film készítése tíz fázisból áll; a rajzvázat készítését a szerkesztés, a látványtervezés, a modellezés, a képtükör-készítés, az animáció, a felületkialakítás, a megvilágítás, a képszámítás és összeállítás és a filmszalagra való átírás követi. Mint egyetlen gigantikus futószalag.

A forgatókönyv

A komputeranimáció készítése leginkább a hagyományos rajzfilmek gyártásához hasonlítható. A klasszikus filmezéshez képest a stábot számítógépes szakemberek alkotják és az animátorok tevékenykednek színészekként. A gyártási folyamat első lépése a részletes forgatókönyv megírása. Ez a hagyományostól annyiban különbözik, hogy nemcsak az esetleges párbeszédet és a helyszíneket írja le, hanem teljes körű, részletes utasításokat ad a környezetre, a háttérre, a tárgyakra és a szereplőkre. Gondosan részletezi összes tulajdonságukat a külsőtől egészen mozgásuk minden egyes mozzanatáig. E fázisban a forgatókönyv gyakorlatilag már a végső formába öntött történetet tartalmazza. Ezután elkészítik a forgatókönyv grafikus változatát, az úgynevezett storyboardot. Az elkészült könyv leginkább egy fekete-fehér képregényre hasonlít. A rajzok egymás után bemutatják a film sok-sok képkockáját. A *Játékháború* esetében valamennyi kocka megrajzolása 110 064 darabot tenne ki, de természetesen balgaság lenne

ilyen részletességgel dolgozni, ám a rajzok száma még így is több ezer volt.

A komputeranimáció megteremtett egy új filmes gondolkodásmódot is. A hagyományos filmek rendezői jelenetekben gondolkodnak: beállítják a helyszínt, világítást, a kamerákat és a színészeket, majd indulhat a felvétel. A számítógépes animáció esetében csupán 3–7 másodperces snittekben lehet gondolkodni. A rendezőnek itt csupán egyetlen kamerája van, amely átírja a jelenetet a képernyőről. Tehát minden snitt számára egy önálló jelenet.

A storyboard elkészítésében a teljes stáb részt vesz. Mindenki előadhajta ötleteit, észrevételeit és kritikáit. Itt kevés az író és a rendező elképzelése, a komputereseken múlik, hogy az ötlet megvalósítható-e. Jellemző példa erre a kis zöld műanyag katonák életere keltése. A legnagyobb nehézséget az jelentette, hogy kiderítsék, miként mozog az ember, ha mindkét lábát egy merev talp rögzíti. Mintha valaki hőszékával a lábán próbálna a szálloda halljában ugrálni. A problémát a felelős animátor, *Pete Docter* oldotta meg: egy darab deszkára rászögegel egy pár régi tornacipőt. Az animátorok ezután sorban kipróbálták a sajátos lábbilincset és gondosan megfigyelték egymás mozgását. A folyamat ettől a ponttól már több részre válik.

Háromdimenziós modellek

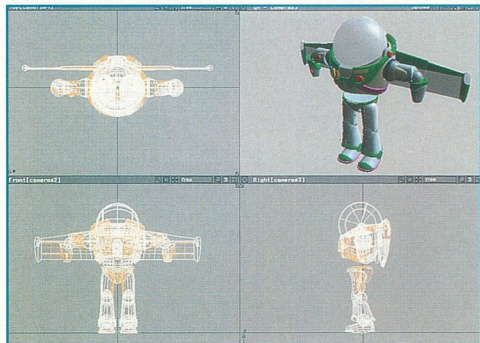
A művészeti részleg a storyboard alapján elkészíti a

JÁTÉKHÁBORÚ

díszletek és a figurák háromdimenziós modelljét. Ez több csoport összehangolt munkáját kívánja meg. Az animátoroknak a számítógép memóriájában rendelkezésére áll a tökéletesen üres és sötét háromdimenziós kibertér. Ez a virtuális valóság lesz a jövőendő film teret. Először a „díszlettervező” tölti ki a teret. Felépítik a díz-

szleteket és a berendezéseket. Ehhez teljesen hagyományos műszaki tervezőprogramokat – úgynevezett CAD-rendszereket használnak. Az építész tervezőkhöz hasonló modell-csomagok a mesterséges világban felvett léptékek megfelelően, méretarányosan tárolják a tárgyak méretét és alakját. Ezekben az animá-

— BÉKÉS ANIMÁCIÓVAL

torok másik csoportja a figurák kidolgozásán fáradozik. A terveknek megfelelően elkészítik a figurák drótvázát, egyfajta csontvázat. Erre építik rá a tényleges külsőt. A csontváz ízületein és a figura külső felületén helyezik el azokat a pontokat, amelyekhez a mozgás kötődik. A bábművészetből vett hasonlattal élve ezek a pontok a marionettbábok zsinórjainak rögzítési pontjai. Ezeket a pontokat nevezik animációs változóknak (animáció controls vagy avars). Míg egy hagyományos bábban legfeljebb nyolc-tíz zsinór lehet elhelyezni, addig egy animált bábban csak a kapacitás szab határt. Például Woodyt, a cowboyt több mint hétszáz ilyen változóval látták meg. Ebből 212 csak az arcát mozgatták. Ezek a pontok adták Woody mimikáját. A következő fázisban a változók meghatározásával hozzák létre a figura mozgását a térben.

Egy másik csoport a képtűkör-készítők. Feladatuk az egyes jelenetek pontosabb megtervezése, a kameramozgás meghatározása. Ugyanolyan kameramozgásokkal dolgoznak, mint a hagyományos operatőrök. Van kistotál, közeli, nagyotál, és minden lehetséges, amit egyébként is használnak. Lehetőségük még ennél is szélesebb, hiszen a szimulált kamera mozgási lehetőségei gyakorlatilag korlátlanok. Például egyetlen kameramozgással fejest lehet ugrani a Mount Everest tetejéről az Indiai-óceánba, miközben átújjna a kamera két fa között, egy alagúton és egy tű fokán. Ha valaki a fázisban tekintené meg a képeket, csak mozgó drótvázakat látna, amelyek hasonló drótvázak között mozognak. Nincsenek felületek és nincsenek színek. Ez a leegyszerűsített ábrázolás nagyon megkönnyíti a komputer munkáját, és az

animátornak is csupán a mozdatokra kell figyelni.

Digitális festők 16,7 millió színnel

Az elkészült animált snitt a felületileg-kialakított részlegéhez kerül. Itt egy újabb fogalommal kell megismerkednünk, ez a shader. A shader az egyes felületek számítógépes leírása, ezekben tárolják a felület színének, textúrájának, tükrözőképességének, érdeségének és egyéb tulajdonságainak adatait. A filmben például létezett réz-shader, fapadló-shader, tapéta-shader. A shader feladata, hogy tájékoztassa az összeállító programot a felület fény-visszaverődési sajátosságairól, vagyis arról, hogy adott kameraállás és megvilágítás esetén milyen színű és erősségű fény jut a felület egyes pontjairól a néző szemébe, illetve a kamera optikájába.

Itt jelentkezik a textúra fogalma is. A haj, a bőr és a ruházat organikus minőségét nem elég csak fizikai jellemzőkkel leírni. Például a bőr textúrájának szerepel a folt, a szeplő, a bőrpír, a szőrszál, a zsr és a ránc. Ezek az apróságok torzítják az eredeti shadert és teszi élethűbbé a figurát.

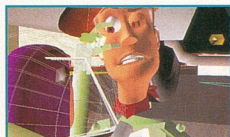
A digitális festőknek hihetetlen lehetőségeik vannak. A komputerek 24 bites színmélységgel dolgoznak. Ez a laikusoknak érthetetlen fogalom azt takarja, hogy a három alapszín 8–8 bittel ábrázolható, vagyis 256 színárnyalat áll rendelkezésre. Ha ezeket színkeverésre használjuk, akkor több mint 16,7 millió szín áll rendelkezésre. Hétköznapi életben ez annyi graficeruzát jelentene, amelyeknek összszűlya több mint ötezer tonna lenne, a hozzá tartozó tolltartó pedig három háztömb méretű.

Amikor elkészülnek a shaderok, az ebből felépülő kép túl steril: minden szép, minden új, minden ragyog. *A Játékhaborúban* itt kapott szerepet két látványtervező, *Bob Pauley* és *Bill Cone* és két digitális festő, *Tia Kratter* és *Robin Cooper*. Feladatuk az volt, hogy rombolják le ezt a szépséget, és adjanak előéletet a tárgyakra. Ők voltak a legapróbb részletek gazdái: a rendeltetnek. Összekarcolták a padlót, foltokat ejtettek rajta. Rajzokat és poszttereket sző-

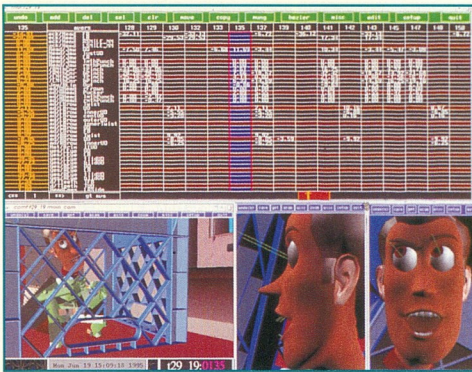
geztek ki a falra, piszkos ruhákkal töltötték meg a szekrényeket Sidék házában. Kedvenc feladatuk Sid asztala volt: csupa festékfolt, karcolás, ételnyom, piszkos, lyuk, poháralaj-karika és morzsa. Egy komplett koszkálítás. Es ezeknek is mind-mind megvan a maguk shadere és textúrája!

Virtuális „lámpák”

A snitt a legfeltűnőbb változó-
a következő munkafázis-

ban esik át. A világosító részleg munkatársai bekapcsolják a virtuális „lámpákat”. Minden film legfontosabb része ez: nincs fény... nincs film. Ez teremti meg a képet, a kép hangulatát. A számítógépes filmek „rendelkezésére áll az összes lehetséges fényforrás, amit csak a hagyományos filmmezésben használnak, köztük a Nap és a Hold is. „Nekünk csak annyi az előnyünk, hogy ha akarjuk, felkel a Nap, ha nem akarjuk, nem kel fel” – mondta taláiban a film felelős világosítója, *Galyan Susman*. Egyaránt használható főfény, ellenfény és éfény. Az árnyé-

kokat oda tehetik, ahová akarják. Meghatározható, hogy egy képzeletbeli fényforrás melyik tárgyat világítsa meg és melyiket ne. A *Játékháborúban* igyekeztek a lehető széles skáláját kihasználni. Csillagok és vakító napsütés, neonreklám és villám, higanygőz-lámpa és hangulátvilágítás. A fények ráadásul fontos dramaturgiai szerepet kaptak. Amikor a játékok helyzete rosszra fordult, a fények borongósabbak-

ká váltak. A főhősök fényes, örömteli találkozására már vakító napsütésben történt.

Az animátorok és a mimika

A mai fejlett komputeranimáció legnagyobb vívmánya, hogy kitágította az ábrázolási lehetőségeket. A figurák ezek után már nemcsak rendezhetetlen bábok, hanem érzelmes és mimikával rendelkező karakterre válhatnak. A mimika kialakítása az animátorok feladata. Az animációs változók módosításával alakítják ki a mozgást, a mimikát, a sok-sok finom kis rezdülést, amelyek a csontok és izmok mozgását utánozzák, kialakítják a személyiséget. A komputer- és a hagyományos animáció esetében is általában az egy animátor – egy figura elv érvénye-

sül. Ezzel az alkotó sok esetben saját érzéseit, reakcióit és elvárásait is a figura sajátjává teszi. A *Játékháború* esetében azonban némiképp szakítottak e felfogással. Itt jelenetekben gondolkodtak és a napi ötletbörzéken alakult ki a végleges figura. Emellett azonban sok animátornak van különösen kedvelt típusú snittje. *Dog Sweetland* animátor például híres volt hiperaktív személyiségéről. Így ő – talán saját

természetéből adódóan – Woody dühkitöréseire és tombolásaira specializálódott. *Rich Quade* azonban az a típus, akinek fát lehet vágni a hátán. Az ő feladata Woody líraibb, csendesebb pillanatainak megrajzolása volt.

Egy szereplő legjobban megfigyelt testrése az arc. Társalags közben is erre koncentrálnak a legjobban. Ebből adódik, hogy a figurák animációs változóinak negyede-harmada az arcon és a fejen kapott helyet. Szem, száj, szemöldök, orr, fül, ránk. Minél több változó, annál tökéletesebb hatás.

A látszólag túlbonyolított, több fázisú munkának komoly előnye van. Ha meg akarunk változtatni egy részletet a filmben, nem kell az egészet ismét előállítani és ellenőrizni újra és újra, hanem elég a megfelelő részlet kódjának módosítása. Ha a rendező például azt szeretné, hogy az

egyik kis katona ne zöld műanyagból, hanem ólomból legyen, ebben az esetben csak a figurához rendelt shadert kell megváltoztatni, és a katona attól a pillanattól ólomból lesz.

A renderelés

Ezek után már minden rendelkezésre áll ahhoz, hogy a tényleges kép elkészüljön. A képkocka végleges formába öntését renderelésnek nevezik. A számítógép összeállítja a képet: összegyűjti a kockán szereplő modelleket, helyükre teszi az elemeket, elátja őket felülettal, majd megvilágítja azokat. Ezek után nekiáll számolni és kombinálja a kamera szempontjából minden egyes képpont színt. Hihetetlen mennyiségű számítást kell elvégezni. A fényforrásokból kilépő minden egyes fénysugár pályáját és visszaverődéseit ki kell számolni, és a végeredményben csak azt kell feltüntetni, amelyek a kamera optikájába ér célt. Ez nem egy könnyű fel-

adat: óriási számolási sebességű komputerek dolgoznak megállás nélkül. A *Játékháború* esetében a leggyorsabb renderelés 45 percig tartott. A legbonyolultabb kocka kiszámítása 20 órá(!) vett igénybe. Amikor mindezzel elkészül a gép, megjeleníti a képet és el is tárolja azt. Amennyiben a rendező elégedett a látvánnyal, a kép filmszalagra kerülhet. Erre kétféle eljárás létezik. Az egyik esetben a speciális monitoron állóképként jelenik meg egy kép, és a hagyományos animáció módszere szerint erről egyetlen exponálás történik. A másik esetben a gyors számítógép folyamatosan filmként jeleníti meg az animációt, amely egyetlen felvétélként kerül szalagra.

Ennyi. Még leírni is nehéz, nemhogy végigcsinálni. A *Játékháború* elkészítése négy évet vett igénybe.

Kovács T. Mihály

A Játékháború (Toy Story) számokban:

- komputeres képkockák száma: 110 064,
- snittek száma 1561,
- modellek száma: több mint 400,
- maximális heti teljesítmény: 3,5 perc kész animáció.

Woody:

- a figurát 52 865 soros modelprogram írja le,
- animációs változók: összesen 712, arca 212, szája 58,
- 15 shader- és 26 textúra-minta szerepel rajta.

Buzz:

- a figurát 34 864 soros modelprogram írja le,
- animációs változók: összesen 700,
- 189 textúraminta szerepel rajta, további 450 a kopás és a piszkok,
- 10 beépített fényvel rendelkezik.

Modellezés:

- A film több 400 modellet használ, ebből 76 karakteri.
- A modelleket 22 technikai vezető készítette,
- leírásuk 4,5 millió sor – 270 megabyte

Shaderek:

- 1300 shader és kb. 2000 textúra digitálisan rajzolva vagy szkennelve,
- leghosszabb munka: Andy hajának shadere, 9 hónap,
- a filmben 32 épület szerepel.

Világosítás:

- Egy snitten belül használt legtöbb fényforrás: 32.
- Legérdekesebb effektus: 5 fény csillan Krumpflejt fülén.
- Bo Peep porcelán felületére és Buzz sisakjára külön eljárással vitték fel a tükröződő képeket.

Renderelés (a képkocka végleges formába öntése):

- A kész képek tárolására szükséges kapacitás: 500 gigabyte
- Az összes információ tárolására szükséges kapacitás: 1 terabyte (1 billió byte).
- Egy képkocka renderelése: min. 45 perc, max. 20 óra
- A 110 darab Sun Sparcstation komputer a renderelésen napi 24 órában dolgozott.

A film a Pixar Animation Studios és a Walt Disney Pictures közös vállalkozásában készült.

Disney Rajzfilmgyűjtemény

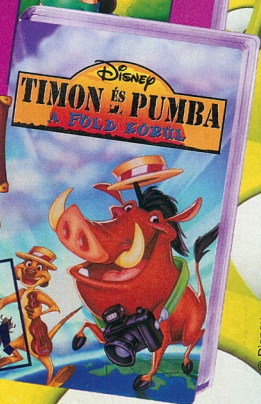
Minden kazettában ajándék!

Ajánlott fogy. ár: 2400,- Ft

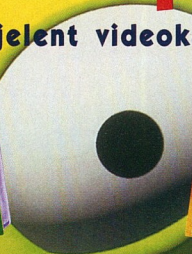
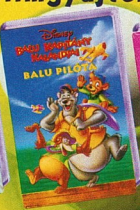
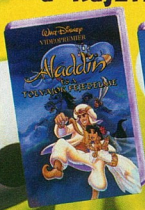
Ajánlott fogy. ár: 1600,- Ft

Ajánlott fogy. ár: 1999,- Ft

CSAK VIDEÓ!

Ne feledkezzen meg a Rajzfilmgyűjteményben már megjelent videokazettákról sem!

A kazetták megrendelhetők: **INTERFILM** 1113 Budapest, Karolina út 17. Tel.: 166-4032

RENDELÉSEM A KÖVETKEZŐ:

☐	BALU KAPTÁNY KAVANDZSAI (1.600 Ft/db+pk.)	☐	A MEGRENDELŐ NEVE:
☐	KIS HADLEÁNY 3. (1.600 Ft/db+postaköltség)	☐	
☐	POCAHONTAS (2.400 Ft/db+postaköltség)	☐	C/ME:
☐	TOY STORY (2.400 Ft/db+postaköltség)	☐	
☐	TIMON ÉS PUMBA 1. (1.999 Ft/db+postaköltség)	☐	TELEFON:
☐	HERCEGNŐ SZOROZAT 1. (1.600 Ft/db+postaköltség)	☐	
☐	ALADDIN (1.999 Ft/db+postaköltség)	☐	
☐	CSIPET CSAPAT: Szellem Szabó (1.600 Ft/db+pk.)	☐	
☐	CSIPET CSAPAT: Nyakig az űrben (1.600 Ft/db+pk.)	☐	
☐	CSIPERŐZSIEKA (2.400 Ft/db+postaköltség)	☐	

További információ: InterCom, 1145 Bp., Bácskai u. 28-36. Tel.: 467-1-467

TIMON ÉS PUMBA

A FÖLD KÖRÜL

Csak videón!

Ki ne emlékezne a fergeeges sikerű rajzfilm, Az Oroszlánkirály két kedves, vidám, mókás állatfigurájára: Timonra, a sivatagi ugróegérré és Pumbára, a vaddisznóra. A két varázslatos mesealfagra most újra életre kel, hogy immáron önálló kalandok során bizonyíthassak, van helyük a nap alatt s a gyermekek szívében.

A Timon és Pumba a Föld körül című, újabb egész estés Walt Disney-rajzfilmben a korábbi epizód szereplők főszereplőkké válnak. A komédiás páros ezúttal oroszlánok nélkül mutogathatja oroszlánkörmet és oroszlánrészét vállal az újabb kalandokban.

A dolog ott kezdődik – vagy folytatódik? –, hogy Pumba egy baleset nyomán elveszíti emlékezőképességét. Olyannyira feledékeny lesz, hogy már abban sem biztos, vannak a barátok, hogy segítsenek egymáson. Így hát Timon

valójában kicsoda is ő. De azért elhatározza, papikájával mekközökkel, a helyszíneket, ahol együtt éltek át a nagy kalandokat, remélve, hogy csak előjön az a fránya emlékezőképesség. Először – a kukacok nagy-nagy rémülése – katasztrófa-lakmán vesznék

rész a braziljai őserdőben. El is rontják a nyomukat úgy, ahogyan egy ilyen falatozásban illik... Aztán meglatognak egy krokodilbőbit, aki valamilyen úgy hiszi, Pumba a mamája, és gyermeki szeretettel közeledik a „mami” felé...

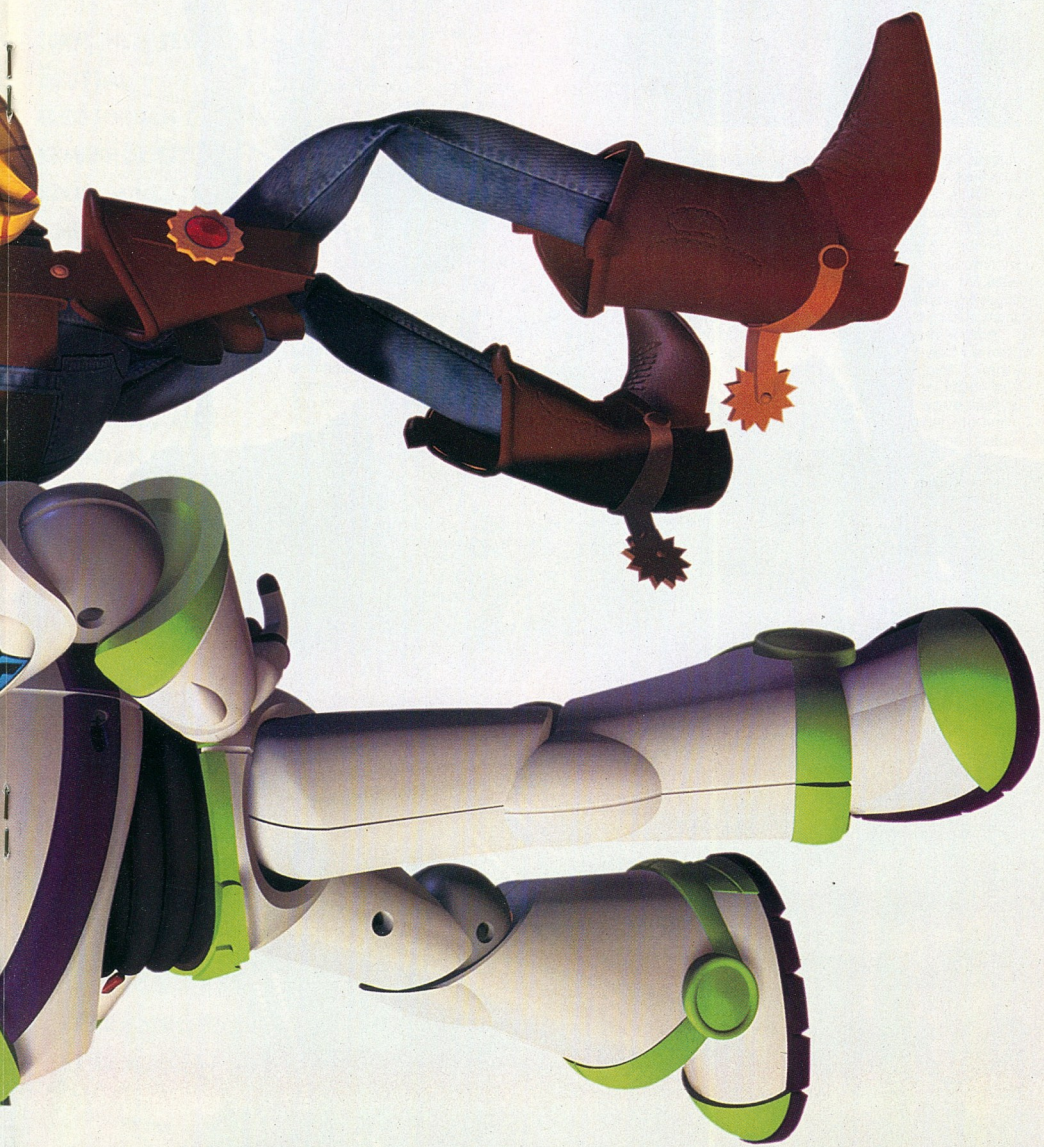
Es ez még csak a kezdet!
Mert Timon minden tőle telhetőt megtesz azért, hogy nagy barátja emlékezetét visszacsalogassa. Még arra is vállalkozik, hogy Az Oroszlánkirályból ismert közös élményeket újrajátssza – egy személyben!

A zene sem maradhat ki egy Disney-rajzfilmből, így a nagy énekes-keres előadásában meghallgathatjuk a *Stand By Me* című világságit.

video
magazin

KÉMEK, MINT MI

**IGEN, NEM TÉVEDÉS!
EZÚTTAL
ELSŐSORBAN OLYAN
KÉMEKRŐL EJTÜNK
SZÓT, MINT
AMILYENEK MI,
ÁTLAGEMBEREK LEN-
NÉNK. VAGYIS KÉT-
BALKEZES (-LÁBAS),
BOTCSINÁLTA
KÉMEKRŐL, AKIK
AZONBAN ÉPPE
E SAJÁTOS
TULAJDONSÁGUK-
NAK KÖSZÖNHETIK
SIKERÜKET,
ÉS LEGFŐKÉPP
ÉLETBEN MARADÁSU-
KAT. A KÉMFILMEK
KÜLÖNÖS
VILÁGÁBA,
A VÍGJÁTÉK
ÉS A PARÓDIA
BIRODALMÁBA
KALANDOZUNK,
HOGY MEGISMERJÜK
A SZAKMA REJTEL-
MEIT ÉS A MÚFAJ
NAGYJAIT.**

A legmenőbb kém

Minderre az alkalmat minden idők legtitkosabb ügynökének, Dick (Meg)Döglesznek, a híres, vagy inkább hírhedt Duplavé-cé Null-nullnak az újbóli munkába állása adja. (Mint ismeretes, a fedőnévben szereplő WC azt jelzi, hogy felhatalmazás nélkül használhatja öfelsege toaletjét, míg a 00-ás kódszám az IQ-jára utal.)

A legmenőbb kém szerelme elvesztése után fordított hanyatt a cégnék. Ám melyik legmenőbb volt kém tud ellenállni a csábításnak, hogy újra farkaszemet nézzen régi ellenfeivel, a megalomániás Rangkór tábornokkal, aki a világhatalom megszerzésére tör? Annak meg különösen, hogy a csinos 3,14-es ügynökő van segítségére. (Meg)Döglesz és Pi-pije elindul hát, hogy megmentse a világot. A harcban nem ismernek tréfát, tűzön, vízen, levegőben és lóháton küzdenek meg a veszedelmes gonosz ellenfelel.

A *Drágám, add az életet!* (Spy Hard, 1996) vérbő komédia és paródia egyszerre, a főszerepben *Leslie Nielsen*ssel. A nagyszerű színész a már töle megszokott, kellően komolyan lökött figurát hozza, ám számos új árnyalattal gazdagítja azt. Egy igazi szuperkémhez illően rengeteg nyaktörő mutatványt mutat be, a többségét maga is hajtotta végre. „Egy kaszkadőr bizonyára könnyűszerrel meg tudta volna csinálni az adott mutatványt, de nem biztos, hogy képes lett volna viccessé tenni azt” – állította erről *Robert L. Rosen*, a produkció egyik vezető munkatársa. A film egyebek mellett olyan ismert kém- és akciófilmeket parodizál, állít pellengérré, mint a *Célkeresztben* (In the Line of Fire, 1993), a *Féktelenül* (Speed, 1994), és a *Két tűz között* (True Lies, 1994). A sorból nem maradhatott ki a legújabb Bond-mozi, az *Arany szem* – *Goldeneye* (1995)

Dick (Meg)Döglesz: minden oké...

sem. Hiszen Bondnak rengeteget, mondhatni mindent köszönhet a műfaj.

James Bond, a keresztapa

A kemparódia ugyanis mint alműfaj a hatvanas évek közepén született meg, keresztapja pedig a filmtörténet leghíresebb ügynöke, James Bond volt. A főszereplésével készült regények, valamint az ezekből ké-

szített filmek nemcsak alapjaiban módosították a kémekről addig alkotott fogalmainkat, de évtizedekre meghatározták a műfaj irányvonalát is. Mi sem természetesebb, hogy mindenki a nagy Jamest akarta utánozni: stílusát, öltözködését, módszereit átvenni, sikerét meglovagolni. Az utazás pedig hol komoly, hol komolytalan formát öltött.

A hatvanas évek derekán elsősorban az angolok, a franciák és az olaszok ontották a szuperkémek főszereplésével készült szuper, de leginkább kevésbé szuper

vígjátékokat, paródiákat. Így született meg *James Tont – A nulladik akció* (James Tont Operazione O. No., 1965), majd angol színekben *Az egyes számú titkos ügynök* (No. 1 Secret Service, 1969), sőt *A második legjobb titkos ügynök széles e világon* (The Second Best Secret Agent in the Whole Wide World, 1965, GB) is. A Bond-jelenség természetesen nem került el a népszerű *Folytassa...*-sorozat készítőinek figyelmét sem, *Folytassa a kémkedést!* (Carry on Spying, 1964) című filmjükkel figurázták ki azt. A sorban sajátos helyet foglal el a hivatalos James Bond-sorozat filmje, a *Moonraker* (1979, brit-francia koprodukcióban), valamint a széria nem hivatalos darabja, a *Casino 007* (Casino Royale, 1967). A *Roger Moore* laza, könnyedebb alakításával fémjelzett első mozi annyira elment az önirónia, a humor kiaknázásának irányába, hogy az szinte már az egész sorozat komolyságát, hihetőségét kérdőjelezte meg, sőt majdnem a végét jelentette. A másik viszont kimondottan paródiának készült, és érdekessége, hogy bár *Fleming* írása volt az alapanyag, nem a Broccoli-féle csapat készítette.

A magas szőke és barna esetel

A franciák a későbbiekben sem hagytak fel a kémgyártással. Kedves bohóságuk sorából kiemelkedik a *Magas szőke férfi*,

felemás cipőben (Le grand blond avec une chaussure noire, 1972), amelyben a titkosszolgálat belháborújának a titkosszolgálat emberei isszák meg a levét. Köszönhető mind az a szözi kívülállónak, *Pierre Richard*nak, aki a maga ártatlan módján az események sűrűjébe csöppen, ám ütődöttsége és kétbalkezesége folytán épkéz-láb kerül ki a legfontosabb csapdából, a legveszélyesebb helyzetből is. Kalandja olyannyira nevetető, és ami a fő, sikeres volt, hogy elkészült a történet folytatása is (*A magas szőke visszatér*/Le retour du grand blond, 1974), sőt a filmet az amerikaiak is lekoppintották (*Magas barna férfi, felemás*

cipőben/The Man with One Red Shoe, 1985).

A magas szőke és barna esete a kémparódia legjellegzetesebb, leggyakrabban előforduló típusa. Ebben – a véletlenek szerencsétlen összjátéka folytán – mindig ártatlan kívülálló kerül az események sűrűjébe. A legtöbbszor egyedül, magára hagyatva, olykor viszont egy-

Spionfióka

egy lágy szívű, főltőbb csinos kénkhöly oldalán csetlik-botlik a hivatásos profik kökémény világában, és csak a jó szerencsének, az eszének, vagyis inkább a hihetetlen naivitásának, ütődöttségének köszönhetően sikerül (ám mindig) kímásznia a slamasztikáiból.

Spionok és fióka

Ezt a vonalat fejlesztette tovább William Dear, amikor a szívdöglesztő kinézetű és lefegyverzően jómódú bukkott diákot tette meg filmjének hősév, akit az európai osztálykiránduláson összetévesztenek a szuperkémme. *A Spionfióka* (If Looks Could Kill, 1991) elképesztő robbanó elegye a műfajoknak, féktelen kalandozás a különböző helyszínek, korok és végletes jellemek között. A *Ki kém, ki nem kém* (Hanky Panky, 1982) című filmben viszont a jónévű és -kedvű chicagói építész alakító *Gene Wilder* bonnyolódik a szövevényes kémhálózatba. Pedig csak egy csi-

2 és 1/2 kém

nos lány kérését akarta teljesíteni, feladni egy csomagot a megadott címre.

A francia *Marhakonzerv-akcióban* (L'operatio Corned Beef, 1991) is hasonló a helyzet, csak hogy itt egy nyughatatlan ideggubanc keresztezi a kökémény szuperügynök útját. A feladat így rögtön megduplázódik: miközben a kábítószeralózat tagjai után nyomoz, igyekszik mihamarabb megszabadulni a koloncától is. Talán mondani sem kell, minden próbálkozása csúfos kudarcbba fullad, sőt az „ideges” még a barátjánéval is kikezd. *Jean-Marie Poire* szatirikus ügynök-komédiája a műfaj egyik legjobb darabja.

Leslie Nielsen, a nagy összekacsintó:
Drágám, add az életed!

Szexi kémek és kémnők

Ritkán, de még az is megesett, hogy a „csinos” partnernő nem kém volt, hanem férfi. Az *Őrült nők ketrece* (La cage aux folles, 1978) című fergegtes olasz-francia vígjáték folytatásában – *Kémek a lokálban* (La cage aux folles, 1980) – a főszereplő férripáros szerelmi civódásába a többszörösen megcsavart kém- és krimisztóriáratlan eseményei szólnak bele. A *Kémek és szeretőikben* (Spies and Lovers, 1989) hőse viszont szexi orosz kémnő, aki törpe segítőfőnökével az örök élet titkát felfedező disszidens tudós után nyomoz Kaliforniában.

A kémparódia másik kedvelt figurája az egykori vagy aktív kém, aki szembekerül munkaadójával, felettesével, esetleg valamelyik kollégájával. Jó példa erre a brit *Kémek* (S.P.Y.S., 1984), amelyben a két főlőse-gessé vált CIA-ügynök felajánlja szolgálatait a KGB-nek. A *Kémek, mint mi* (Spies Like US, 1985) ugyancsak két ügyefogyi ügynöké viszont akaratán kívül húzza keresztül az amerikai ház-ják tervét, mellyel atomháborút akarnak kirobbantani.

Visszavonult kémekcskék

A harmadik leggyakoribb variációt a visszavonult kémecske je-

lenti, akit még egy utolsó akcióra mozgósítanak fölöttébe. A *Drágám, add az életed!* mellett ebbe a kategóriába tartozik a *2 és 1/2 kém* (Undercover Blues, 1993), melynek ügynök házaspárja gyermekáldás miatt vonult vissza a szakmától. Főnökeiknek csak hosszas rábeszélés után sikerül rábírnuk őket, hogy két babázás között szenteljenek már egy kis figyelmet a cseh titkosszolgálat rettegett főnök-nőjének, aki szorgalmasan lopkodja az atombombákat, hogy fölöttébb aljas célját megvalósítsa. És a kempár mit tesz, a 1/2 kémet, azaz kilencónapos csemetéjüket is bevetik a sorsdöntő akciójába.

Az ilyen típusú hősök sikere azzal magarázható, hogy olyan karakterek, mint amilyen titokban mindenki szeretne lenni. Olyan emberek, akik nem félnek kihívni maguk ellen a sorsot, az egész világot, és a fizikai képességük, szépségük és „magasfok intellektusuk” következtében képesek legyőzni bármilyen akadályt. És ami nem elhanyagolható, mindig élve kerülnek ki a buliból.

Magyar paródiák

A kémparódiák készítéséből természetesen a magyar filmek sem maradhattak ki. *Oláh Gábornak a múmia közbeszól* (1967) és *Révész Györgynek Az oroszlán ugrani készül* (1969) című filmje, valamint *Ternovszky Béla* rajzfilmje, a *Macskafogó* (1986) bevallottan a nyugati gengszter- és kalandfilmek paródiájának készült, és mint ilyeneknek, számos utalás felfedezhető bennük az „őstípusra”. Mindhárom jellegzetesen keleti termék volt (még

a magyar–NSZK–kanadai koprodukcióban készült *Macskafogó is*), hiszen úgy parodizálták a „bűnöző” nyugat figuráit, filmjeit, elfélt (és tiltott) műfajait, hogy a magyar néző az eredeti legfeljebb csak a ritka nyugati turistaútján láthatna. Ha látta! Akkoriban ugyanis inkább a szappan, majd a Gorenje hűtőgép és a videó volt a sláger.

A nagy összekacsintás

A kémparódia, de mindenféle paródia megértéséhez elegendhetlen, hogy a néző ismerje az alapanyagot, tudja, hogy a film kit vagy mit és hogyan paródiáz. Mert míg a kémvígjáték egységes nyelvet használ, amely a világ minden részén érthető, addig a paródiánál döntő jelentősége lehet minden egyes mondatnak, jelenetnek, poénnak. Mert jókat lehet nevetni *Leslie Nielsen* ökörségein, de mennyivel más a helyzet, ha a nézőnek beugrik, hogy most *Schwarz* filmje, a *True Lies* – *Két tűz között* van terítéken, vagy éppen *Keanu Reeves* mozi-ját, a *Féktelenült* figurázza ki. A film készítőivel való ilyen összekacsintás adja a paródiák igazi sava-borsát, a tudom, hogy tudod, hogy tudom adrenalin-bizsergető érzését.

Szilágyi G. Gábor

Térelista az interneten is!

INGYEN KAPHATJA TÉKÁJÁBAN A VIDEO MAGAZINT!

Az a videózást szerető vendég, aki havonta legalább 20 alkalommal kölcsönöz videókat az alábbi tékák valamelyikében, a következő hónapban ingyen megkapja a Videó Magazin legfrissebb számát, a tékások és a Video Magazin kiadójának közös akciója keretében. További kölcsönzők is bekapcsolódhatnak az akcióba! Az akcióban résztvevő tékák neve és címe rákerül az Internetre is! (<http://www.baranya.com/fenypont>)
Ha tetszik az ötlet vagy bővebb információra kíváncsi, máris hívja a Video Magazin kiadóját a **161-3859**-es telefonszámon.
Az alábbi tékákban kaphatja ingyen a Video Magazint, ha havonta legalább 20 alkalommal kölcsönöz műsoros videókat:

Ani Videotéka	Jászládány, Kossuth út 127.	Privát Videotéka	Kiskunhalas, Kanizsa tér
Ász Videotéka	Szendrő, Váralja út 10.	Rasek Sándor	Tét, Dr. Kapuy Miksa u. 4.
Bóbita Videotékák	Hajdúböszörmény, Harmat u. 7. Hajdúböszörmény, Tessedik út 3.	Rocky Videotéka	Pacsa, Kisfaludy út 1.
Bonus Videotéka	Ócsény, Kazinczy u. 1.	Sanyó Videotéka	Tiszavasvári, Attila tér 2/A
Bucsku László	Nyíradony, Árpád tér 2.	Sláger Videotéka	Ócsény, Fő út 40.
Centrum Videotéka	Siófok, Fő u. 45.	Stop Videotékák	Leányfalu, Móricz Zs. u. 126.
City Videotéka	Székesfehérvár, Gyümölcs u. 18.	Tisza Videotékák	Vác, Dr. Csányi László krt. 29.
Czégény Sándor	Törökszentmiklós, Bajcsy-Zs. u. 58.	Tisza Videotéka	Hatvan, Rákóczi út 9.
Csipke Videotéka	Zalaegerszeg, Tüttössy út 8.	Tiszafilm Videotéka	Hatvan, Horváth Mihály út 20.
Dinó Videotéka	Tokonád, Kócsag u. 65.	Tiszafilm Videotéka	Újfehértó, Debreceni út 4.
Disney Videotéka	Csépa, Május 1. út 3.	Tiszafilm Videotéka	Kaposfüred, Pavilon sor 2.
Filmsziget	Szentlőrinc, Deák F. u. 17.	Thomas Videotéka	Nagybajom, Fő u. 42.
Fox Videotéka	Rakamaz, Szent István út 122.	Tomi Videotéka	Sóstóhegy, Csaba u. 9.
Griff Videotéka	Páty, Rákóczi út 11.	Top Videoshop	Győr, Jereváni út 32.
Happy End Videotéka	Tarján, Petőfi út 8.	Top Ten Videotékák	Agárd, Török Bálint u. 23.
Holtpont Videókölcsönző	Szeged, Szerb u. 72.	Tök Jó Videotéka	Szarvas, Szabadság út 28/2
Jolly Joker Videotéka	Kiskunhalas, Fazekas Gábor u. 51.	Videofon Videotéka	Békésszentandrás, Hunyadi u. 7.
Judy Videotéka	Gyula, Törökzugyi sor 11.	Videohajó	Budapest, Villányi út 62.
Juno Videotéka	Veszprém, Cholnoky u. 23.	Videoház	Budaörs-Kamaraerdő, Kismartonai út 45.
Keri Videoshop	Kalocsa, Obermayer tér 7.	Videobarlang	Budapest, XX., Jókai Mór u. 93.
Kikli Videotéka	Budapest, Hernád u. 31.	Videocentrum	Budapest, XX., Mártonfy u. 4/b
Körös Mozi Videotéka	Kunszentmárton, Köztársaság tér 9.	Videoeolant	Kiskőrös, Bajcsy-Zs. u. 62.
Kukkancs Videotéka	Adony, Rákóczi út 10.	Videofilm	Pécs, Zsolnay Vilmos u. 47/c
M & F Bt.	Fonyód, Rózsa u. 18/b	Videoháló	Budapest, XI., Bocskai út 23.
Malibu Videotéka	Budapest, Marabu u. 1.	Videooborlat	Kiszombor, Ubébai út 7.
Marshall Videotékák	Dunaharaszti, Kiss Ernő u. 5. Dunaharaszti, Fő út 78.	Videoocean	Cegléd, Rákóczi út 34-36.
Menő Manó Videotéka	Sarkad, Kossuth u. 1.	Virág Gábor	Érd, Emma u. 5/a
Misztikum Videotéka	Székesfehérvár, öreghegyi postával szemben	Viktor Imre	Győr, Rónay u. 6.
Monte Videotéka	Budapest, Berda József u. 44.	Videotéka	Székesfehérvár, Királysor 41.
Neo Modell Bt.	Budapest, Kétújfalu u. 131.	Videotéka	Abony, Szolnoki u. 129.
Németh RTV Szerviz és Videotéka	Letenye, Séta tér 7.	Videotéka	Aszód, Falujárók útja 5/1
Nakcsi Istvánné	Bogyiszló, Bajcsy-Zs. u. 2/a	Videotéka	Encs, Petőfi út 48/A
Pince Videotéka	Budapest, Zengő u. 1/b	Videotéka	Maglód, Széchenyi út 7.
Play Videotéka	Hajdúböszörmény, Bem J. u. 44.	Videotéka	Piliszentlászló, Vadrózsa u. 18.
Premier Videotékák	Győr, Földes Gábor út 16. Győr, Lepke út 30.	Videotéka	Sárbogárd, Köztársaság út 69.
Premier Center	Győr, József Attila út 165. Sopron, Torma u. 8.	Videotéka	Budapest XII., Hegyvidék Üzletközpont
		Videotéka	Budapest, XII., Márvány u. 48.
		Videotéka	Tét, Széchenyi út 21.
		VOX-COLOR Videotéka	Budapest, XVIII., Kiss Ernő u. 44.
		Wekerlei Videotéka	Budapest, XIX., Guttenberg krt. 5.

SV
SELECT VIDEO

1997

ROCKY

TOP 40

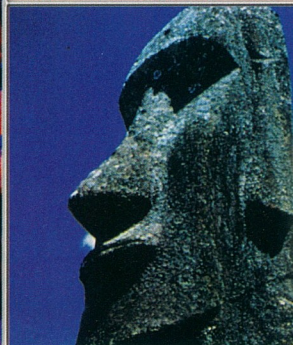
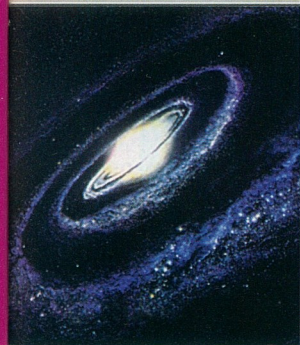
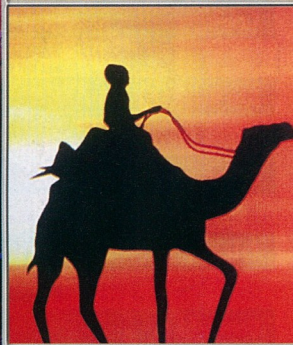
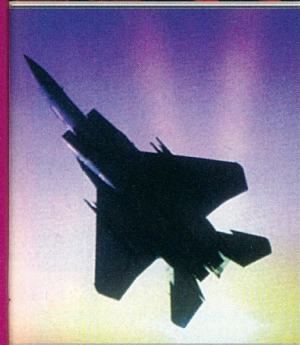
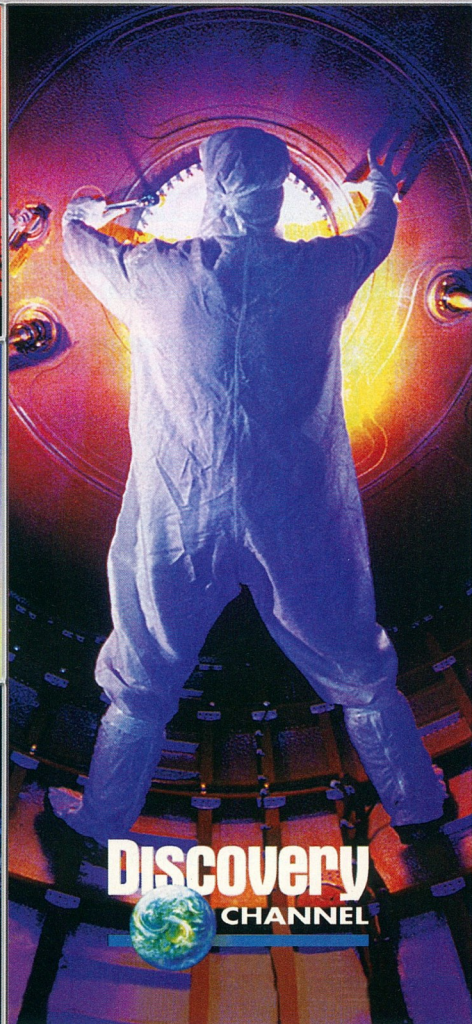
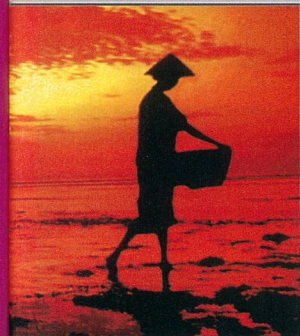
MEGVÁSÁROLHATÓ VIDEÓKAZETTÁK

video
magazin

FEBRUÁR

PREMIER
VIDEOHÁZ

F E D E Z Z E F E L A V I L Á G O T ! ™

Discovery
CHANNEL

1997

TOP 40

MEGVÁSÁROLHATÓ VIDEÓKAZETTÁK

FEBRUÁR

A Toplista a Premier VideoháZ, a Rocky Videokazetta Nagy- és Kiskereskedés, valamint a Select Video eladási statisztikája alapján készült.

(A lista abc-sorrendben tünteti fel a sikerfilmeket, nem az eladási darabszám alapján.)

Afrika vadvilága (National Geographic)	Hofi
Aladdin és a tolvajok fejedelme (Walt Disney)	Indul a bakterház
Ben Hur (MGM/UA)	Kellemes kellemetlenségeket Mr. Bean (PolyGram)
Bíró Ica – Testszépítés	A maszk
A cápák árnyas birodalma (National Geographic)	Mr. Bean bámulatós kalandjai (Polygram)
Cindy Crawford– Fitness csak neked	A nagy amerikai vadon
Cindy Crawford– Szépség és egészség	A Notre-Dame-i toronyőr (Premier)
Claudia Schiffer I-II. (Fox Video)	Pocahontas (Walt Disney)
Csillagkapu – Stargate	Pocahontas: A legenda (Premier)
Csipkerózsika (Walt Disney)	Ponyvaregény
A delfinek élete és titkai	Reflektorfényben: Mr. Bean
Die Hard: Az élet mindig drága (Fox Video)	A rettenthetetlen (Fox Video)
Dirty Dancing	Sivatagi show
Dumb és Dumber – Dilibogyók	A szépség és a szörnyeteg (Fümotó Kft.)
A dzsungel könyve (Premier)	Tengeri erőd (Discovery)
Eric von Däniken: Fény a fáraónak	A tigrisek földjén (National Geographic)
Az esőerdő szellemei (Discovery)	Tom és Jerry és a ciculány
Garfield 5.	Vacak, a hetedik testvér
Hair (MGM/UA)	A világ hét csodája I-IV. (Discovery)
Hegedüs a háztetőn (MGM/UA)	Vuk

A kazetták megvásárolhatók:

PREMIER VIDEOHÁZ: 1061 Budapest, Andrásy út 33. (Nagymező utca sarok) Tel./fax: 269-6812 ROCKY VIDEOKAZETTA NAGY- ÉS KISKERESKEDÉS: 1132 Budapest, Visegrádi u. 31. Tel.: 270-2936, 06-30-432-226, 4400 Nyiregyháza, Bujtos u. 19. Tel.: 42-410-033, 06-30-356-090 SELECT VIDEO – műsoros videokazetták értékesítése viszonteladók részére: 1131 Budapest, Rokolya u. 30. Tel.: 149-0531, 06-30-518-416

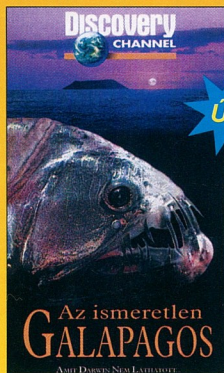
AZ ESŐÉRDŐ SZELLEMEI

ismeretterjesztő film

Mit szólna, ha csaknem 5000 kilométeres utazást tehetne az Amazonas torkolatától egészen a világ legnagyobb védett esőerdejéig? Ha olyan érintetlen természeti környezetben találhatná magát, ahol több állfaj él, mint a Föld bármely más hasonló nagyságú területén? Ha láthatna egy kétnémeteres vidrát, amely a jaguárral is elbír? Mit szólna, ha találkozhatna az Esőerdő Szellemeivel?

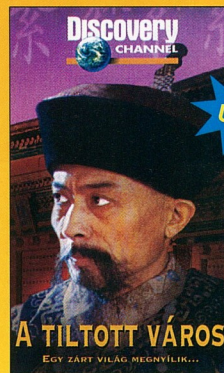
AZ ISMERETLEN GALAPAGOS

ismeretterjesztő film

Több mint ezer km-re Ecuador partjaitól háborítatlan békében olyan élővilág fejlődhetett ki a Csendes-óceáni szigetsoporton, amely páratlan a Földön. Érintetlen kis gyöngyszem ez, amelyen Charles Darwinnek elég volt öt hetet eltöltenie, hogy megalkossa az evolúció elméletét. A híres tudós kései utódai most bemutatják nekünk ezt a földi paradicsomot, tengeraltárjárójukkal eljutva az óceán mélyére is.

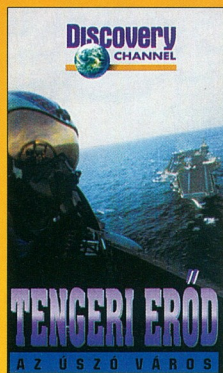
A TILTOTT VÁROS

ismeretterjesztő film

A DISCOVERY Channel munkatársai elsőként filmezhették le a pekingi titokzatos „Tiltott Várost”, a hatalmas kínai főváros szívéét, amely hosszú ideig el volt zárva a külvilágtól. A film elkalauzol ebbe a különleges világba, és emellett korabeli festmények, történelmi és irodalmi emlékek segítségével betekintést nyújt a Kínai Császárság történelmébe.

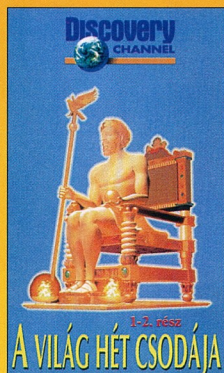
TENGERI ERŐD

ismeretterjesztő film

Szeretné tudni, melyik Amerika legfurcsább, legkülönlegesebb városa? Segítünk: 300 méter hosszú, 24 emelet magas, 13 millió liter repülőgép-üzemanyagot hordoz a gyomrában, 61 vadászrepülőát a fedélzeten, és 5800 ember úszó otthonául szolgál. A film bemutatja ennek a hatalmas monstrumnak a csúcstechnológiáját és lakóinak izgalmas életét.

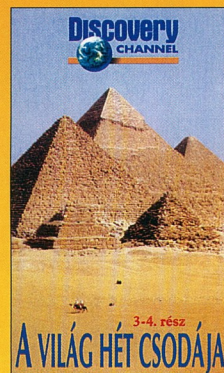
A VILÁG HÉT CSODÁJA 1-2.

ismeretterjesztő film

A RHODOSZI KOLOSSZUS
AZ OLYMPOSZI ZEUSZ SZOBOR
A BABILONI FÜGGŐKERTEK
AZ EPHEOSZI ARTEMIS TEMPLOM
A PHAROSI VILÁGÍTÓTORONY
A HALIKARNASSOSI MAUZOLEUM
AZ EGYIPTOMI PIRAMISOK

A VILÁG HÉT CSODÁJA 3-4.

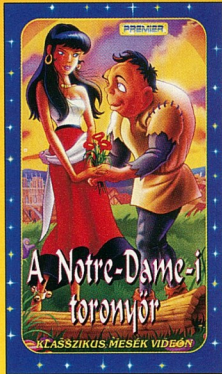
ismeretterjesztő film

Ezek a fenséges és gigantikus építészeti remekművek még ma is ámulatba ejtik az embereket. A hét csodából napjainkra már csak az egyiptomi piramisok maradtak fenn. Ezért a film készítői véghezvitték a lehetetlent: a legújabb háromdimenziós számítógép-programok segítségével „újjaépítették” a csodálatos alkotásokat, és mutatják nekünk a híres építmények történelem-formáló szerepét.

A KAZETTÁK MEGVÁSÁROLHATÓK A PREMIER VIDEOHÁZBAN, A ROCKY VIDEOKAZETTA NAGY-ÉS KISKERESKEDÉSBEN, A SELECT VIDEO NAGYKERESKEDÉSBEN ÉS A LEGJOBB ÜZLETEKBN

TOP 4

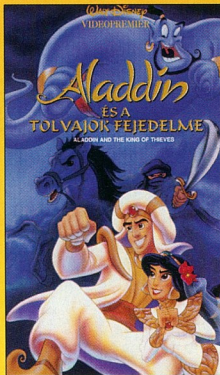
A NOTRE-DAME-I TORONYÓR

rajzfilm

A romantika alapművének számító történet rajzfilmváltozatában aligha fog bárki is csalódní. A tásztó külsőjű, ámde vonzó lókasimodo szerelme a lenyűgöző szépségű Esmeralda iránt józan észsel szemlélve nem teljesülhet be. Amikor azonban a püpos toronyőr megmennti szerelmét a halálos veszélyből, a szépséges cigánylány megsejti a torz melkias mögött az érző szívet.

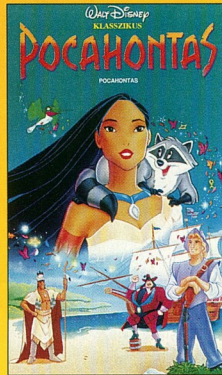
ALADDIN ÉS A TOLVAJOK FEJEDELME

rajzfilm

Az új folytatásban találkozhatunk Aladdinnal, Jázmín hercegnővel, a palack szellemével, Dzsinnel, Jágóval, a hábortos papagájjal, Abuvval, a csibész majommal, és az Aladint segítő varázsszőnyeggel is. Megjelenik Cassim, a Tolvajok fejedelme, aki egyben Aladdin apja, ezenkívül Saluk, a gonosz rablóvezér, és az *Ezeragy éjszakából* jól ismert negyven rabló, hogy megtalálják a mindent arannyá változtató Midasz Kezet.

POCAHONTAS

rajzfilm

Walt Disney filmkészítói hűek hagyományaihoz – a Pocahontas nem marad el a korábbi nagy sikerektől. Egy szerelem kalandos története – kétszeres Oscar-díjas zene kíséretében – ezúttal is csodálatosan ötvenözök romantikával és vidámsággal. A távoli egzotikus tájon játszódó mese csupa ismerős, mindenütt egyformán fontos érzésről szól – az őszinte szeretetről, szerelemről és barátságról.

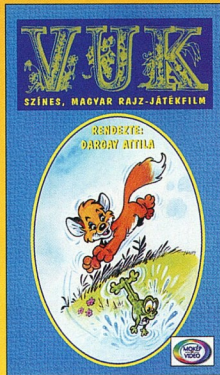
CSIPKERÓZSIKA

rajzfilm

Egyszer, nagyon-nagyon régen, élt egy gyönyörű hercegnő, akit Aurórának hívtak. Egy szörnyű átok miatt megszurta az ujját, és örök álomba szenderült. De Auróra három vídam tündér-keresztanyja rájött, mitől török meg a varázs: a bátor Phillip herceg csókjával felébresztheti a hercegnőt, ha előbb megküzd a leggonoszabb és a legádázabb varázslónővel, akit a Föld valaha a hátán hordott.

VUK

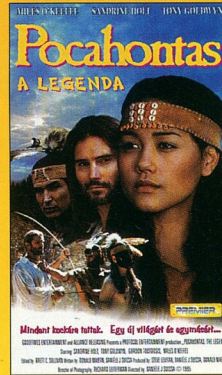

rajzfilm

A kiskorának az ember kiirtotta a családját. Vuk azért nem pusztult el, mert akkor éppen elcsavargott otthonról. Korán rá kell döbbennie az őt körülvevő veszedelmre. Felnevekedve az erdő híres vadásza lesz, s kiszabadítja fogságából későbbi párját, a szépséges rókalányt, akivel könyörtelen bosszút állnak nagybátyja, Karak elpusztításáért.

POCAHONTAS

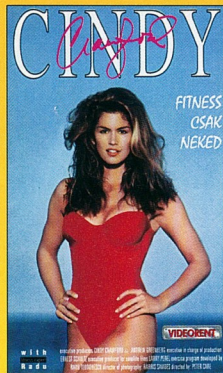
A LEGENDA

romantikus kalandfilm

A legenda megelevenedik – rajzfilm után ezúttal élő szereplőkkel. John Smith kapitány 1607-ben tette a lábát az ígért földjére. A háborítatlan, vad vidék indián őslakói elfogják és ártatlanul halálra ítélik. Az életet azonban megmennt Pocahontas, a gyönyörűsége indián hercegnő. A kalandokkal és romantikával teli történet bemutatja, hogyan született meg a tiszta szívű indián lány legenda.

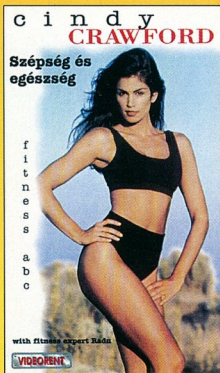
CINDY CRAWFORD
FITNESS CSAK NEKED

fitness edzésprogram

„Foglalkozásom megkívánja, hogy vigyázzak a testemre. Így az elmúlt két évben fitness-edzőm, Radu által kidolgozott tornagyakorlatokat végeztem. Természetes környezetben, remek zenére végzett gyakorlatok segítik szinten tartani az energiádat. Úgy érzed, hogy nem is fitness-programot, hanem zenés videót nézel. A mozgás segíti formálni az alakodat és jobban közérzetet les, mint valaha” – Cindy Crawford

CINDY CRAWFORD
SZÉPSÉG ÉS EGÉSZSÉG

fitness edzésprogram

Ez az ideális testedzési program fejleszti a test erejét, gyorsaságát, egyensúlyérzékét és rugalmasságát. Atlétikai program is, mely különféle sportágak, mint például a korcsolyázás, a kosárlabda, sőt a szumópankráció természetes mozgáselemeit ötvözi. A fitness-tornagyakorlatok alatt figyeljük a csodás helyszenket, a nagyszerű zenét, közben pedig érezzük jól magunkat.

TARTSD MAGAD FORMÁBAN
CLAUDIA SCHIFFERREL!

fitness edzésprogram

Schiffer esetében a fitness nem játék. A tökéletes test számára munkaeszköz. Ezért kellett edzőjével olyan gyakorlatokat kidolgoznia, melyek bárhol, bármikor rendszeresen elvégezhetőek, és hatékonyan segítenek megőrizni a comb, a vádli és a fenék, valamint a has, a karok, a hát és a keblek feszességét, ruganyosságát. Claudia e programokban közreadj mindazt, amit az elmúlt években megtanult a fitnessről.

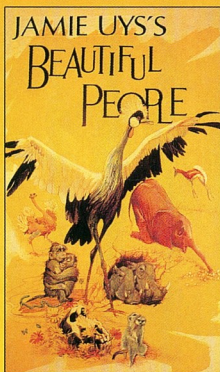
A CÁPÁK ÁRNYAS
BIRODALMA

természetfilm

A National Geographic egyik leghíresebb filmje, *A cápák árnyas birodalma* egy olyan különleges utazásra hív, amely során tanulmányozhatod ezeket a félelmetes hírd halakat és szembesülhetsz a róluk keringő mendemondákkal. Ereszkedj le az óceán mélyére egy különlegesen kiképzett ketteczen és vedd szemügyre a cápákat saját közegükben! Szemről szembe találod magad a kegyetlenség élő jelképeivel, és megismerheted az igazságot e rendkívüli lényekről.

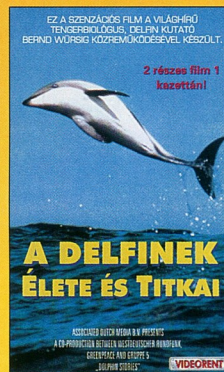
SIVATAGI SHOW

humoros természetfilm

A szenzációs felvételekben bővelkedő természetfilm Afrika különböző területeinek állatvilágát mutatja be. Megismerkedhetünk a Kalahári- és a Namib-sivatagban élő állatokkal és különleges szokásaikkal. Tanulmányozhatjuk viselkedésüket, humoros képeket láthatunk mindennapi életükről és küzdelmükről a fennmaradásért vívott harcban.

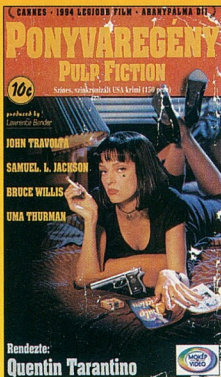
A DELFINEK ÉLETE
ÉS TITKAI

természetfilm

Az ember és a delfin között ősidőktől fogva különös kapcsolat áll fenn. Kutatjuk viselkedésüket, intelligenciájuk titkait és vonzódásukat hozzánk. Ezt a csodálatosan fényképezett filmet a világ szíznél szebb tájain forgatták Írországtól a Hawaii-szigeteken át Ausztráliáig. Bravúros felvételek, tudományos magyarázatok, legendás történetek mutatják be tengeri barátaink életét fogságban és természetes környezetükben.

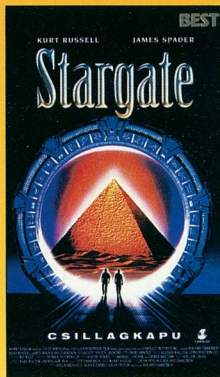
PONYVAREGÉNY

krimi

Jules és Vincent profi bérnyílkosok, akiket főnökük, Marsellus megbíz egy rejtélyes fekete táska megszerzésével. Marsellus Vincent számára külön megbízást is ad. Szórakoztatnia kell feleségét. Miát, amíg ő távol van. Ez a feladat Vincentnek rázós pillanatok okoz. Butch ökölvívó, akit Marsellus felízet, hogy vesztítsen el egy mérkőzést. Butch azonban alaposan átveri megvesztegetőjét.

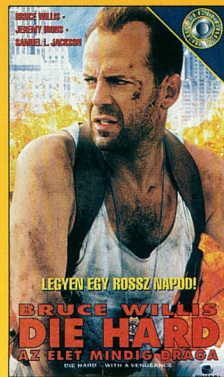
CSILLAGKAPU

sci-fi

1928-ban a piramisok mellett egy csodálatos leletr bukkannak, melynek anyaga ismeretlen. A rajta levő hieroglifákat sikerül megfejtenie Daniel Jacksonnak, és ezzel megnyílik a Csillagkapu egy ismeretlen bolygó felé. De a kapu pillanatnyilag csak odafelé működik, a visszafelé vezető úthoz az ottani szimbólumokra is szükség van. Vissza tud-e térni a csapat a Földre? Fantasztikus kaland a múltba és a jövőbe.

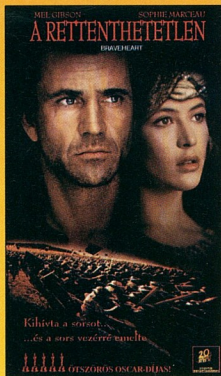
DIE HARD 3. AZ ÉLET MINDIG DRÁGA

thriller

John McClane ex-rendőr (Bruce Willis) számára ez az augusztusi nap is ugyanúgy indul, mint a többi: iszonyú fejfájással. Am New York egyik őrszobájában megcsörren a telefon, és a telefonáló közli: imént robbantott fel egy metróállomást, és továbbiakat is a levegőbe repít még, ha John McClane nem áll rendelkezésére, és nem haljtja végre utasításait. McClane ismét beszáll a halálos körhíntába...

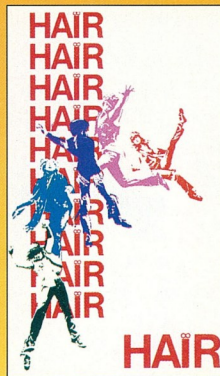
A RETTENTHETETLEN

történelmi akciófilm

Amikor William Wallace-nek megerősícolják, majd megállik szerelmét a portyázó angol katonák, valami megszakad benne. A mindenre elszánt skót férfit eleinte csak a bosszúvágy fűti, meg akarja találni a tetteseket, hogy leszámoljon velük. Azután hamarosan ráébred, mi forog köckön: országa és népe függetlensége van veszélyben. És félelmet nem ismerve harcba száll a betolakodókkal.

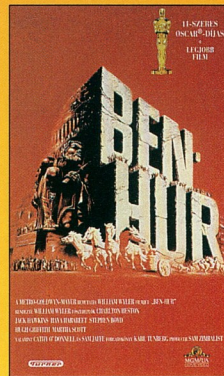
HAIR

film-musical

Egy vidéki srác megkapja behívóját, és a sorozásra a fővárosba utazik. Aztán meglát egy gyönyörű lányt lóháton, akibe talán beleszeretne, ha a legkisebb esélye is volna rá, hogy még egyszer találkozzanak. Ám új barátai erről egészen másképpen vélekednek. A hippiknek semmi sem lehetetlen: az ő életüket más törvények irányítják, kizárólag olyanok, melyeket saját maguk hoztak.

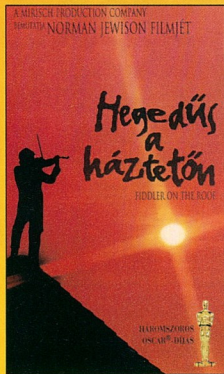
BEN-HUR

történelmi film

Minden idők legnagyobb filmje a Római Birodalomba, Jézus korába kalauzolja nézőit. Ben-Hur, Júdea hercege számtalan, több fődírszen átvezető kalandja során szembeszáll a nagy hatalmú birodalommal, hogy megvédjé családját és népét. A mozitörténet legnagyobb filmjében minden grandiózus: a legtöbb Oscar-díjat nyert alkotás elkészítésében ötvenezer közreműködő és nyolcezer statisztá vett részt.

HEGEDŰS A HÁZTETŐN

játékfilm

„Ha én gazdag lennék...” – dúdoljuk sokan, és hatalmas vagyonról álmodozunk. Pénze Tevének, a tejesembernek sincsen, de van három eladó lánya. Ez pedig kész csőd, ha nem sikerül megfelelő férjért találni nekik. De mit tehet egy zord atya, ha egyszer vajból van a szíve? Vannak történetek, dallamok és emberek, melyek örökre ismerőssé váltak, és sosem szeretnénk elfelejteni őket.

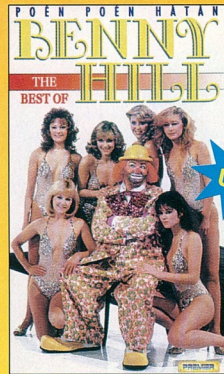
ÖKÖRSÉGEK SZÜNET NÉLKÜL

burleszk

Ebben a fergeteges humorösszeállításban Benny Hill ismét kitesz magáért. Színpadra lép például mint Elvis Prézli, az öreg rocker. Később pedig a Kortóban a csorda című szappanoperában láthatjuk mint derek cowboyt, aki ártatlan szűzlányokat csábít föl magához azzal az ürüggyel, hogy megmutatja nekik a billoggyűjteményét. Ráadásként végigkacaghatjuk az egyik Benny Hill Show-t svédre szinkronizálva is...

POÉN POÉN HÁTÁN

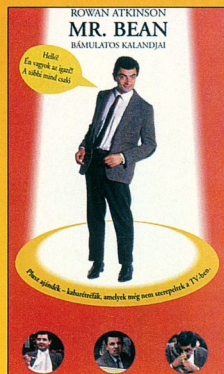

burleszk

A komédia koronázatlan királyának legjobb jeleneteit nevetgetjük végig ezen a kazettán. A főállású pancser visszatér: ezúttal mint Búzfűző Bill, a vadnyugat rettegett hőse, ezt követően pedig fellép a KANBARÉ-ban is. A kacagások közben megtanulhatjuk azt az örök érvényű bölcsességet is, hogy: Akinek nem tetszik a kabaré, az felhúzzuk egy karóra!

MR. BEAN

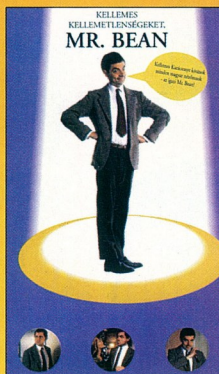
BÁMULATOS KALANDJAI

burleszk

A sorozat első darabja 1990-ben nyert Arany Rózsadíjat Montreaux-ban, a televíziós fesztiválon. Azóta már az egész világ ismeri a földkerekség leggátátosabb emberét, akinek személyisége parádés ötvözte az ártatlanságnak, a rosszindulatnak és a leleményességnek. Legyen akár VIZSGÁN, TENGERTARTON, avagy TEMPLOMBAN, – Mr. Bean mindig talál olyan utat, amelyről normális ember el sem gondolkodna.

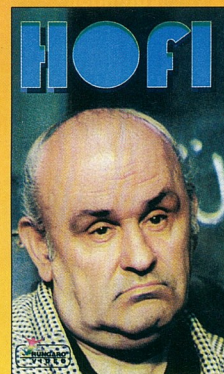
KELLEMES KELLEMETLENSÉGEKET, MR. BEAN

burleszk

Kellemes karácsonyt, Mr. Bean!
Hurrá, hurrá, sőt hipp és hopp, itt van végre a karácsony, juhé, mi több, ihaj és csuhaj, Irma meglátogat, én meg készítem a pulykát, vettem néhány fantasztikus és meglepő ajándékokot.
Mr. Bean a 426-os szobában
Kellemes kis szállodai tartózkodás, néhány kereszt ugyan csináltam a foglaláskor...

HOFI

kabaré

A magyar humoristák koronázatlan királya, Hofi Géza számára mindenki célpont a közeli és távoli múltból, senkit és semmit nem kímél, legkevésbé a rekeszizmot. A videóváltozatnak ráadásul az az előnye is megvan, hogy ha nem értünk egy pontot, mert a többiek még nevetnek, vissza lehet tekerni!

Jön! Jön! Jön!

Játékháború
(Toy Story)

Kelly
hősei

Timon és
Pumba

Vili,
a veréb

Discovery
Channel:
Titanik

A hercegnő

Híd a
Kwai folyón

Magányos
farkas

Asterix
nagy csatája

Asterix és
Kleopátra

A piszkos
tizenkettő

Sztálingrád

Elefánt
kalandok

Seregeneti
krónika

Mr. Bűn,
a kapitány

Járvány

Ausztrália
újabb csodái

Mr. Bean
borzasztó
bonyodalmai

Szaffi

Fogyókúra
10 hét alatt

Mr. Bean csipős
csínytevésel

A szakasz

PREMIER
VIDEOHÁZ

ROCKY

SV
SELECT VIDEO

A kazetták megvásárolhatók:

PREMIER VIDEOHÁZ: 1061 Budapest, Andrásy út 33. (Nagymező utca sarok) Tel./fax: 269-6812 ROCKY VIDEOKAZETTA NAGY- ÉS KISKERESKEDÉS:
1132 Budapest, Visegrádi u. 31. Tel.: 270-2936, 06-30-432-226, 4400 Nyíregyháza, Bujtos u. 19. Tel.:42-410-033, 06-30-356-090
SELECT VIDEO – műsoros videókazetták értékesítése viszonteladók részére: 1131 Budapest, Rokolya u. 30. Tel.: 149-0531, 06-30-518-416

Az utóbbi időben több olyan amerikai filmet láthattunk, melynek hősei között magyarok is felbukkannak. Hollywood időről időre szükségét érzi ennek, mely lehet egyfajta sajátos tiszteletadás a rengeteg magyar származású filmes előtt, akik tevékenységükkel, filmjeikkel hozzájárultak az álmváros felemelkedéséhez, hírnevének öregbítéséhez. Ám lehet a véletlen műve is, ha az alkotók egy „egzotikus” európai országból származó figurát kívánnak megteremteni. Talán ez is lehet az oka, hogy a rólunk rajzolt kép meglehetősen vegyes színezetet mutat. Míg régebben elsősorban valamiféle nosztalgikus kép élt a leginkább magyar származású forgatókönyvírók, rendezők fejében, akik igyekeztek „hamisítatlan” magyar környezetbe helyezni a cselekményt, addig újabban előszeretettel szerepeltetik a magyar figurákat negatív szerepkörben, helyét nem találó bevándorlóként, bűnözőként.

AMERIKAI FILM

KÖZÖNSÉGES BŰNÖZŐK

A *Közönséges bűnözőkben* (The Usual Suspects) mindjárt egész hajórokományra való magyar gengszter tűnik fel. Hamarosan kiderül, azért van még tanulnivalónk bőven. A fiúk közelébe sem jönnek Corleone papa fiainak, a cali kartellnek vagy a Moszkvából áttelepült orosz mafia embe-reinek. At is vágják, sőt annak rendje-módja szerint ki is csi-nálják, legelőbe röpítik őket. Csodálatos módon mégis

nagyszerű színészi játékkal (*Kevin Spacey*) fémljezett film az 1995-ös esztendő egyik legnagyobb meglepetése volt, s két Oscar-díjat is nyert.

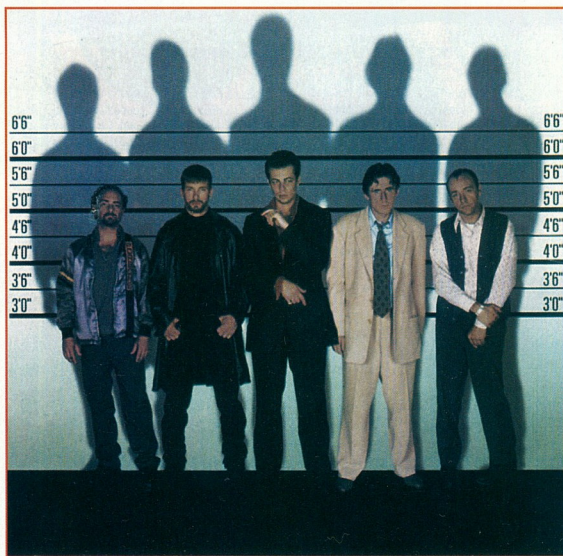
JARMUSH PARADIGMA

A könnyű műfajról váltunk komolyabba. *Jim Jarmush* izgalmas drámája az amerikai underground filmek és a Balázs Béla Stúdió klasszikus alkotásainak stílusában fest nem túl vonzó, ám hiteles ké-

Cleveland. Nem csoda, hogy számára, és unokatestvére, valamint annak barátja számára *Florida*, a *Paradicsom* (Stranger Than Paradise, 1984). De hiába utaznak el oda, az sem kínál megoldást, menekülést nekik. Talán nem véletlen, hogy volt olyan amerikai vélemény, miszerint *Jarmush* filmje kommunista propaganda az emigráció el-len.

MAGYAROS HOLLYWOODI MŰLT

Az újabb keletű példákat követően érdeemes egy kicsit visszatekinteni a múltba. Hiszen Amerikában sok magyar tárgyú film készült. Ebben nem kis szerepe volt a Hollywoodban élő magyar írónak és rendezőnek, akik, ha csak tehették, magyar miliőbe helyezték filmjüket. A közönség pedig érdeklődéssel fogadta e meséket, népszerűek voltak a magyar tárgyú történetek. *Vajda Ernő* és *Molnár Ferenc* darabjait, írásait sorra filmesítették meg. Ez utóbbi műveinek sorából kiemelkedik a *Liliomfi* 1930-as változata, *Frank Borzage* rendezésében. *Liliom*

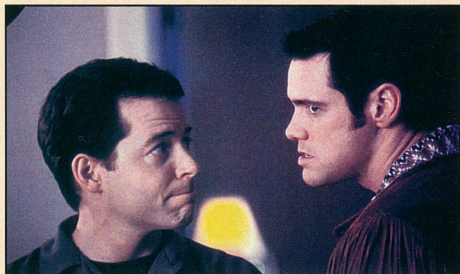

akad két túlélő, a súlyosan sebesült magyar gengszter és a mozgássérült New York-i szélhámós. Kettejük elbeszélése nyomán rajzolódik ki a különös történet háttere. *Bryan Singer* filmje valóságos puzzle-játék. „Mindenkinek a birtokában van a kirakós játék egy-egy darabkája, mindenki azt képzei, tud valamit, s valamennyien alaposan tévednek. A dolgok legtöbbször nem olyanok, amilyennek mutatják magukat.” A meghökkenető fordulatokkal és váratlan hűzásokkal teli, sűrű szövésszerű, feszes szerkezetű és

pet a clevelandi magyar emigráns család életéről. (Clevelandben él az egyik legnagyobb amerikai magyar kolónia.) A Cannes-i nagydíjas alkotás hőse kopott kofferral érkezik az Újvilágba, hogy beszéljen távoli rokonainak lepusztult életébe. *Molnár Éva* (a magyar származású *Bálint Eszter* játssza) kénytelen szembenézni a ténnyel, hogy a várt varázslat, jómód helyett a rokonosság élete ugyanolyan szürke és sivár, mint környezete. Ám a New York-i nyomor után létezik még rosszabb is –

(*Charles Farrell*) valóságos Don Juan, aki fejedelemi göggel uralodik „birodalma”, a Városliget fölött, mindenki eltaszít magától, ösztöri a (cseled)lányok szívét. Pedig valószínűleg galamblekkű, érzelmes csirkefogó, aki mélységesen lenézi, ugyanakkor imádja környezetét. *Molnár Ferenc* több más művét is megfilmesítették, így például *A Pál utcai fiúkat* Jelentéktelen diadal (*No Greater Glory*, 1934) címmel, valamint a televízióban a közelmúltban bemutatott, a század tízes éveiben játszódó A

ÉK — MAGYAR HŐSÖK

BAJBAN A KÁBELBARÁT

Ugyancsak áldozat a magyar származású főhős – ha más értelemben is – *A kábelbarát* (The Cable Guy, 1996) című baljósan sötét, ugyanakkor ellenállhatatlan nevetséges komédiában. Steven Kovacs alighanem örökké bánni fogja a napot, amikor arra kérte a kábeltvé-szerelő srácot, hogy feketén, előfizetés nélkül kösse be hozzá az összes csatornát. A fura pacák fölbőrítja a nyugalmát, betolakszik az életébe, teljességgel kisajátítja. Ez valószínűleg nem csoda, hiszen a nagy manipulátort a gátálatlan humoráról és gumiarccáról ismert *Jim Carrey* alakítja. Szerencsétlen Steve, azaz *Matthew Broderick* nem is tudja, mit csináljon. Apját, az öreg Kovácsot a hatvanas-hetvenes évek nagy sztárja, *George Segal* alakítja.

hattyút (The Swan, 1956), amely a koronaherceg házassága körül forog.

Szintén a Városligetben, annak egyik kiskocsmája körül bonyolódik *A látványosság* (The Show, 1927) története, középpontban a kis parasztlány és a ligeti jasszlegény mulatságos és meghatározó szerelmével. A

két nagyágyú, *John Gilbert* és *Lionel Barrymore* főszereplésével készült filmet *Tod Browning* rendezte *Kulcsár Dezsőnek*, a Metro-Goldwyn-Mayer filmstúdió forgatókönyvpályázatán második díjat nyert *Ezer év* (The Day of Souls) című novellájából. Érdekes, hogy miközben a régi pesti

vurstinak akkoriban már jószerevél nyoma sem volt, Amerikában újra felépítették. Az óriási műteremben elővárosolták a hangulatos pesti ligetet, a felvételeken magyar cégtablát, magyar plakátot, magyar rendőrt és magyar menyekért lehetett látni, oly hűen, mintha csak itthon készült volna.

Amikor kitér a beszélő film forradalmára, egyik napról a másikra gyökeresen megváltozott a helyzet. Koronák hullottak, trónok dőltek le, olyan nevek lettek a múlté és olyan sztárok buktak meg a hollywoodi filmbörzén, melyek azelőtt még dollárszázszekretet, milliókat jelentettek. Míg a rendezők és a

ESZTERHAS ÉS A ZENEDOBOSZ

Faisúlyosabb kérdéssel foglalkozik filmjében *Costa-Gavras*. *Mike Laszlo* (*Armin Mueller-Stahl*) családszerető, keményen dolgozó ember, büszkén vállalja magát választott hazájában is. De több mint negyven évvel a háború után azzal vádolják meg, hogy háborús bűnököt követett el. A bírósági tárgyalás nemcsak az ő, hanem ügyvéd lánya lelki erejét is próbára teszi. *Anna* (*Jessica Lange*) még Magyarországra is elutazik. Bizonyítékot akar keresni a Duna partján apja ártatlanságára és saját rettenetes kétségei ellen, melyek megmérgezik az iránta érzett szeretetét.

A *Zenedobos* – *Music Box* (1989) forgatókönyvét *Joe Eszterhas* írta. Szülei, családja átélte mindazt a borzalmat, amit nem csupán a zsidók, de sok millió magyar ellen is elkövettek. Bár a film az embertelenség elleni jogos felháborodást fejezi ki, mégsem a bosszúról, hanem az emlékezésről szól. „*Nem hiszem, hogy szükség volna óreg emberek utáni hájtóvádaszatra és megbüntetésük-*

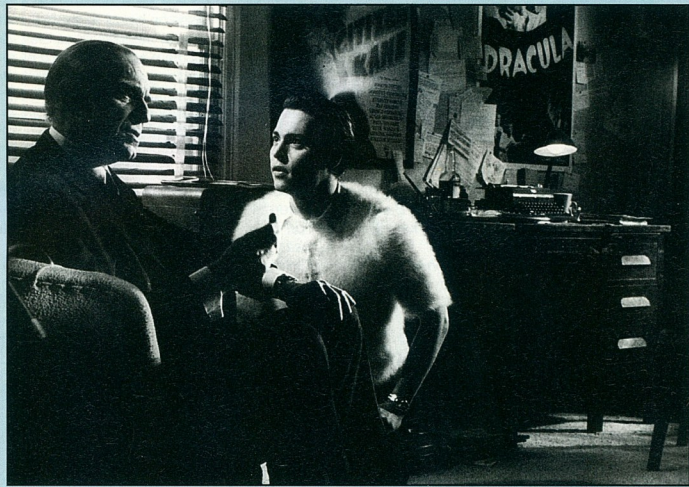
re” – fogalmazott *Costa-Gavras*. „*Ma már ez értelmetlenné tünik. ... A lényeg annak feltárása, hogy ők, mint emberi lények, hogyan tudtak ilyen cselekedeteket végrehajtani.*” Esterhas már közel sem ilyen megbocsátó. A Népszabadságban megjelent interjújában (1996. január 27.) nem az egyes ember felelősségéről beszél, hanem a bűnös nemzet, bűnös nép nézetet vallja, s fenntartással tartja magát magyarnak.

forgatókönyvírók „könnyebb” helyzetben voltak, a külföldről bevándorolt színészek és színésznők nem nagyon tudtak konkurálni amerikai kollégáikkal. Aki nem jelentett sok pénzt, azt egyszerűen színeket eresztették, a sztárokat viszont igyekeztek átmenteni. Nosza, *Greta Garbónak* jávai hercegnő szerepe íratnak, *Emil Jannings*nak német kivándorlót, *Bánky Vilmának* pedig magyar emigráns lányt. Így született meg az *Ez a mennyország* (This Is Heaven, 1929) című film. A Bánky alakította fiatal lány, *Petry Mária* Budapestről vándorol ki Amerikába. Hosszas hányattatás után, rengeteg nehézség leküzdése árán sikerül megnyitnia magyar üzletét, amely hamarosan a környék kedvelt boltja lesz. Egy évtizeddel később *László Miklós* színdarabjából forgatta *Ernst Lubitsch* a *Saroküzletet* (The Shop Around the Corner). Mátusek úr üzlete a Váci utca egyik sarkán áll. Megannyi érdekes figura dolgozik ott. Králík úr, a komoly, rokonszerves első segéd, Vadas úr, az üzlet bonvivánja, Pirovits úr, a cég legszerényebb dolgozója, Ilona és Flóra, a két elarusító, valamint Pepi, a szemtelenül kedves kifutófiú. Hamisítatlan pesti figurák között bonyolódik a történet, amelynek legfőbb téjéte Králík úr és a tulajdonos lányának boldogsága. A 100 éves a mozi-sorozat keretében az Örökmozgó tűzte műsorára az 1933-ban készült amerikai filmet, a *Budapesti Állatkertet* (Zoo in Budapest). A gyártó Fox stúdió megírtyelve a konkurencia sikereit (*Pánik a városban*, *Nagana*), elhatározta, hogy meglovgolja azt. A régi hollywoodi recept szerint újból meg akarták csinálni, ahogy kiszabadulnak a vadállatok biztonságosnak hitt ketrecekből és rátörnek az emberekre. Ehhez már csak egy egzotikus helyszín kellett, amelyet a forgatókönyvíró az analomig ismert afrikai és közép-amerikai öserdő, illetve amerikai nagyváros helyett a távoli Európa szegletében talált meg. Azért legyünk igazságosak, a hollywoodi magyar állatkert sokkal nagyszerűbb, sokkal szebb, sokkal nagyobb, mint eredetije. Ebben azonban ki is merül a film minden pozitívuma. Kusza történet, unalmas kalandok, meghökkentő jelmezek, népviselet jellemzi a filmet. Még szemre, hogy ott a pesti Tzarzen,

MARTIN LANDAU MINT LUGOSI „DRAKULA” BÉLA

AKAD egy jeles amerikai–magyar színész, akinek nevét fél évszázad távolából is sokan ismerik Amerikában. Ő minden idők legfrissebb *Drakulája*: *Lugosi Béla*. Minden idők legrosszabb filmrendezőjével, *Ed Wood*dal (1994) való találkozásáról és a különös kapcsolatról szól *Tim Burton* különös filmje, melynek főszereplője Lugosi révén természetesen a rendező. Erre az embert próbáló szerepre a rendező a veterán *Martin Landaut* kérte fel. „*Lugosi megszemélyesítésénél*

nem a már oly sokak által elcsépelgett gesztukat alkalmaztam. Megkíséreltem a bőröbe bújni. Mint szakmabeli tisztában vagyok e pálya hullámvölgyeivel, buktatóival, ennél fogva tökéletesen megértem életének súlyos tragikumát” – elemzett egy tragikus életutat a színész, aki e játékaért Oscart érdemelt. Landau szinte teljesen átlényegült Lugosivá, csodálatosan érzékeltette az egykor (és most is) legendás hírv, de addigra teljesen lecsúszott, ópiumfüggővé vált színész drámáját.

az állatkerti felügyelő (*Gene Raymond*), aki mindent rendbe tesz.

Ez a hálás feladat az *Imádlak, de elválok* (That Uncertain Feeling, 1941) című filmben minden bajok okozójára, a gazdag és fölöttébb elfoglalt férje mellett unatkozó szépasszonyra vár. Miközben *Ernst Lubitsch* fergeteges tempójú házassági komédiájában (a közelmúltban vetítette a televízió) az asszonyka a kissé lökött zongoraművész után fut, biztosítási ügynök férje a nagy üzletben reménykedik. Az egyik megoldozandó ügyfél magyar, valami Kalkának hívják. A siker érdekében igazi magyar vacsorát akar rendezni számára, magyar szakkással, magyar zenével, magyar gulyással. Csak az asztalnál derül ki, hogy nem Kalka az egyetlen magyar. Mulatságos látni, hallani, ahogy Hollywood nagyjai török a nyelvet, miközben a többiek arról dis-

kurálnak, ki mikor lakott az Andrássy út akárhányban.

„MAGYAMERIKANIZÁLÓDÁS”

A magyar téma, valamint figurák hollywoodi felbukkanása kezdetben jól behatárolható volt. A több hullámban érkező magyar filmek, elsősorban az írók, forgatókönyvírók, rendezők szállították ezeket. A legtöbb történet az óhaza iránti vágyódást tükrözte, és ennek megfelelően magyar környezetbe helyezte a cselekményt, vagy éppen – a többi nemzet sorsátsaihoz hasonlóan – a bevándorló hányattott életét, beilleszkedési nehézségeit mutatta be. Mellettük mindig készült irodalmi adaptációk, sőt idővel mindinkább ezek kerültek előtérbe. A filmes generáció fokozatos kiöregedésével, jelentős képviselőinek kihalásával azután mind kevesebb és kevesebb magyar téma

került celluloidszalagra. A nagy forgatókönyvírók helyét a technikai szakemberek, mindennek előtt az operatőrök vették át. Ez az átrendezés és a hatvanas évek végére felveződött be. Azóta csak elvétve születik kimondottan magyar téma, mint például *Iszterhas* személyes indítatású *Music Boxa*. Ehelyett egyes szereplő, figura lett magyar. *László Almásy* névre hallgatva például az a magyar származású sivatagi kutató, akit *Ralph Fiennes* alakít a *Golden Globe*-díjas *The English Patient* című filmben.

Míg korábban a magyarok jellegzetes alakok, epizódisták voltak (huszártisz, gróf, cigány és így tovább), mára az esetek többségében beolvadnak környezetükbe, s a nevüket leszámítva teljesen amerikanizálódtak.

Összeállította:
Szállágyi G. Gábor

A RÉGEN VÁRT KLASSZIKUS HÁBORÚS FILMEK

Kelly Hősei

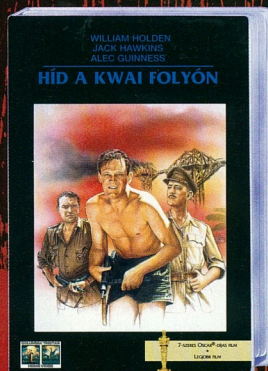

Ajánlott
fogyasztói
ár: **1999 Ft**

A piszkos tizenkettő

Sztálingrád a Kwai folyón

MEGVÁSÁROLHATÓK VIDEOKAZETTÁN!

A kazetták megrendelhetőek: RO-LEX Kft. 1462 Budapest, Pf. 618. Telefon: 217-2730, 217-2731

KELLY HŐSEI (1999 Ft/db + postaköltség)

A MEGRENDELŐ NEVE:

A PISZKOS TIZENKETTŐ (1999 Ft/db + postaköltség)

CÍME:

SZTÁLINGRÁD (1999 Ft/db + postaköltség)

TELEFON:

HÍD A KWAI FOLYÓN (1999 Ft/db + postaköltség)

A FILMKÉSZÍTÉS BOSZOR

Az alkotók és a boldogsáidéál

Hollywood, miután felismerte a filmparban rejlő óriási anyagi lehetőségeket, nemigen enged a megszokott normából. Több világhírű rendező kényszerült otthagyni az álomvárost, mert nem tudta megvalósítani művészi elképzeléseit a kizárólag közönség-, és így pénzorientált igazgatótanácsokkal szemben. Erre a sorsra jutott *Orson Welles*, *John Huston* és *Stanley Kubrick*. De arra is akad elég példa, hogy a rendező megalkodott a pénzemberekkel, és az általuk diktált stílusban forgatta le némelyik filmjét. *William Wyler* egyik-másik munkája

Richardson esetére mindenképpen igaz. *Chaplin* munkái vagy a tudatosan megcélzott közönséghez szóló *Walt Disney*-produkciók – más-más kategóriában – a magas színvonalat a sikerességgel ötvözték. Nem véletlen, hogy a kaliforniai nagy filmcégek közül a családi filmeket gyártó *Walt Disney* termelte a legtöbb profitot, már évtizedekkel ezelőtt.

Mindéből nem az következik, hogy valamennyi sikeres film egyben művészi balfogásnak is számít. Azok az alkotások jelentenek lelki-szemleli veszélyt, amelyek egy hamis boldogsáidéál igazolásával csapják be a nézőt. Ez a recept korántsem új; a két háború között nagy

rejlő másolatjellegét vette észre éles szemmel *Andy Warhol* is, amikor *Monroe*-portrék sorozatát állította elő fotónagyítással, majd a nagyított változatot szitanyomással vászonra vitte. A képek feltűnő színei és a multiplikálás együtt fejt ki esztétikai hatást, csúfot üzve mindenféle sztárkultuszból (lásd még *Elvis* című képet).

A slágerek (Zerkovitz és *Elvis*) és a karrierfilmek bővílőfilozófiája a nézőnke arra a felelőtlenül optimista szemléletére apellál, amely szerint a közérdekű problémák nem az ő személyes ügyei, a társadalom merevnek látszó kasztjai pedig igenis átjárhatók. A sikerfil-

mesterséges széxszimbólum. Egy francia akciófilm illeszmit nem túrna. *Lelouch*, *Sautet*, *Beineix* vagy *Besron* lehet, hogy nem a legmagasabb rendű művészi megoldásokat választotta egy-egy filmje megalkotásakor, de azt a külső-belső izléstelenséget, ami sok amerikai sorozatból és önálló filmből árad, egyikük se vállalná. A sikerfilm tudatosan az érzelmeiket veszi célba. A hollywoodi románcokat figyelve az érzelmes néző mindazt végigélheti, amit a valóságban nem engedhet meg magának. Együtt lélegezhet kedvenc filmcillagaival, s bizakodhat, hogy sorsa a filmszínon látottakhoz válik majd hasonlónak. De ahogy

éppen ezért sikeredett olyan felemásra. Ugyanez vonatkozik *Elia Kazan* *A rakpartonjára*, melyben egy nagy tehetségű rendező egy nagy formátumú színészt alkalmaz (*Marlon Brando*), hogy aztán mindenestül hamis képet fessen az amerikai munkáskörnyezetről. *Edgar Morin*, a modern mozi egyik legértékesebb elemezője 1962-ben az efféle jelenségek (kényszerből elfogadott szírupos forgatókönyvek, tehetőségtelen, de futtatott sztárok szerepeltetése stb.) láttán rezignált végkövetkeztetésre jutott: „Az alkotó többé már nem képes azonosulni művével.” A kijelentést hiba lenne minden rendezőre érvényesként elfogadni, de *Wyler*, *Kazan* és *Tony*

számban készültek magyar filmek is, amelyek a szegény lány csodálatos házasságát beszélték el sok könnyes epizódban, azt a látszatot kelteve, mintha ez a sors mindenki előtt nyitva állna, csak egy kis szerencse kell hozzá. A híres *Zerkovitz*-sláger („*Az egyiknek sikerül, a másiknak nem*”) a maga bárgyúságában pontosan érzékelteti, hogy az ilyen filmekben tervezik a véletlent, s a sztárokat a mozilátogatók középszintjé bálványainak találták ki. A lányok hivatali alkalmazotti külsőt kapnak, ezáltal a rajongók magukra ismerhetnek bennük. Ugyanakkor a plakátokról minden utcasarkon ránk mosolygó szépségek önmaguk kópiai is. A női sztár egyedülvalóságában

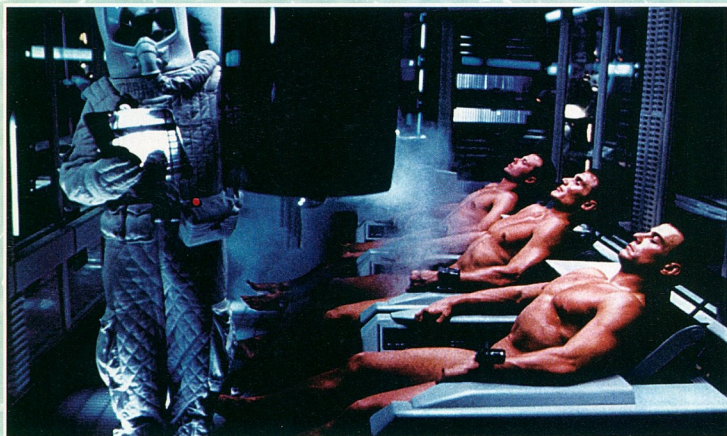
mek zenéjéről is gyakran választott slágerek az evangéliumok szerepét igyekeznek magukra vállalni: állandó örömgérekkel látják el a közönséget, illetve praktikus tanácsokat osztogatnak, hogyan éljünk. Így tesznek az akciófilm-hősök is: a rendezők nem mondatnak nagy monológokat velük, de néhány akciónként egy-egy férfias erény fontosságáról szóban is meggyőzik a nézőket. Az olcsó szerelmi tartalomról, melyért a sláger esetében főleg a szöveg a felelős, a sikerfilmekben a hős/hősnő ellenállhatatlan csábereje gondoskodik. A *Charlie angyalban* *Farah Fawcett* vagy a *T. J. Hooker*-sorozat otrombán jópofás-kodó csinibabái – megannyi

ezt már a téma szakértői megfigyelték, ebben a hamis azonosulásban egyfajta „érzelmes irrealizmus” valósul meg, és fő mozgatóereje az önsajnálat valamint az öncsalás, esetenként az önelgűtlőség.

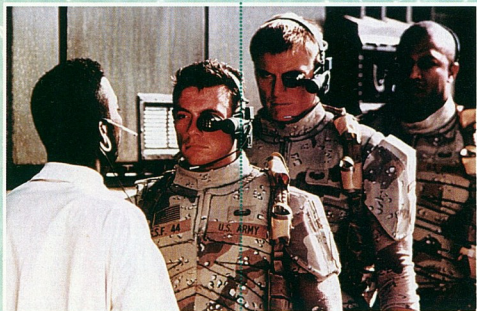
Felcserélhető panelhősök

Látható, hogy a sikerfilmek olyan receptekkel dolgoznak, amelyek hamis képet adnak a világról, s a néző is hamis belátásokra jut áltáluk. A közvéleménykutatók pedig akkurátusan jegyzik az izlésselbi eltéréseket. A nézőből így válik statisztikai adat, korát, jövedelmét is figyelembe veszik, mielőtt el-

ARKÁNYKONYHÁJÁBAN II.

kosokban, *Oliver Stone* filmjében a szappanopera és a valós családi élet elválaszthatatlanok lesznek, az irány megfordul, már nem a debilis sorozat utánozza az úgynevezett életet, hanem fordítva. S épp ez a groteszk, az erőszakkal párosuló szappanopera-jelleg fordítja szembe a hősnőt és barátját a közerkölcs világával. (A forgatókönyvről ugyanaz a *Quentin Tarantino*, aki az *Oscar* érő *Ponyvaregény*-forgatókönyv társsírója is.) Ugyanez a nem könnyű alkotás tart parabolatükröt elénk és játszik tovább a néző által kedvelt és nap mint nap fogyasztott látványstílusokkal (lásd klipszerű történetmesélés), s tesz túl szinte minden

látnak a garantált szériamínőséggel. A minőségi szempontok helyett a mennyiségi szempontok kerülnek előtérbe. A szematikus eljárásokkal készült tömegfilmek azzal az illúzióval is csábítják a közönséget, hogy termékeik differenciáltak, az igazság azonban az, hogy a megkülönböztetés mechanikus. Egy *Jean-Claude Van Damme*-produkció csak a felszínen, egyes lényegtelen részleteiben más, mint *Lorenzo Lamasé* vagy *Dolph Lundgrené*; a jellemmel, karakterrel nem vagy alig rendelkező hősök felcserélhetők, maguk is panelként illeszkednek a közönségszolgálató show-ba. Az akcióik is klisékre épülnek: gyilkosság, bosszú, verés, tűzpárbaj, au-

tós üldözés, időleges balszerencse. Attól a pillanattól kezdve, hogy úgy döntötünk, megnézzük az egyik híres mai akció-sikerfilmet, pontosan megmondhatjuk előre, milyen gageket fogunk látni, és mi lesz a kalandok végkimenetele. Ezt a szürke egyformaságot csak időnként oldja némi önirónia (*Indiana Jones*-filmek, *Ponyvaregény*) vagy parodisztikus ötlet (*Csupasz pisztoly*-trilógia, *Nagy durranás* két része, *Drágám, add az életet!*). Más szavakkal: a néző választási lehetősége látszólagos, mely látszatot a forgalmazók ügyes eszközökkel fenn is tartanak, mintha a filmek között jelentős minőségi különbségek lennének. A valóságban azonban a lapos és

nevetséges rémfilmek, a fantasztikus akciófilmek és a képtelenebbnél képtelenebb sci-fi alkotások csupán szinte változatlan variánsai műfaji rokonainknak. S amennyire a hollywoodi mozi világában az efféle akcióegyformaság uralkodik, olyannyira aggasztóak a televíziós szappanoperák, melyek megintcsak látszatvalósággal szolgálnak. A hosszú sorozatok epizódjai között nem találunk lényegi összefüggéseket, a harmónia és a logika itt is mindenestül műtermi. A közvetlenül egymás után jövő jelenetek között van csupán némi benső kapcsolat, de az egyes szituációk semmiképpen sem az egész mű logikájából erednek. Ezért sem véletlen, hogy *A Született gyil-*

erőszakon, amit eddig filmben láthattunk.

E néhol talán túlonúl is kritikus dolgozatban szól esett gesztus- és formanyelvről, sikerreceptekről és boldogságuideálról, leegyszerűsített és panelhősökről. Némely pontján szándékosan tartalmaz sarkos megfogalmazásokat, de a látszat ellenére nem filmellenes. Nem akarja az olvasót lebeszélteni a filmnézésről, a videózásról. Talán csak elgondolkodtatni kíván, akár vitaindító szándékkal is.

Máté J. György

Jogi kérdézz-felelek!

A JOGDÍJRÓL

Mindennapi videóséletünkben számtalan kérdés merül fel a videóvilág szinte minden szereplőjében: a kölcsönözbe betérő filmban, a videotékában, s még a videoforgalmazók körében is. E kérdésekre igyekszünk feleletet adni **dr. Kiss Zoltán** igazságügyi videószakértő segítségével.

Több levélíró is kérdezte: igaz-e, hogy megszűnik a Szerzői Jogvédő Hivatal (SZJH), és ez milyen hatással van a különböző jogdíjfizetési előírásokra?

1997 folyamán az SZJH valóban megszűnik, egészen pontosan átálkál állami költségvetési szervből az iradalmi és zenei jogosultak képviselői egyesületté. Az átálkálás egy hosszú folyamat végeredménye, amit egy 1996-os kormányrendelet alapozott meg. Az utóbbi években ugyanis jelentős változások következtek be a szerzői jogvédelemben. Egyrészt – az írók, zeneszerzők és egyéb szerzők mellett – megfelelő védelmet kaptak az úgynevezett szomszédos jogi jogosultak, vagyis az előadóművészek, a hangfelvételek előállítói, valamint a rádió- és televízióműsort sugárzó szervezetek. Másrészt a művek, műsorok tömegmértéretű és párhuzamos felhasználásából adódó jogvényesítésnek (közös jogkezelésnek) a egyre kevésbé feleltek meg a meglévő szervezeti keretek és intézmények.

A kormányrendelet értelmében a zenei és iradalmi jogok, az egyéb alkotóművészeti alkotásokkal, az előadóművészek előadásaival, végül a hangfelvételekkel kapcsolatos feladatokat ellátására egy-egy egyesület veszi nyilvántartásba a Művelődési és Közművelődési Minisztérium (MKM). E jogosult csoportok egyébként az SZJH-től független jogvédő irodákba tömörültek, így várhatóan ezeket veszi nyilvántartásba az MKM.

A rendelet a felsoroltakon kívüli szerzői jogok közös kezelésére alakult egyesületeket is

nyilvántartásba vehet. Ezzel összefüggésben, hogy Körvonalozódott a filmkötőket tömörítő jogvédő iroda megalakítása. Ugyanakkor a magyar filmeknél lényegesen nagyobb méretű a külföldi filmek „másodlagos” hasznosítása (gondoljunk csak a magánélelt másolásra), ezért létjogosultsága lehet a videókiadók, filmforgalmazók képviselői jogkezelő irodának is. Ennek persze alapfeltétele, hogy a kiadók a legfontosabb kérdésekben végre közös nevezőre jussanak, és forgalmazási adataikat közöltegyék. Az egyesület nyilvántartásba vételének és a másodlagos bevételek jogosultak közötti felosztásának ugyanis döntő kritériuma egy felosztási szabályzat elfogadása. Ennek pedig meghatározó eleme az említett kiadók piaci részesedésének tisztázása.

Visszatérve a kormányrendeletre, a bejegyzett egyesületek feladata lesz a képviselő jogosultak érdekeinek védelme, közelebből az őket megillető jogdíjak beszedése és szétosztása, bíróság előtti képviselete, nyilvántartások vezetése a művekről és a jogosultakról stb. Ez a jogszabály intézkedik az SZJH megszűntetéséről, illetve jogutódlásáról is. Az SZJH jogutódja az iradalmi és zenei művek közös jogkezelésére nyilvántartásba vett egyesület lesz, míg a Hivatal egyéb közkezdő tevékenységeinek (például a nemzetközi kötelezettségek teljesítése, a Szerzői Jogi Szakértő Testület működése), a szerzői álnévek és jogutódok nyilvántartása) ellátására egy közalapítványt hoznak létre. (Itt jegyezzük meg, hogy a bonyolultabb szerzői jogi ügyekben érdemes kikérni a Szakértő Testület véleményét. A Testület szakvéleményeinek költségkímélésük meg sem közelíti a perköltségeket, másrészt ha mégis persze kerülne sor, ezek a szakvélemények a bíróságok előtt is zsinórmértékű szolgálnak.)

A kormányrendelet felhatalmazza az MKM-et, hogy részletes szabályokat dolgozzon ki a közös jogkezelést végző egyesületekről vezetett nyil-

vántartásra. E végrehajtási rendeleten kívül folyamatban van egy másik szerzői joggal összefüggő miniszteri rendelet kidolgozása is. A vámtörvényben foglalt felhatalmazás alapján az MKM által feljogosított szervezet (a tervek szerint az SZJH jogutódja, továbbá az ASVA és a MAHASZ) igazolása alapján lehetne a jövőben vámkézelni a kereskedelmi mennyiségű hang- és képfelvételeket, ezek másolatait, valamint az üres kép- és hangrögzítők. (A jogszabályok megjelenése után ismertetésükre külön visszatérünk.)

A bekövetkezett jogszabályi változások nem okoznak fennakadást a zenei kisjogdíjak tarifáinak emelkedésében és az ezt előíró jogdíjközlemények megjelenésében. A jövőben mindegyik jogosult közt képviselői egyesület külön jelenteti meg jogdíjtartarait, és vagy önállóan szedi be a díjakat, vagy – a korábbi évekhez hasonlóan – a behajtásra megálapodást köt a képített hálózattal és infrastruktúrával rendelkező SZJH-val.

1997-ben még az előző évek gyakorlatára érvényesül. A Magyar Közlöny legújabb száma tartalmazza a különböző nyilvános zenefelhasználások, zeneszolgáltatások és a kazettaimport után fizetendő szerzői díjak tarifáit. Általánosságban egy infliáció követő 20 százalékos tarifaemelés és néhány új fizetési jogcím emelhető ki. A Video Magazinban – szokásunkhoz híven – csak a szabályozás tárgykörünkre tartozó elemekt érintjük.

Áruházakban és üzletekben (tehát videótekákban is) méként és havonként (1–5 m²-ig) 18 forintot kell fizetni. Egy átlagosnak tekinthető 20 m²-es videóteka ennek megfelelően havonta 360 forint jogdíjat fizet, mely nem egy nagy összeg. A fizetési jogcím feltétele természetesen az, hogy az üzletben rádió, tévékészülék vagy egyéb, zenei felvételeket is „szolgáltató” technikai eszköz üzemeljen.

Mozikban a filmvetítésen kívül (például a szünetben) szolgáltatót zene után hangsrórónként és képernyőnként havi 500 forintot kell fizetni. Filmzsinóron kívüli nyilvános videóvetítés esetén – amennyiben főszoalgtatásról van szó – napi 600 forint szerzői díjat kell fizetni. Az emelkedés mértéke ezekben a kategóriákban 1996-hoz képest 67, illetve 71 százalékl

Az érdekvédelmi szervezetek hatékony lobbizásának köszönhetően nem változtak viszont a kábelszervezetek által a televízióműsorok egyidejű változtatlan átvételéről fizetendő jogdíjak. A tarifa 500 csatlakozott háztartásig csatornánként 50 fillér/hó/lakás, 50 fillértartás felett 1,25 forint/hó/lakás. Új elem ezzel szemben, hogy a rádió- és televíziószervezeteknek a zenei és iradalmi művek felhasználásáért kapott költségvetési támogatás 1 százalékan túl valamennyi reklám- és szponzorációs bevételük 4 százalékanak megfelelő együttes összeg szerzői jogdíjat kell befizetniük. Csak érdekesképpen joggal jegezzük meg, hogy a jogdíjfizetés szempontjából bevételnek tekintendő a készülő-üzembentartási díjak (korábban elfizetési díjak) is. E díjbevételek 2 százaléka kötelesek a kisorszolgáltató műsor-szolgáltatók befizetni.

A várn fizetésére kötelezett (importőr), illetve a belföldi gyártó az üres videokazetta perchorsszúsága szerint az alábbi változó összegű szerzői jogdíj fizetésére kötelezett:

120 percig	26,- Ft/db
180 percig	35,- Ft/db
195 percig	38,- Ft/db
240 percig	
és a felett 45,- Ft/db.	

Jóllehet ezek a tarifák nem tekinthető elvishetetlenül magasnak, a nagybani importőrök előszeretettel próbálnak meg kibújni alóla. Az egyik trükk a jogdíj megkerülésére sokáig az volt, hogy nem kész kazettaként, hanem nyersanyagként vámoztatták el a behozott árut. Ezt kivédendő, a Jogdíjközlemény 1997-től a nyersanyagimportot is jogdíjfizetés alá vonja, mértéke: 132 forint/1000 méter. Az importőrök most más kiskapukat keresnek, de féltő, hogy ettől függetlenül a kazettáknak ismét emelkedni fognak.

Végül említést érdemel az a rendelkezés, miszerint a zenefelhasználás bejelentésének elmulasztása esetén a felhasználónak – egyfajta mulasztási bírsággként – kétszeres jogdíjat kell megfizetni. Az SZJH a kétszeres jogdíjat a zenefelhasználás írásos bejelentéséig, de legkésőbb a vonatkozóan szedheti. Sem ezért, sem az ismertté vált jogterhek ítéletek ismeretében nem érdemes tehát a jogdíjfizetések megkerülésével kísérletezni.

COMET

Professzionális videókazetták profi felhasználók részére

5-től 210-percig, 5 percenként
tetsző szerinti hosszban

Standardtól a csúcsmínőségig

1000 db-ig 24 órán belül

NTSC szabvány szerint is

- műsoros kazettához
- oktatókazettához
- reklámkazettához
- VHS-kamerákhoz

Megrendelés:

Tel.: 06-26-326-226

Fax: 06-26-325-102

Minőségi fokozatok:

BASF Super High Grade Back Coated

BASF High Grade Back Coated

BASF High Grade

BASF Super Grade

Added Value by BASF

COMET

COMET

COMET

video

magazin

T

A

N

Á

C

S

A

D

Ó

37.

A szórakoztatóelektronikai készülékek körében sajnos tömegével fordulnak elő angol szavak, rövidítések, amelyek „kínaiak” a laikus számára. De ha szó szerinti jelentésük kiderül is, nem tudni, mire jók és hogyan működnek az angol elnevezésű technikai újítások, csoda-kapcsolások. A dicsőreklámszövegek – amelyek valamennyire megmagyarázzák a rafinált elektronikák működését – pedig nem térnek ki esetleges hibákra. Az alábbiakban, az eligazodást megkönnyítendő, a tv-készülékekben alkalmazott képjavitókról ejtünk néhány szót, amelyek tehát a meglévő tévé-adás-szabványok keretei között, azok hibáit korrigálva igyekeznek javítani a látható kép minőségén.

A **digitális zajelnyomás (DNR – Digital Noise Reduction)** a kép zajosságát, „hangyásságát” hivatott csökkenteni. Ez legjobban a kép nem túl világos részein látszik, valamint akkor, amikor nagy felületen jelennek meg a képernyőn telített színek. Ennek az elektronikának a jótékony hatása ilyenkor érvényesül a legjobban. Hátránya, hogy a kép élettelené, „lapos” összehatásúvá válhat. Ez az áramkör egyébként minden esetben kikapcsolható.

A **dinamikus fókuszs** nevű kapcsolat arra hivatott, hogy a képernyő sarkai felé haladva se tartsanak szét a képcső nyakából való kilépéskor még jól összefogott nyalábban haladó elektronok, s ezáltal a sarkokban is fókuszált, éles maradjon a kép. Alkalmazása annál fontosabb, minél nagyobb és laposabb egy képcső. Igényes, drága készülékek képen például a tv-adók logója jól körülírjolt, nem elmosódott. Ennek a képjavitó

elektronikának gyakorlatilag nincs hátránya.

A **CTI (Colour Transient Improvement)** kapcsolás a színek szétválásától hivatott jobbá tenni. Az ezzel az elektronikával nem rendelkező tévékészülékek gyengéje jól megfigyelhető akkor, amikor a tévéadó színsávabrátról, monoszkóptól sugároz. Az egymás mellett színek, különösen a zöld és bíbor sávok találkozásánál erős, sötét kontúrok láthatók amiatt, hogy a színek átlógnak egymásba. A CTI-vel felszerelt tévéknél azonban más gond lép fel: míg álló képeknel kiválóan működik az áramkör, mozgó jelenetsoroknál zavarba jön. Például focimeccs közvetítések, amikor a kamera a teltett zöld gyepről elkalandozva a partvonal közelében álló, piros dzsekis fotóst is befogja a képhe, a kabát „rojtosnak” látszik, körvonalai elmosódottá válnak.

A **fésűszűrő (Digital Comb Filter, vagy Crystal Clear** néven is előfordul) minimalizálja a PAL-rendszer egyik legkellemetlenebb képhibájának számító jelenségét: amikor a képen finom fekete-fehér mintázatok láthatók (például hal-szálkamintás zakó), a világosságjelek és a színjelek nem kívánt egymásrahatása következtében szívirványos színvilágzás rongja az összehatást. A fésűszűrő alkalmazása okozhat képhibát is: a függőleges és vízszintes kontúrok széle gyöngyfűzészerűen egyenetlen lehet (Crawling Dots).

A **sebességmoduláció (Scan Velocity Modulation)** lényege, hogy a képcső elektronsugarát meghatározott esetekben (például amikor a képen függőle-

Mit tudnak a televíziók képjavitó áramkörei?

ges vonalak, élek láthatók) közvetlenül a képernyőre történő megérkezése előtt lelassítják, majd azonnal felgyorsítják. A szemünk ezáltal élesebbnek, határozottabbnak látja a képet, bár az élesség technikailag nem javul. Ha jól megtervezett az áramkör, igen hatásos. Fontos azonban, hogy ne csak monoszkópábrán, hanem mozgó kép apró részletein is vizsgáljuk a tévét.

A **100 Hz-es technikáról** a *Video Magazin* 1996. márciusi számában már részletesen írtunk, most csak a lényegyet foglaljuk össze. Az európai tévérendszerekben másodpercenként 25 képet sugároznak, amelynek következtében a képernyő alig észrevehetően ugyan, de vibrál. A 100 Hz-es tv úgy működik, hogy a készülékekben lévő gyors memóriából az aktuális képtartalmat ugyanazon idő alatt kétszer „vetíti ki” a képcsőre, tehát 25 kép helyett 50 kép rajzolódik ki másodpercenként a képernyőn. (Egy képet két félképből illeszt össze a tévé elektronika, azaz a 25 kép 50 félképből áll össze – innen ered a 100 Hz-es elnevezés.) A 100 Hz-es készülékeknél a felület viláldozása megszűnik, ám mind-egyiküknek működési elvből adódó hibái vannak: a mozdulatsorok nem folyamatosak, hanem természetellenesen szaggatottak, nem ritkák a kettős kontúrok, valamint finom mozaikszerű hatás is előfordulhat. Ennek a képjavitónak a hibáit további korrekciókkal, többféle módon igyekeznek minimalizálni (a *Natural Motion*, a *Reference*, a *Wide Digital Plus* elnevezések erre utalnak).

Összefoglalva az eddigieket, érdemes megfogadni a tanácsot: ne higgyünk fenntartás nélkül a csábító reklámszövegeknek!

VIDEOPREMIER

FEBRUÁR 13.

PETER
WELLER

ROY
DUPUIS

JENNIFER
RUBIN

AZ ELHAGYOTT BOLYGÓ

sci-fi

"Itt minden együtt van, ami izgalmas volt a Nyolcadik utasban, Az emlékmásban és a Szárnyas lejtávaszban!"

2078-ban járunk.

A Szíriusz 6B bolygó virágzó városai helyén csak sivatagos romok vannak. De néhány bunkerben még kitarának az őrt álló katonák. Egykori ellenségeik már nagyon messze járnak, ám ők nem tudnak hová menni - így aztán folytatják a háborút. Olyan önvédelmi eszközöt fejlesztenek ki, mely a föld alól támad, saját értelemmel bír és képes továbbfejleszteni önmagát. A fegyver túl jól sikerült: már csak saját magáért harcol. Sőt, bármilyen alakot fel tud venni - amikor a túlélők támaszpontja előtt megjelenik egy segítséget kérő kisfiú, még senki sem sejtí, kit fogadnak be...

ÉGIMESZELÉS

vígjáték

Épp, amikor úgy néz ki, hogy a Sunset Park-i kosárlabdacsapatnak már nem mehet rosszabbul, a játékosok új edzőt kapnak: a tréner kicsi, fehér, nő és még életében nem kosarazott. Viszont rettentő erőszakos. Önző, akaratos, nagyszájú. És hamar megszereti ezeket az égig érő fiúkat.

A háromszoros Emmy-díjas Rhea Perlman (Matilda, Bukta van!) és a platina lemezes rapper, Fredro Starr főszereplésével, Danny DeVito pompás vígjátékot készített. A ritmust pedig csupa menő rapzenész diktálta.

AZ UTCÁK KIRÁLYAI

vígjáték

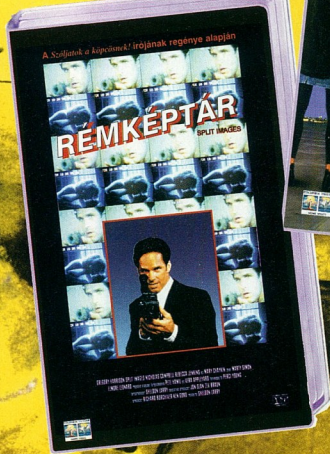
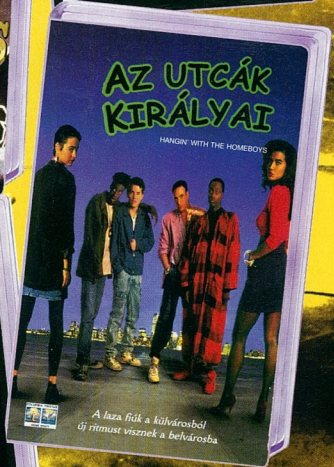
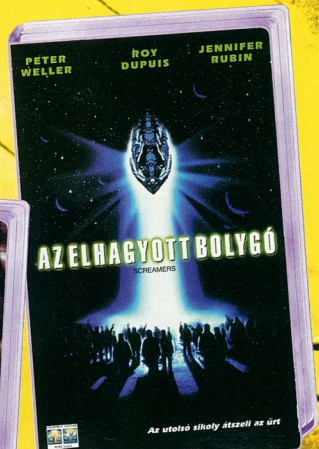
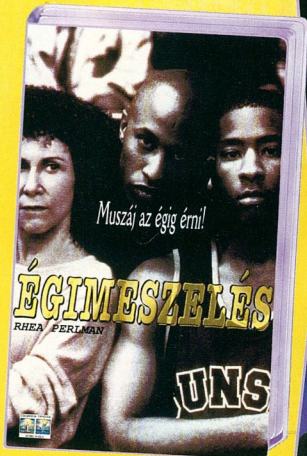
Négy laza, nagyszájú srác péntek esténként nekivág a nagyvárosnak. Nincs semmijük, hát úgy érzik, övük a világ. Bulikba toppanának be hivatalúan, lányokat szednek fel vagy lányok szedik fel őket, összevesznek, kibekülnék, életveszélybe kerülnek és élvezik, hogy veszélyesen élnek. Egy önjelölt színész, egy vagány, egy nácsbábas és egy örök vesztés. Egy éjszaka alatt részük van mindabban a jobban és rosszban, amit csak egy nagyváros adhat. Aztán reggel indulniuk vissza a külvárosba, oda, ahonnan jöttek. De a következő péntek éjjel újra ők lesznek az utcák királyai.

RÉMKÉPTÁR

THRILLER

A megnyerő arcú Robbie Danjelsnek két nagy szenvedélye van: a filmkészítés és a gyilkosság. Szereti megörökíteni áldozatait halálutsáját, hogy valami emléket őrizhessen róluk. Őrült, de hihetetlenül okos; a nyomába eredő rendőrpáros nem tudja elkapni, és hiába sejtí, hogy meg van az embere, bizonyítékok nélkül tehetetlen.

Szex, hazugság, halál és video: A Szóljatok a kópcsónékn! világ-hírű írója, Elmore Leonard regényéből ezúttal is vérfigyaszító, erotikus és izgalmas film készült.

KERESSE A VIDEOTÉKÁKBAN!

Forgalmazza: InterCom Kft. Budapest 1145, Bácskai u. 28-36. Tel: 467-1-467, Fax: 252-2736, e-mail: video@intercom.hu

Multimédia

Film és Internet

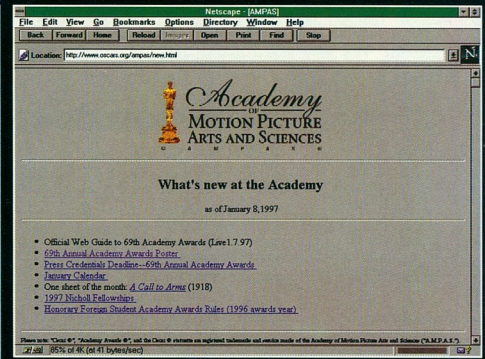
Az Internet már nem a jövőről álmodozók ígérete. Magyarországon is egyre többen csatlakoznak rá, így idehaza is rohamos sebességgel bővíül a világhálón kalandozók köre. A film, a mozi, a videózás szerelmesei is szó szerint ezernyi helyen találhatnak bőséges információkat az őket érdekli világról. Az ő kalandozásukat kívánjuk segíteni alábbi összeállításunkkal, melyet alkalmanként folytatni is fogunk.

A cybertérben minden megtalálható, ami idekinn, csak éppen meg kell találni. Aki nekivág a nagy kalandnak, az biztosan talált majd érdekes helyeket, dolgokat, de nem feltétlenül éppen azt, amit eredetileg szeretett volna. Annyi biztos: keresni érdemes, hiszen itt minden elérhető, nagyon sok dolgot ingyen van, és bárki bárhol lép is be, o a világháló közepébe, hiszen mindenholnag egyenlő távolságra van: egy gombnyomással.

A filmrajongók számára, akik természetesen nemcsak a filmeket magadják hanem kedvencüknékről, színeszokról, rendezőkről, új, talán még épp csak tervezett mozikról is szeretnének minél többet megtudni, a háló maga a Paradicsom. Hatalmas információs raktárak, gazdag könyvtárak és fotóalbumok, könnyedén csavagó magazinok, filmográfák, adatbázisok

és filmrészletek várják azokat, akik felfedezik őket. Sőt nemrégiben az *Evita* Los Angeles-i premierjét egyes adásban nézhatték végig azok, akik a megfelelő időben klikkeltek a megfelelő helyre.

Az internetezést nem nagyon lehet tanítani. Ezúttal csak az első lépések megtételében szeretnénk segíteni, ugyanis itt csupán a kezdet nehéz. Aki valahogy elkezdte, eljut az első néhány homepage-er (azaz oldalra), az hamarosan úgyis felfigyel hány a bőles tanácsokra, új jelölésekre és kapcsolatokat talál, s attól kezdve már a maga egyre érdekesebb útját járja. S hogy merre induljunk elször? A válasz kézenfekvő, hiszen a legnagyobb hollywoodi stúdiók és azok, melyek a legnagyobb-

bak közé szeretnének tartozni) mindannyian saját ottlappal működtetnek. A stúdió emblémája alatt általában az aktuális sikerekről illetve a közelgő bemutató előtt álló filmekről olvashatunk. A legtapasztaltabb hálójárók is érdemes időről időre visszatérni a kezdetekhez, mert az ottlapok gyakran változnak, és a tervezők mindig tartogatnak valami meglepetést, amellyel magukhoz csalogathatják potenciális nézőiket.

Walt Disney ottlappjának első oldalán már herek óta a stúdió legnagyobb sikere, a *101 kiskutya* játéktílfilmváltozatának illusztrációi díszelnek. De ennél természetesen sokkal többet nyújtanak. Az első oldalról tizenegy(!) irányba kanyarodhatunk tovább, a legfrissebb film- és videóidőszakon kívül Disneyék könyveiről, lemezeiről, vidámparkjairól és televíziós híreiről is olvashatunk illetve gyönyörködhetünk a hozzájuk tartozó bő képanyagon. Gyerekek és felnőttek egyaránt biztosan élvezik a rajzfilmrészleteket, műhelyutakat, a közelgő újabbak pedig egész programokat tölthetnek le saját használatra. Disney-specialitás a nemzetközi oldal, ahol vagy tíz nyelv között választhat az, aki külföldiről kapcsolódik ide.

A kevésbé felkészülteket talán meglepi, hogy a Warner Brothers ottlappja is egy rajzfilmjóra díszel. A beavatottak viszont már enniből is kitalálhatták, hogy Warneréknál mostanában *Tapsi Hapsi* a sztár. Azok, akik tovább merészkednek az ottlapon, részben a Disneyéhez hasonló kinalattal találkozhatnak. Filmekről, videókról és lemezekről tudhatunk meg sok mindent, és néhány kiemelt címmel kapcsolatban egész részletes, több oldalas adat- és képtömög vár ránk. Közülük néhány igaz érdekesség. Ha például ráklikkelünk a HBO logóra, megtalálhatjuk a *Hajnali három óra* című szappanoperát, mely egy amerikai nagytársulat fiataljainak problémáival foglalkozik igen szókimondóan, és kizárólag a hálón érhető el! Az új részek mindig szerdánként jelennek meg, ha akarjuk, csak szöveggel, ha akarjuk, képpel és hanggal is. És hogy lássuk, mennyire más ez, mint a tévé, nemcsak az összes előző rész áll a néző rendelkezésére, hanem szereplők vagy témák zésire is

kereshetünk. Ha tehát valaki csak a szerelmi vagy csak a zenés részeket szeretné átvizolni-végnézni, ezt is megteheti. E környéken böklászva egyébként még jó néhány csvegezőműsort és talk-showt találhatunk.

A Fox valamivel kisebb homepage-eről a *Fuggetlenség napját* kezdli lezsróltani a közelgő új, elsősorú katasztrófilam, a *Volcano*, melynek főszerepében *Tommy Lee Jones* izekszik majd megmenteni Los Angeleset a mindent elöntő lávától. A Fox egyébként a televíziós, videó- és interaktív játékokkal foglalkozó linkeken kívül a stúdióban megírt állásokat is hirdeti ottlappján. Tehát reménybeli producereknek, rendezőknek és filmscillagoknak sem felesleges erre szőrfőlni!

Aki viszont a Columbia TriStar keresi, annak nem árt egy kis óvatosság, különben a hasonló nevű sportfelszerelgyár elektronikus karnai közé kerül. Aki viszont szerencsésen megérkezett, a filmstúdiók szokásos kinalattán kívül magát a filmglyártást is bejáratják, azokat a stúdiókat, ahol számtalan klasszikus, azóta legendássá vált film készült.

És folytathatnánk még a sort. A stúdiók már minél megértették, mekkora vonzerjeje és reklámhatása lehet Internet-jelenlétüknek. A Universal a Paramount, a Miramax, a Polygram és Samuel Goldwyn vagy a Hollywood Pictures egytől egyik színes, változatos információ-retegetgelés. A legtöbb filmes címről egyébként van kapcsolat a stúdiók hivatalos ottlappjához, bár a stúdióktól már nem vezet ennire egyesek új a másik által üzemeltetett, nem is annyira hivatalos (és ezért gyakran sokkal érdekesebb) filmlapokhoz.

Az első lépés megtételének másik lehetősége módja, hogy egy kereső-programba (melyek közül talán az *Alta Vista*, esetleg a *Yahoo* a legjobb és legkönnyebben használható) berjuk valamelyik kedvencünk nevét. De vigyázz! Az *Alta Vista* szerint *Demi Moore* ötízert helyen fordul elő a hálón és üzenetet az eredményt jelezte a program *Sharon Stone* névénél is. *Stallone* esetében a keresés eredménye 7327 felkereshető cím, *Schwarzenegger* pedig, nagy vetélytársát legyőzve, 8511 találatot jelez, bár e címek jó része nem a

nyolcadik művészettel, hanem Arnold testápoló szereinek és tréning-könyveinek eladásával foglalkozik. Brad Pitt hater, Harrison Ford csupán háromrezer-öttszáz címmel büszkélkedhet a hálón. Mégsem kell visszaráznunk e számoktól, bár a címregelemben könnyű eltévedni, és rájogó legyen a talpán, aki egy ilyen keresés eredményét mind kipróbálja. Am néhány hasznos ötletet minden keresés biztosan szállít. És az se feledjük el, hogy ha elindulunk egy címen, onnan egész biztosan tovább lehet szörfözni, olyan videókra, melyekre nem is számítottunk!

A háló csomópontjain vannak olyan helyek, melyeket kicsit nehezebb megtalálni, de az igaz filmrajongók előbb-utóbb mindenképpen felfedezik őket és törzsvendégeik lesznek. A Mr. Showbiz elsősorban azoknak való, akinek kiláncoldást jelent, ha filmekkel kapcsolatos híreket, érdekességeket és Hollywood sztárjaival folytatott beszélgetéseket olvasgatnak. Hogy a háló még szélesebb legyen, a mozihíreket újságszövegekkel keverednek. A címlapon – mint egy új újságnál – a legfontosabb, de legalábbis a legérdekesebbnek ígérkező interjúk és hírek állnak, de fellapozhatunk itt sikerlistákat, archívumokat is, és megtalálhatjuk az adott filmről vagy filmsőről megjelent összes cikket. Sőt, ahogy egyébként az efféle interaktív újságoknál szokósan, nem csupán szavazhatunk az egyes filmekre, hanem saját kezűrel írt kritikákat is elhelyezhetünk az erre kijelölt rovatban. Így aztán míg a vállalkozás nemcsak a Mr. Showbiz szerkesztésére válnak a lehetőség minden arra járót emlékeztethet arra az aranyasabbá, hogy a hálón talált információkat érdemes egy kis kitélyvel fogadni, hiszen ide bárki bármít feltehet. A díszes és feltettébb hivatalosnak látszó címlapok mögött talán csak egy unatkozó amerikai középiskolás lapul. Hogy készen a Szörnyas lejtavadás második része? Végül is nem elképzel-

hetetlen, de aki biztosra akar menni, az jobban teszi, ha több, egymástól független törzsből is utánanéző a dolgoknak.

A nemzetközi mozi adatbázis, az IMDb már kicsit komolyabb az előzőnél, bár nem kevésbé szórakoztató. Elképzeltetheti mérőtel információ-tömeget tartalmaz, melyben saját keresőprogramja segítségével nagyon egyszerűen – és telefonszámlánkat is kímélő sebességgel – megtalálhatók színészek, filmek, rendezők, egyéb stábotagok. A program azoknak is segít, akik csak a filmből kapott nevére emlékeznek. Az adatbázis helyvetőzet(1) filmről tartalmaz részletes adatokat, egy adott film tartalmát, bevételeit, gyártási éveitől vagy akár a forgatáson történt balesetektől kezdve a színészek filmográfiaiájáig és fotóalbumáig. Itt gyűjtik össze a legtöbb (természetesen főleg az Egyesült Államok újságjaiban megjelent) filmkritikát. Aki tehát a kritikákra és kritikusokra kíváncsi, az hamarosan megtanulja majd az ő címetük is, és átó fogva kezdheti a filmekkel kapcsolatos tudakozást egyenesen például a híres Roger Ebert ottaptán, aki írásai közéletre szentén saját homepage-t tart fenn. Az IMDb filmográfiaiban több mint egymillió adat található az, aki hajlandó végigszámlálni, de természetesen (ahogy ez már az Interneten lenni szokott) ez a mennyiség folyamatosan növekszik – itt nem kell évekig várni a lexikonok újabb, bővített kiadására!

A Movinet hasonló szolgáltatásokat ajánl, bár elsősorban csak a többiekévé aktuális filmek a kézzelmit és közlelőjő műsora. Az Egyesült Államok moziainak érdemi mellett rákadhatunk egy olyan oldalra, mely sokszor érdemes felkeresni. Ez a mozival kapcsolatos egyéb ottlapok tartalomjegyzéke, klikkelésnyl közelgőhöz hozva számtalan más, rendezőikkel, festívalókkal, forgatókönyvekkel, bevételi listákkal (ún. box office reportokkal) kapcsolatos és

még számtalan más otlatot. Ez az, amit a vérbeli szőrös nagy felfedezésnek nevezni Hiszen ez olyan csomópont, ahonnan több száz érdekesség ígérkező új vezetés tovább. Annak, aki egyszer ideér, már csupán csak sok szabaddióre és kíváncsiságra van szüksége.

Bár a Movinet is közöl tartalmaikat és információkat, de más tulajdonságai miatt érdemel különös figyelmet. Egyrészt jövőbelátó képessége teszi érdekessé, hiszen nagyon sok, 1997-ben bemutatandó filmet tartalmaz, mársrészt képeinek gazdagsága miatt kedvelik sokan. Akiik rendelkeznek Quicktime programmal, azok majdnem minden filmből előzetest is nézhetnek.

A hálózat vándorai természetesen nemcsak filmek vagy színészek szerint tájékozódhatnak. Nézzük hát a festívalókat! A nagy filmes talákozónak természetesen megvannak a maguk ottlapjai, illetve meglehetősen sok magazin foglalkozik velük. Az egyik, legelő irányba továbbvezető címet ajánlunk 148 európai és 63 észak-amerikai festívaló irányába teszi lehetővé a továbblépést, de az ilyenek kedvéért nem feledkezz meg az ázsiai, dél-amerikai és ausztrál eseményekről sem. Kevésbé bővebből frisseseb egy másik homepage, melyen a '97-es festívalók menetérendje illetve a velük kapcsolatban már elérhető információk férhetőek ki. Sok filmrajongó ismeri már a Microsoft Cinemania CD-ROM-ját. A cég ottlapot is fenntart, ahol filmes híreket és információkon kívül a festívalóknak is szentelnek néhány oldalt.

A hollywoodi filmvilág legnagyobb ünnepe az Oscar-díj. Természetesen jó néhány helyen találkozhattunk vele a hálón. A stúdiók persze a saját leltárú filmjeik számára mindig létrehozják a nekik járó oldaltakat, de átfogó tájékoztató ismereteseik is léteznek. Az Amerikai Filmakadémia hivatalos homepage-e, bár visszamenőleg lejjé díjtalajozással szolgál, de akadémiához illően lassan változik: az 1996-os adatok még nem szerepelnek rajta... Érdemes, hogy a Filmakadémia-nak van egy másik, legelőbb annyira hivatalosnak tűnő ottlapja is, melynek ugyan nincs archívuma, viszont gyakran frissítik, szinte naprakész információval szol-

gál az Oscarral kapcsolatos eseményekről.

Az író pedig a leginkább várjuk a friss híreket, mindig szívesen látjuk a [yahoo.com/headlines/entertainment](http://www.yahoo.com/headlines/entertainment) segítségével. Státúnak kell, hiszen, ahogy az Oscar vagy a Golden Globe elvetsítói aktuális érdekességeiről, erről a címről elútnak a szerencsés győztesek listája.

A Cannes-i Filmfesztívalónak is megvannak a maga rajongói, de ebben az esetben is elég egy olyan címet tudnunk, melyről aztán továbbléphetünk. (A kereset részben megadott homepage számos további, majdnem hivatalos helyre vezet a kereséssel.)

ÉRDEKESEBB FILMES HELYEK AZ INTERNETEN:

- Disney: <http://www.disney.com/>
- Columbia TriStar: <http://www.spe.sony.com/>
- Universal: <http://www.mca.com/>
- Paramount: <http://www.paramount.com/homeindex2.html>
- Warner Bros: <http://www.warnerbros.com/>
- MGM/UA: <http://www.mgmua.com/>
- Miramax: <http://www.miramax.com/>
- Polygram: <http://www.polygram.com/PFF/>
- Hollywood Pictures: <http://www.movies.com/>
- Hajnali három óra: <http://www.hbo.com/11AM/>
- Volcano: <http://www.volcano.com/>
- A Függetlenég napja: <http://www.idmovie.com/gateway.html>
- Melrose Place: <http://melroseplace.com/>
- Mr. Showbiz: <http://www.mrshowbiz.com/>
- Movienet: <http://www.movienet.com/>
- a Movienet nagy elágazása: <http://www.movienet.com/movienet/linkshp.html>
- Movieseb: <http://movieweb.com/movie/movie.html>
- Roger Ebert kritikái: <http://www.suntimes.com/ebert/>
- Cinémia (alapinál díjakra): <http://www.cinemania.com/>
- Cinémia Awards/AwardsHome.asp: <http://www.cinemania.com/Cinémia/Awards/AwardsHome.asp>
- Filmfestívalók '95-96: <http://cannes.zds.software.worldnet.net/list/festlink.htm>
- Filmfestívalók '97: <http://www.filmfestivals.com/>
- Filmhírek: <http://www.cinemaniamag.com/Cinémia/Home.asp>
- Filmidjék-festívalók: <http://www.cinemaniamag.com/Cinémia/Awards/AwardsHome.asp>
- Oscar: <http://www.oscars.org/ampas/new.html>
- Cannes-i Filmfesztívaló: <http://www.inria.fr/rodeo/personne/hoschka/cannes-festival.html>
- Filmelgözetek: <http://www.islandnet.com/-corona/films/intro.html>
- Hollywood Reporter: <http://www.hollywoodreporter.com/m.shtml>
- Filmkultúra: <http://helka.lif.hu:8080/contents.hu.html>
- Videó Magazin: <http://www.irisz.hu/vm/vm.html>

S hogy végre ne csak Amerikáról beszéljünk, keressünk néhány magyar címet is! A Filmkultúra sajnós már jó ideje hiányzik az újságos standoktól, de készítői nem mondtak le arról, hogy tovább is hird adjanak a filmvilágról: csak éppen a fent leírtakhoz képest kicsit másfajta filmek nagyot mutatják világról. Ezek az oldalak nem újulnak meg túl gyakran, mégis érdemes odaolánni. Azok, akik már kezdenek jólkenni a tengeren túlról áradó kommerszfilmm-dömpinggel, biztosan felírhatják nekik.

És végül említjük meg, hogy már a Video Magazin is van saját homepage-je. Azokat is szívesen látjuk itt, akik a magyar olváru papírúlvázotát is fogadják, hiszen olyan exkluzív anyagok is találhatóak itt, melyek csak elektronikus formában férhetőek hozzá.

Jó tanácsként e cikk keretén belül egyszerűen ennyit tudunk segíteni az Internet-kezdőknek és -haladóknak. De senki ne féljen attól, hogy már nincs mit saját magának találni: a háló állandóan változik, és ezenkívül is még rengeteg felfedezendő várja a filmbarátokat.

Kalendár fel!

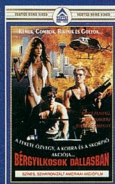
Deutsch Andor

Utóirat: Mivel a háló folyamatosan változik a tartványokból győrsd mályk mester, szívesen fogadjuk a Kedves Olvasó ötleteit, tanácsait is: aki ismer olyan címeket, melyek érdekesek lehetnek a filmrajongók számára, küldje el számunkra, ahogy azokat közkinccsé tehesük.

(E-mail címünk: video@irisz.hu)

KEDVEZMÉNYES FILMVÁSÁR

Magánszemélyeknek és tékásoknak

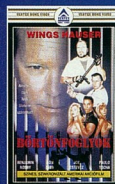
**Bérgyilkosok
Dallasban**

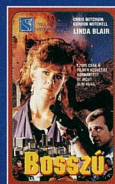
**A bajnok
és az őrnagy**

Bikinis örület

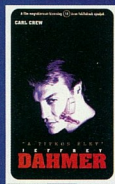
Börtönfoglyok

Bosszú

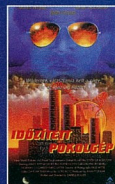
Bulis vakáció

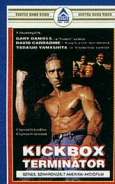
A titkos élet

**Háború
Los Angelesben**

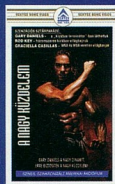
Időzített pokolgépjé

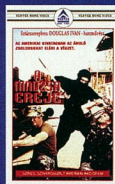
Kickbox terminátor

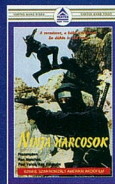
Kombinébuli

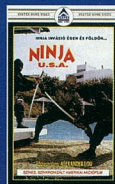
A nagy küzdelem

A nindzsa ereje

Ninja harcosok

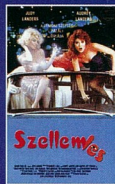
Ninja USA

A ring királya

A szamuráj

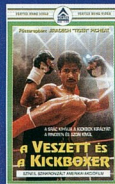
Szellemes

Trigon akció

Tripla dinamit

**A Veszett
és a Kickboxer**

Véres hajsza

Véres ring

Üldözés a Balkánon

Tűzvonal

A kazetták egységára: csak 1120 Ft + áfa + posta

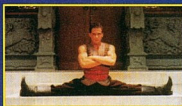
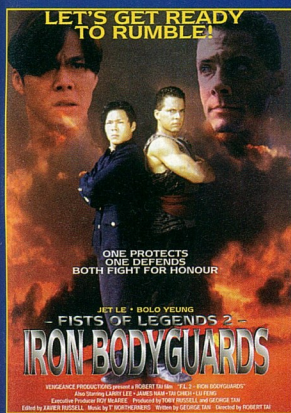
13 db kazetta megrendelése esetén csak 920 Ft+ áfa/db + posta

Megrendelését a következő címen és telefonon fogadjuk:

VERTEX HOME VIDEO 5310 Kisújszállás, Kása J. u. 18. Tel./Fax: 59/321-077

TÉKA-PRÉDA

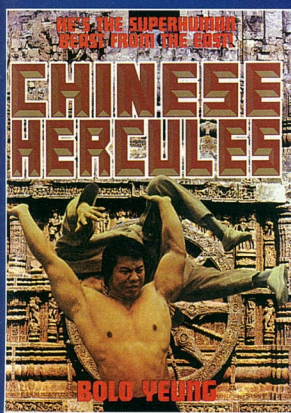
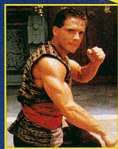
FEBRUÁRBAN A VIDEÓTÉKÁKBAN

**HALÁLOS
TESTŐRÖK**

Mindkettlen a
dicsőségért harcolnak...

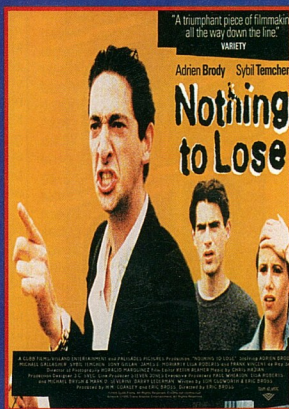
BOLÓ YEUNG, JET LI, LARRY LEE
MEGJELENÉS: FEBRUÁR 12.

MEGJELENÉS:
FEBRUÁR 19.

**A PÉNZ
ÖRDÖGE**

PÉNZ,
TE TÁPLÁLOD A ROSSZ
CSELEKEDETEKET!

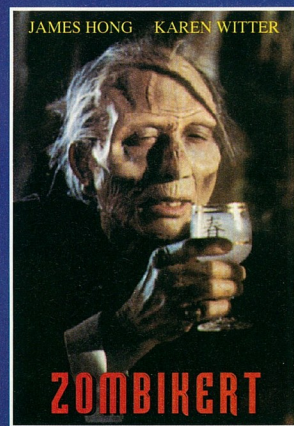
KÍNAI
HERCULES

EMBERFELETTI
SZÖRNYETEG
A CSODÁS KELETRŐL
BOLÓ YEUNG
MEGJELENÉS
FEBRUÁR 19.

MEGJELENÉS:
FEBRUÁR 19.

JAMES HONG – KAREN WITTER
AZ ELTÉMETETT ÁLDOZATOK
VÉGEZNEK MAJD VELED...

ZOMBIKERT

Forgalmazza:
a VERTEX HOME VIDEO
5310 Kistújszállás, Kása J. u. 18.
Tel./Fax: 59/321-077

Praktikus minik Samsung és Sony kamerák

Bár az új típusok megjelenése egyre kevésbé köthető az évszakokhoz, a legnagyobb átrendeződést mindig a késő őszi, még inkább a karácsonyi kínálat változása jelenti. Miközben az utóbbi időszakban számos új modellet jelent meg a *Sony*, a *Samsung* pedig teljesen lecserélte korábbi kínálatát, a *Panasonic* és a *JVC* is sorra vultatta fel új modelljeit, s újdonságként jelent meg a hazai piacon *Canon* is, több normál Video-8-as és Hi-8-as modelljével.

A kínálat érdekessége, hogy a normál elektronikus keresők mellett egyre inkább terjednek a kihajtható színes LCD-s kijelzők, amelyek amellett, hogy felvételkor és lejátszáskor könnyebben teszik az operatóri munkát, különösen a szemüvegeseknek jelentenek könnyebbéteget. Am az is igaz, hogy alaposan megnövelik a készülék árát.

Több kamera – például a *JVC* és a *Canon* – beépített vágásvezérléssel is rendelkezik. Szembetűnően nő az optikai zoomtartomány és tovább bővülnek az olyan szolgáltatások, amelyek a felvételeket teszik érdekesebbé.

Az egyre növekvő kínálatból ezúttal a *Sony* és a *Samsung* új típusaiból mutatunk be néhányat, s terveink szerint legközelebb az újabb *JVC* és *Canon* készülékekről összegzett tapasztalatainkat adjuk közre.

Video-8-as rendszerben felvevő *Sony* kamkorderekről 1996 augusztusában írtunk utóljára, akkor a *CCD-TR330E*-t és a *CCD-TR340E*-t mutattuk meg, míg késő ősszel jelent meg a

hazai kínálatban a *CCD-TR-424E*, mely sok jellemzőjében, sőt formai kialakításában is erős rokon vonásokat mutat a *TR-340E*-vel. Megjelenésében ugyanazokat a kompakt zömök formai jegyeket viseli, amelyeket a *Sony* Handycam családjánál megszoktunk, ugyanakkor jól fekszik kézbe és jól kezelhető. Ami változás a már ismert típusokhoz képest, az a 12-szeres zoomtartomány, mely digitális úton kétszerezhető, vagyis 24-szeresre növelhető, igaz, az ezzel együtt járó bontásvesztések árán. A megnövelt zoom-tartományban – mint ezt korábban már többször leírtuk – a jó, s főképpen stabil felvételekhez stabil kéz, de még inkább egy biztos állvány kell, különben felvételeink „idegesek”, remegősek lesznek. Ennek kivédésére egyes

tér el, nevezetesen a kamerába egy 1/3 collos, 570 ezer pixeles CCD-t (képatalkitót) építettek be, ahol a képelemek csaknem egyharmadának az a feladata, hogy a kézremegésből adódó bizonytalanságokat figyelje. Bár e típus nem része mostani tesztünknek, gyakorlati próbákat e készülékkel is végeztünk, s a remegésgátló bekapcsolt állapotában felvételeink valóban nyugodtabbak, kiegyensúlyozottabbak voltak. A nagyobb CCD jobb látószöveget eredményezett, bár a képbontó egy része az említettek szerint nem közvetlenül a képrajzolásban vesz részt, mégis némileg élesebbek voltak a rajzolatok. Igaz, mindez jó 50 ezer forinttal nyomja meg a készülék árát.

Visszatérve a *TR-424E*-hez, optikájának fényereje 1:1,8, ami az alkalmazott elektronikával gyári specifikáció szerint 0,8 Lux érzékenységgel, ugyanakkor a jó felvételekhez ajánlott minimális megvilágítási érték 100 Lux felett van, s ez így is igaz. A színek 20 Lux táján már élnek, de a zajok képeinket itt még igencsak hangyássá teszik.

Bár a gyertyafényes vacsora emlékei megmaradnak, mozihatást nem fognak kelteni. Mindezt azért is említettük meg, mert nem egy olvasói kérdés alapján úgy érezzük, többeknél ez is fontos kameraválasztási szempont.

További különbség a *TR-340E*-hez képest az ellenfénykapcsoló, mely a 424-esen megtalálható, s nemcsak kritikusabb fényviszonyú felvételekhez, de érdekesen komponált képekhez is jól alkalmazható. Szintén a 424-es javára írható a

típusoknál nagyobb zoomtartományokban a gyártók elektronikus vagy optikai rendszerű remegésgátló megoldásokat alkalmaznak. A *Sony* mindkét utat járja: egyszerűbb készülékeiben elektronikus, míg a drágább Hi-8-as típusainál optikai megoldást alkalmaz. A most alaposan szemügyre vett *TR-424E*-hez képest a *TR-510E* éppen ebben az egy tulajdonságában

A mérésék
a Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző
Intézet laboratóriumában készültek.
A tesztet készítette és összeállította:
Géczy Géza.

SZOLGÁLTATÁSOK ÉS TESZTEREDMÉNYEK

GYÁRTÓ TÍPUS	Samsung VP-K70; VP-K75	Samsung VP-K80; VP-K85	Sony CCD-TR-424E
Rendszer	video-8	video-8	video-8
Méretek (mm) (hossz. x szél. x mag.)	224 x 111 x 118	250 x 111 x 117	201 x 107 x 105
Tömeg (kg)	0,55	0,56	0,51

KAMERARÉSZ

Pixelek száma	320000	320000	320000
Objektív	1,4	1,4	1,8
Gyújtótávolság (mm)	3,9-62,4	3,9-62,4	5,4-64,8
Zoom-átfogás (x-szeres)	16 x	16 x	12 x/24 x
Szűrőtávolság (mm)	46	46	37
Ellenfénykapcsoló	van	van	van
Fehéregyensúly	automatikus	automatikus	automatikus
Úsztatás	van	van	van
Fokuszállítás (auto/kézi)	auto/kézi	auto/kézi	auto/-
Zársebességállítás	1/1000-ig	1/1000-ig	1/4000-ig
Kereső	K 70 f./f.K 75 színes	K 80 f./f.K 85 színes	fekete-fehér
Címszövegyszerkesztés	van	van	9 fix felirat
Felvételvisszanézés	van	van	van
Intervallumfelvétel	nincs	nincs	nincs
Repülő törőfej	van	van	van
FM hangfelvétel	monó	sztereó	sztereó
Távvezérlő	van	van	van
Remegést csökkentő áramkör	nincs	nincs	nincs

MAGNÓRÉSZ

Maximális felvételi idő (perc)	50/180	90	90
Képkérésés	van	van	van
Állókép	normál	normál	normál
Utóhangosítás	nincs	nincs	nincs
Iddőkód	nincs	nincs	nincs
Vágásvezérlés	nincs	nincs	LANC
Mikrofonbemenet	van	van	van
Felhallgatócsatlakozás	nincs	nincs	nincs

MÉRÉSI EREDMÉNYEK

Sorborított SP/LP	235/-	235/-	235/220
Videó jel/zaj arány (dB) SP/LP	42,6/-	43,6/-	44,5/45
Smear hatás	kevés	kevés	kevés
Hangrész frekvenciaátvittele (Hz-KHz)			
Beépített mikrofonról SP/LP	170-5,8	170-6,9	180-12,5
Mikrofon csatlakozóról SP/LP	145,5/1,-	140-6,3/-	60-21/60-20
Hang jel/zaj arány (dB) SP/LP	56/-	56/-	59/59
Akusztikus zaj			
Normál (dB)	46,5	47	45,5
Zoom (dB)	44,5-46	45-46	45
Zoom + fókusz (dB)	43-44	43,5-44,5	43,5
Nyávgóság +/- % SP/LP	0,011/-	0,011/-	0,06/0,08
Ár (eFt)	kb. 130/140,-	megállapítás alatt	kb. 160,-

best best

16:9-es képaránykapcsoló, mely az újabb formátumú képsőves készülékeken egy teljes képkitöltésű felvételeit eredményezi.

Ennyiben foglalhatjuk össze az eltéréseket. Hang szempontjából ez a típus is monó rendszerű, rendszeréből következően a hangot FM-ben rögzíti, külső mikrofoncsatlakozója van, így nem szorulunk a beépített mikrofon korlátai közé. Ezzel együtt a saját mikrofonnal készült felvételek is szépen szólnak, a frekvenciaátvitel 180 Hz-től 12,5 kHz-ig terjed, ami jó hangzást nyújt. Ugyanakkor a mechanika is szép csendesen futott, a saját zaj 45 dB-es szinten maradt az autofókusz működésekor, és ez zoomoláskor csak 1 dB-el csökkent. Az FM rendszerből következően sem frekvenciaátvitelen, sem szalagssebesség-ingadozásban (nyávgóságban) a normál vagy félsebességű felvételeknél nem tapasztaltunk számottevő változást, így hang szempontjából bátran lehetne „szalagtakarékos” felvételeket készíteni. Képmínőség szempontjából viszont felvételeinken sokkal jobban meglátszik a spórolás. A normál sebesség esetén tapasztalt 235 sor körüli bontás (mindig a függőleges vonalak sorirányú megkülönböztethetőségét vesszük figyelembe) 220 sor körüli értékre esik vissza, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy a rajzolatok kevésbé határozottak, a felületek „plastikusabbak” lesznek. A függőleges vonalak rajzolata viszont tetszett, határozottak voltak és zavaró csipkézettséget félsebességnél sem láttunk. Jó volt a színhűség is, összességében kellemesen lehetett felvételeket készíteni, s bátran hagyatkozhattunk az automatikára. Ennek négy állása van: egy teljesen automatikus állás, egy sportfelvétel és egy nagysebességű (golf) üzemmód, valamint az éjszakai program. Sport üzemmódban 1/500-as, míg golf állásban 1/4000-es a zársebesség. Ezeknek megfelelően teljesen automatikus a blende beállítása. Automatikára kell hagyatkoznunk a fehéregyensúly- és fókuszbeállításnál is, mindkettő megfelelően működött, a fehérre – előzetesen fehér felületen tartva – kamerát – jól álltak be és a színhűséget telnek, jónak találtuk. Ugyanezt mondhatjuk el a fókuszbeállításról is, mely kellően kontrasztos témáknál magabiztos volt, gyengébb megvilágításoknál viszont tapasztaltunk némi lengedezést, míg az igazi éles kép beállt.

A szolgáltatások közül még meg kell említeni a címbeirás lehetőségét, igaz mindez angolul történik és kilenc felírat ültethető rá a felvételekre, természetesen a snittek dátumozhatók és az idő is beírható. Felvételekor a számláló mutatja a felvett időt (ez nem kerül a szalagra), lejátszáskor viszont – finoman fogalmazva – igencsak szűkszavú marad a felvett anyag. Visszajátszáskor nincs a kis elektronikus keresőnkön semmi-információ, mely segítené átmásolásakor, netán felvételeink vágasakor a kezdetek, végek kiválasztását. Ez bizony nem egy elegáns dolog egy ilyen kamerától, s annak, aki felvételeit rendezni szeretné, ez nem kevés bosszúságot okozhat. A lejátszási funkciók egyébként jól kezelhetők a kamera tetején lévő gombokkal és a távvezérlővel is.

A kamera oldalán van egy eltolható fedélke, ez alatt van a digitális zoom kapcsolója, a távvezérlő ki-be kapcsolója, az SP- LP váltó és az ellenőrző hang kapcsolója. Szellemes megoldás egy start/stop üzemmód-kapcsoló, melynek három állása közül az egyik a hagyományos felvétel-índítás-beállítás biztosítja, másik állásban csak addig tart a felvétel, amíg nyomjuk ennek a gombját, míg harmadik helyzetben 5 mp-es felvételeket készíthetünk. Ezzel elkerülhetők a túl hosszú snittek és változatosabb lesz a felvett anyagunk. Ez inkább csak a kezdőknek jelenthet némi előnyt, hiszen némi gyakorlattal kitapasztalható, milyen hosszúságú témák azok, melyek a visszajátszás során sem kapkodóvá, sem unalmasá nem teszik élményünkét.

Az új Sony család igen fontos jellemzője az igen alacsony energiafogyasztás, ami azt jelenti, hogy egy akkumulátor-felöltéssel elméletileg több mint egy és egynevedes óráig lehet felvételt készíteni. Mindez azért elméleti, mert ez idő alatt egyszer cserélünk kazettát, perccenként zoomolunk, de az índítások, leállítások mérsékeltetebbek voltak, s mindezek befolyásolják a készülék áramfelvételét.

A Samsung kamerákról ritkábban esett szó rovatainkban. Most azonban a dél-koreai cég egy olyan családát jelentetett meg, mely feltétlenül bemutatásra érdemel. A négy típusa: VP-K70; -K75; -K80; és -K85 típusjelzéssel viseli. A Samsung képmagnóknál a korábbiakban már megszoktuk a jól ábrázolt

családelvet, melyben az egyszerűbb típusoktól felfelé haladva a szolgáltatások bővítésével a legmegfelelőbb készüléket az igényeknek megfelelően ki lehet választani.

E típusok is Video-8-as rendszerben vesznek fel. A VP-K70 egysebbeséges, monó hangú, fekete-fehér elektronikus keresővel rendelkező modell, míg a VP-K75-nek színes keresője van. Mindkét modellre egy külön tartozékként megvásárolható videó-lámpa csatlakoztatható, mely működtető feszültségét az akkumulátorról kapja. A VP-K80-nál és 85-nél e lámpát már beépítették a kameraházba és egy kis tolókapcsoló megnyomásával kikapcsolható és bekapcsolható. Ez utóbbiak a hangot sztereóban is rögzítik és míg a K80-as elektronikus keresője fekete-fehér, addig a K85-ösé színes.

Annak ellenére, hogy a kameraház vonalvezetésében sok hasonlóságot mutat és a szolgáltatások köre – a már említett különbségeket is figyelembe véve – igen hasonló, a kezelőgombok és például az akkumulátor elhelyezése eltérő. Míg a K70-es típusoknál az akkumulátor a kamera hátoldalán kapott helyet, addig a K80-as modelleknél ez az elektronikus kereső alá, a kameraház oldalába csúsztatható be. A válszűrőgöztető gyűrű viszont a hátoldal markolati oldalára került és ez felvételekor kellemetlenül birizgálja a tenyerünket. Érdekes módon a 80-as modelleknél a kézi fókuszbeállítás élemből a kamera jobb oldalán kapott helyet – márpedig jobb kezünk a kamera fogásával és zoomolással van elfoglalva –, így praktikusabb úgy fényképezni hozzá, hogy bal kézzel alányúlunk, mintegy tenyerbe vesszük a kamerát és mutatóujjunkkal szabályozzuk a legjobb beállítást. Ezzel a beállítással még biztonságosabb, de a kezelés igencsak kétékeszű válik.

Első ránézésre a működtető gombok alapján minden egyszerűnek tűnik, s kevésbé fedezhető fel a szolgáltatások széles köre ennek ellenére ezen a kamerán is van ellenfénykapcsoló, útszátási lehetőség, s mint említettük, a fókuszbeállítás kézzel is korrigálható. Automatikusan működik viszont a fohéregyensúly-beállítás és a blendeállítás, pontosabban ez utóbbi az AE programokon ke-

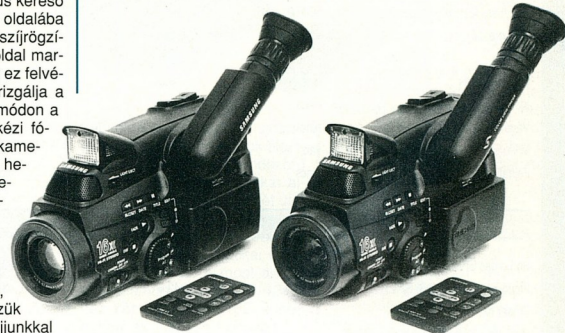

resztli a zárebbeséggel együtt változik. A VP-K70-nél és K75-nél az AE programnak a teljesen automatikus álláson kívül van egy sport-, egy nagyzárebbeséggel és egy úgynevezett portré-állás, míg a K80-nál a beépített lámpához is tartozik egy a halogénizáló színhőmérsékletéhez tartozó állás is. A piciny beépített lámpa által megvilágított felület nagyobb az átlagosnál, és fényességét is jónak találjuk.

A felvételek érdekesebbé tételére kétféle szolarizációs effekt állítható be, és a barmás, úgynevezett szépia tonusban kívül az alaptonus zöldség és fekete-fehérré is lehet változtatni. A felvételek készítéséhez önálló ka-

sejteti, hogy kellően széles a látószög, s így belső családi felvételeknél is praktikus használat.

Mind belső, mind külső felvételeink azt nyújtották, amit a mért sorbanát alapján elvártunk. Esetenként a fókuszautomatika nehezebben állt rá a legélesebb rajzolatra, de kis gondolkodással megtalálta a legélesebb rajzolatot. A fehér havas táj szépen csillagolt, és jól jött vissza a domboldal és a János-hegy hangulata is. A belső felvételek kicsit melegebb hatást keltek, mint ahogy általában a sárga és a barnás árnyalatok értékelődnek fel. Viszont megint csak jól volt a karácsonyfa hangulata a piciny égőkkel.

raktergenerátor is bekapcsolható, mellyel két sorban 16-16 karakteres tetszőleges felirat készíthető. További praktikus tudomány az önidőzítés felvétel, mely 10 mp-es késleltetéssel indul és 30 mp-es felvételre ad lehetőséget, bár a felvételek távvezérlővel is indíthatók. Fő jellemzőiben ennyiben foglalható össze az új család tudománya.

Egyébként mindegyik kamerának 16-szoros zoom-tartománya van, s gyújtótávolságuk 3,9 mm-től 62 mm-ig terjed, ami

Monó felvételeknél a kísérőhangnak az átviteli tartománya a saját beépített mikrofonnal a felső frekvenciatarományban szűkebb, mint amit egy FM rendszerű kamerától elvártunk, a sztereó kivételével ugyan a frekvenciaátvitel valamilyen szélesebb, de a zenei felvételek így is többébbek, életeletebbek, ezzel együtt családi felvételekre, uti élményekre jók.

Osszességében kellemesen lehetett dolgozni a Samsung új kameracsaládjával is.

Oscar: még 248 film versenyben

Idén 248 játékfilm felel meg az Oscar-díjra való nevezés követelményeinek. Ez a szám héttel kevesebb, mint egy esztendővel korábban. A jelöltek listájára az a film kerülhet, amelyet az elmúlt évben legalább egy héten át vetítettek Los Angeles megye valamelyik filmszínházában 1996. január 1. és december 31. között. A legjobb külföldi film Oscar-díjáért ezúttal 39 ország alkotása indulhat. (Mint ismert, Magyarország **Gothár Péter: Haggyálógva Vászka** című művét javasolja.) Érdekes, hogy most első alkalommal száll ringbe Ausztrália, Albánia és Grúzia.

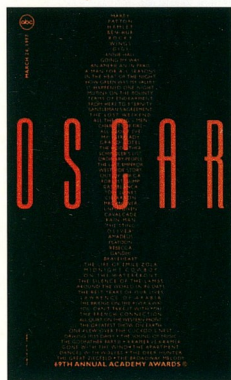
Az amerikai Filmakadémia 5173 tagjának január 31-ig kellett szavaznia a 69. Oscarért induló filmekre. Érdekes, hogy Kalifornia államban négyezer tag él.

A jelölés szakaszában a szakosztályok tagjai kapták meg a jelölőlapokat, valamint a versenyre jogosult filmek címlistáját. A szűz szakosztály csak a színész kategóriákra szavaz, a

rendezői kategóriára pedig csak a rendezői szakosztály adhatja le voksát. Szintén a színész szakosztály tagjai döntenek arról, mely színész játékát ítélik főszerepnek vagy mellékszerepnek, s mely kategóriába jelölik. A stúdióknak, producereknek ennek megítélésébe nincs beleszólásuk. Egy színész vagy egy színésznő akár két jelölést is kaphat két különböző filmben nyújtott epizód- illetve főszerepért. Több produkcióban nyújtott teljesítményükért saját kategóriájukon belül akár többször is jelölhetik a díszlet- és jelmeztervezőket, operatőröket, vágókat, zeneszerzőket, hangmérnököket, forgatókönyvírókat.

A dokumentumfilmek, rövidfilmek, külföldi filmek, különleges hang- és képhatások, smink kategóriákban a filmakadémia illetékes szakosztálya, illetve szakbizottsága dönt a jelölésekről.

Az Irwing G. Thalberg-émlék-díj, a Jean Hersholt humanitárius díj, a Gordon E. Sawyer-díj,

a tiszteletdíjak és a különdíjak esetében az akadémia igazgatótanácsa dönt, melybe a tizenhárom szakosztály három-három tagot delegál.

Kategóriánként öt alkotás marad fenn a rostan és kerül a jelölőlistára. A jelöltek – ugyan csak ünnepélyes keretek között – február 11-én hozzák nyilvánosságra.

Azokat a filmeket, amelyek alkotói, illetve szereplői jelölést kaptak, a filmakadémia épületének Samuel Goldwyn mozijában hivatalosan vetítik le a tagságnak, és különleges vetítéseket rendeznek New Yorkban és San Francisco-ban. A vetítések befejeztével valamennyi akadémiai tag megkapja a szavazólapot.

Az akadémia tagjai március 4-től két héten át szavazhatnak, kit ítélik a legjobbnak az egyes kategóriákban. A jelöléseket és a végző szavazatokat a Price Waterhouse nemzetközi könyvelő cég összesítik, immáron hat évtizede. Az Oscar-díj nyerteseknek listája mindaddig titkos, amíg az Oscar-ünnepségen fel nem nyitják a borítékot.

A díjkiosztó gála idén március 24-én, hétfőn este lesz Los Angelesben.

Humphrey Bogart bélyegen

Postabélyegen is halhatatlan lesz a híres amerikai színész, Humphrey Bogart, mivel az Egyesült Államok postaszolgálatá hamarosan bélyeget bocsát ki képével. A bélyeg az 1946-os *A nagy álmom* című film plakátjának képét ábrázolja majd. A Hollywoodi legendák sorozat első két bélyegén *Marilyn Monroe* és *James Dean* látható.

Mediawave '97

Április 28-a és május 3-a között hetedik alkalommal szervezik meg Győrött a Mediawave nemzetközi vizuális rendezvényt. Filmekkel, videóalkotásokkal neveztek az Egyesült Államokból, Kanadából, Hongkongból, Argentínából, Ausztráliából, de Kínából és Azerbajdzsánból is.

Hófehérke kontra Disney

Hófehérke beperelte Walt Disneyt és győzött! Nem a mesében, hanem a valóságban, megfogozta Párizsban. A híres rajzfilmfigura francia hangja, a most 66 éves *Lucie Dolene* negyven éve kölcsönözte hangját Hófehérkének, amiért akkoriban ötezer frankot kapott. A film azóta is folyamatosan hódít az újabb és újabb francia generációk körében, s nemrégiben videóakasztán is óriási sikert aratott. Azonban Lucie, a szinkronhang nem kapott Disneyék

nyereségéből, ezért szerzői jogai megsértése miatt pert indított az amerikai cég ellen. A bíróság neki adott igazat és kötelezte a Walt Disney stúdiót, hogy előleg gyanánt 100 ezer frankot fizessen Lucie Dolene-nek, a neki járó teljes összeget pedig később állapítják meg a szakértők. Ezenfelül a szinkronhang gazdáját további 30 ezer frank is megilleti fájdalomdíjként, mert neve nem szerepelt a videófilm készítőinek stábilis-táján...

Már 600 forinttól!

A FOTIFON
VIDEOKLUB

megnyitotta lakossági
videóüzletét!

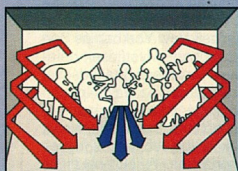
Használt és új műsoros
videókazetták óriási
választékban, tékásoknak is!

Budapest, XIII. ker., Pannónia u. 13.
Tel: 302-3992 (játékfilmek)
132-5027 (erotikus filmek)
Nyitva: 0-tól 24 óráig,
szombaton és vasárnap is!

BOSE® 701 Direct/Reflecting® hangdoboz
KÖZVETLENÜL ÉRKEZŐ & VISSZAVÉRŐDŐ HANGOT KÉPZŐ
RENDSZER

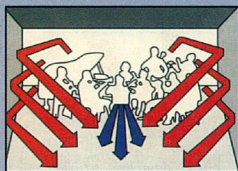
A HALLHATÓ KÜLÖNBBSÉG

A MINDENHOL ÉLVEZHETŐ TÉR

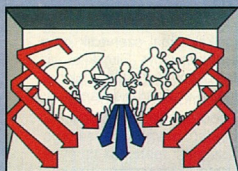
Élő koncert

Élő zene hallgatása mellett a hangszerek és énekesek által képzett hang a térben minden irányban terjed. Visszaverődik a terem felületeiről és elvegyül az egyenesen a hallgató irányába sugárzott hanggal, így adva meg a tér teljes érzetét.

Hagyományos hangdobozok

A hagyományos hangdobozok a hangot csak egy irányba, előre sugározzák le. Mivel a közép- és főleg a felső tartomány hangskája egyenes irányban terjed, a leképzésből hiányzik a terem falairól visszavert hang nagy része.

Bose® 701 Direct/Reflecting® hangdoboz közvetlenül érkező és visszavert hangok leképzésére

A BOSE® Direct/Reflecting®, közvetlenül érkező és visszaverődéses hangot egyaránt leképező rendszer kiegészítőzot teret varázsol elénk, melyre a hagyományos elvek alapján épített hangrendszerek nem képesek. A BOSE® többi, szabadalmaztatott technológiai megoldásával együtt ez a kialakítás az élő hang élményét nyújtja. *Semmi sem olyan meggyőző, mint egy bemutató a BOSE® 701-gyel az Ön otthonában.*

BOSE®
Better sound through research

Kérjen bemutatót!

Hangstúdió
1088 Budapest, József krt. 19.
Tel. + fax: 266-1862

New York Las Vegasban

Bár az MGM alapítói eredetileg filmgyártásra szövetkeztek, a patinás stúdió mai vezetői egyéb vállalkozástól sem idegenkednek. Januárban nyílt meg második Las Vegas-i luxusszállodájuk, a New York, New York, amelynek fele részben tulajdonosai. A nevadai kaszinóváros új, 12 toronyú látványossága New York legjellegzetesebb épületeit – köztük a Szabadság-szobrot, az Empire State, a CBS és a Chrysler Buildinget – másolta át a sivatagi oázisba, az épületek belsejében pedig helyet kapott a Broadway, a Times Square, a Central Park és a Wall Street is. A 2035 szobás hotel márfél év alatt, 460 millió dollárért épült meg.

Az ünnepélyes szalodaaavatáson – amelyre a Video Magazin Los Angeles-i tudósítóját is meghívták – Hollywood több sztárja is megjelent: ott volt David Hasselhoff, a Baywatch producere és főszereplője, Jennifer Tilly, Connie Francis és James Belushi is. Az utóbbi években Las Vegas is filmvárossá nőtte ki magát – ott forgatták a Showgirlst, a Casinót és a Nicolas Cage-nak tavaly Oscar-díjat hozó Las Vegasat.

A megnyitón részt vevő producerek egyike már jelezte: következő filmjének színhelyétül az új New York, New York Hotelét választja.

Földes Tamás
(Los Angeles)

Kína: 600 ezer bezuzott kazetta

Kína déli tartományában a kalózlemezgyártó Guangdongban tavaly 600 ezer kalóz audio- és videó-kazettát zúztak be a hatóságok. Az intézkedés-sorozat része volt a kalóztermékek elleni erőteljes kínai kampánynak, amely azóta erősödött meg, hogy 1995 nyarán Washington gazdasági szankciókat helyezett kilátásba Peking ellen, ha nem tesz lépéseket a szerzői jogok védelme érdekében. A világon Kínában volt az egyik legjelentősebb az illegális CD-k és videó-kazetták gyártása és forgalmazása, s többségében amerikai termékeket sokszorosítottak jogtalanul.

1996-ban két gyárat zártak be Guangdongban, amelyek kalózműveket és kazettákat gyártottak. A tartományban minden informátornak, aki érdemleges felvilágosítást tud adni illegális CD- és kazettagyárakról, kereskedésekről, 300 ezer jüan (36 ezer dollár!) jutalom úti a markát.

Kirabolták Michelangelo Antonionit

Kirabolták a 84 esztendőes Michelangelo Antonioni olasz filmrendező római lakását, és eltűntek azok az értékes díjak is, amelyek élete során műveiről kapott. Így ellopott életművéért kapott Oscar-arany-szobrocskáját, az 1964-es ve-

lencei filmfesztivál Arany Oroszlán kitüntetését, melyet a Vörös sivatag című alkotásáért vehetett át, és a Nagyításért kapott Cannes-i Aranypálma is a rablók birtokába került. A díjak anyagi értéke látszólag csekély, eszmei értéke viszont felbecsülhetetlen.

BOSE® 701 Direct/Reflecting® hangdoboz
KÖZVETLENÜL ÉRKEZŐ & VISSZAVÉRŐDŐ HANGOT KÉPZŐ
RENDSZER

A különbség A BOSE® TECHNOLÓGIA ÉRDEME!

Kettő darab, mágneses folyadékkal hűtött, 5,7 cm-es átmérőjű Stereo Targeting® térbe kalibrált magassugárzó ad kristálytiszta, az élő hangot tökéletesen megjelenítő felső hangtartományt. A hangszínpad teljes szélességét besugározzák.

Oldalirányba sugárzó 16,5 cm-es átmérőjű, a középső frekvenciaszámban működő hangszóró. Elhelyezésével a középső, a hangzás „testességét” adó frekvenciákat akusztikailag oldalra illetve hátra irányítja, így azok a terem falairól visszaverődve teljesen betöltik azt, a természetes hangképződés elvei szerint.

Hangolt basszus kilepőnyíláson érkezik a doboz belsejéből a mélyhang-energia, mely a belső kialakítás és a kilepőnyílás összehangolása folytán mentes az egyébként elkerülhetetlenül rávakodó magasabb frekvenciákon jelentkező torzításoktól. A mély hangokon jelentkező torzítás rendkívül nagy hangerő mellett sem hallható.

Önműködően közbeavatkozó rendszer véd a túlterheléstől. A 701-es megbízhatóan működtethető nagy teljesítményfelvétel mellett. Maghírosodás hosszú idő eltelével sem valószínű.

A doboz belsejének kialakítása szabaddalmazott, háromkamrás akusztikai basszus állít elő.

A megoldás előnye, hogy erőteljes, mélyre hatoló, nagy energiájú basszus hang jeleníthető meg, mely minden irányban egyenletesen terjedve, hallható torzítás nélkül, korlátlan erővel jeleníti meg a zenei élvezet elengedhetetlen részét, a mély hangok tartományát.

BOSE®
Better sound through research

Kérjen bemutatót!

Hangstúdió
1088 Budapest, József krt. 19.
Tel. + fax: 266-1862

Pápa írta film

Megfilmesíti Krzysztof Zanussi lengyel rendező Karol Wojtyła, jelenlegi II. Pál pápa *Istenünk testvére* című szindarabját. A lengyel származású római katolikus pápa fiatalemberként számos verset és szindarabot írt.

A tervezett film annak a szerzetes festőnek az életéről szól, aki a hajléktalanok otthonát alapította meg. A lengyel színészek mellett Scott Wilson is szerepel majd a lengyel-olasz koprodukcióban, melyet Krakóban és Varsóban forgatnak. A filmet a pápa májusra tervezett lengyelországi látogatására szeretnék elkészíteni.

(Scott Wilson-filmek a honi tévékán: *Hús és vér*, *Malone*, a bérnyilkos, *Lőtávolság*, *Élve vagy halva*, *Hidegvérrel*, *Vártorony*, *Tiszta szerencse*, *Los Angeles*, *43-as körzet*).

Magyar Filmszemle: február 7-11.

Tizenhat játékfilm (ebből három videón), tizenkilenc kísérleti, illetve kisjátékfilm és negyvenhárom nem fikciós alkotás vesz részt a 28. Magyar Filmszemle programjában. A játékfilmek közül érdekesnek ígérkezik Erdős Pál filmje, a *Gyilkos kedv*, Kardos Ferenc *A világ legkisebb alapítványa*, Sára Sándor *A vád*, Simó Sándor *Franciska vasárnapjai* című művel versenyez. Új filmmel jelentkeznek a *Woyzeck* alkotója,

Szász János, címe: *Witman fiúk*. Nagy várakozás előzi meg *Tímár Péter Csinibaba* című filmjét. Inul a versenyben *Bujtor István* közönségfilmje is. A *Három testőr Afrikában*. Az öttagú játékfilmes zsűri elnöke Mészáros Márta filmrendező, a három tagú dokumentumfilm zsűrit Bernáth László újságíró vezeti.

A szemlélt február 7-e és 11-e között a Corvin Filmpalotában rendezik meg.

Beavis és Butt-head sikere

A Music Television lelkes hívei előtt Magyarországon sem ismeretlen a két idéten rajzfilmfigura, Beavis és Butt-head akik(?) a tévézők után meghódították a moziba járókat is. Első játékfilmjük, a *Beavis and Butt-head Do America* tarol az amerikai mozikban. A két kissé nagy fejű, idéten tinédzser teljes közönnyel viseltetik a világ dolgai iránt, s számukra csupán két kategória létezik az életben: „ál-lat” (cool) és „gázos” (It sucks). Akik eddig kevésbé értették az angol szlenget sem nélkülszövegű televíziós „közszerepléseiket”, tavasszal magyar hangon is megismerkedhetnek velük, mert a hazai filmszínházakba is eljönnek első egész estés mozifilmjükkel.

KFT-BÁL AZ INTERNETEN

– Mikor és miért határozta úgy a zenekar tagjai, hogy ötvi különböző után egy koncert erejéig érdemes összejönni és feleslelteni a régi dalokat, felidézni az egykori slágereket?

– Három évvel ezelőtől úgy éreztem, butaság lenne, ha mi együtt így négyen nem csinálnák újra valmit. Semmi nem indokolta, hogy ne zenéljünk megint együtt, amit pedig nagyon szeretünk. Hosszú idő telt el az utolsó koncertünk óta, sok minden megváltozott, ha úgy tetszik, bizonyos értelemben leegyszerűsödött. De azért bő két éve telt, amit sikerült úgy alakítani a dolgokat, hogy ehhez mindenkinek kedve legyen... Majd leültünk megbeszélni a részleteket. A legkézenfekvőbb egy koncert létrehozása, megszervezése volt.

– Mi az, amit e csaknem másfél órányi videófelvétel vissza tud adni az októberi két és fél óras koncert hangulatából és mi az, amit nem?

– A kazetta vissza tudja adni a koncert zenei élményét, látható néhány jelenetünk is, ehhez elég pár vers, így kicsit talán felidézhető a korábbi KFT-külböcs hangulata. Valamennyire elrejtő az is, mit jelentett az Internet jelenléte a koncerten, bár ez már jóval kevésbé, mint a BS-ben. A helyszín varázsa, a látgort, a csaknem tizenhatrészes közösség hangulata – nem beszélve a miénkről – azonban, azt hiszem, önmagában nem igazán adja vissza sem a videókazetta, sem a CD, csak azok számára, akik jelen voltak. Ez nem véletlen. A KFT aktív működésének tízeves történetében sem fordult elő olyan koncert, mint ez, amit mind a zenekar, mind a közönség, mind a szakma részéről ekkora várakozás előzött volna meg. Pedig csináltunk már egyet s mászt. Egyeszeresen folytatamos két és fél óras eufórikus ünneplés volt az az est. Persze én elfogult vagyok, valószínűleg a „hiányzóknak” is élvezetes lehet végignézni a felvételt.

– A Bál az Interneten-est különleges esemény volt a multimédia, az interaktív világában is, hiszen az együttes a felépítés előtt egy hónappal önálló oldalakkal jelentkezett a világhálón. Emellett a koncerten szcenziának számító, élő internetes kapcsolatot teremtett a Dublinban lévő Hazel O'Connor, aki a KFT kíséretében énekelte el a tízeves közös szerzeményüket, valamint a Los Angelesben festő Wahorn András. Rádásul a zenekar jelentet meg Magyarországon először CD Extrát, vagyis olyan audio-koncertlemez, amelynek számítógéppel olvasható izgalmas részlel is vannak. Honnan az együttes vonzalma ehhez a „szép új világhoz”?

– Az nem jó kifejezés, hogy az együttes vonzódik ehhez a világhoz. Egyedül én foglalkozom olyan számítógéppelnyes területekkel, mint az Internet vagy a multimédia. De az én eszemben is túlzás azt állítani, hogy vonzódom hozzá, inkább az izgat, milyen módon lehet barát-

HANGULATOS KONCERTEN SZÜLETETT ÚJJA
1996. OKTÓBER 12-ÉN A BUDAPESTI SPORTCSARNOKBAN
A NYOLCVANAS ÉVEK EGYIK NÉPSZERŰ HAZAI ZENEKARA,
A KFT. A BÁL AZ INTERNETEN CÍMŰ KONCERTRŐL AZÓTA MÁR
MEGJELENT EGY KÜLÖNLEGES CD. ÉS A ZENEBARÁT
VIDÉOKAZETTÁN IS FELIDÉZHETI A SZÍNPADI SHOW
ESEMÉNYEIT. A KFT ÚJAJÁZULÉTSÉRŐL MÁRTON ANDRÁST,
AZ EGYÜTTES DOBOSÁT-MINDENESÉT KÉRDEZTÜK.

ságosan felhasználni ezeket az eszközöket, például egy koncerten vagy lemezen és más irányú tevékenységeimben. Nem a számítógépet szeretem használni mindenáron, csak ésszerűen tartom, hogy léteznek és mire képesek. Maguk az ötletek más irányból jönnek. A zenekar is ezért barátkozott meg az Internet-koncert gondolatával. Ami azt illeti, mi mindig is az eredetiségre törekedtünk. Pontosanban erre azért nem kellett külön törekednünk. Ez egyben azt is jelenti, hogy vagy magunk újítottunk formákat vagy igénybe vettük a legkorszerűbb eszközöket és a saját elképzeléseinknek megfelelően alkalmaztuk azokat. Már 1985-ben, a Bál az Operában című lemezünk borítóján volt az egy – mai szóhasználatnál élve – multimédia program, de a korabeli technikával ez nem kerülhetett fel semmilyen hordozóra. A hanglezárgyában tágra nyílt szemekkel nézték, amikor arról érdeklődtek, rá lehet-e vágni számítógépejeket a lemez utolsó borítójára. Csak azt kérdezték: mit, hává, minek, és egyáltalán mit csinálnának? Végül a basic nyelven megírt program szövege került fel a borítóra. Ebben volt egy kis információ a zenekarról, dallam, animáció, laborintuzoké. Persze a mostani programokhoz képest az gyerekjátéknak is alig nevezhető. 1996-ban is azon kezdtem el gondolkodni, mi ként lehetne bevonni a koncertbe az új médiaeszközöket: a multimédiát, az Internetet, a nagy sebességű telefonhálózatot. Az alap gondolat az volt, hogy a koncert időpontjában, ott a helyszínen valamelyest megnyíljon a világ, láthassuk, hogy ugyanabban az időben más, régióknak mi történik, és élő, alkotó kapcsolatot tudunk teremteni más távoli helyszíneken lévő művészekkel, kamerák élő képeit láthassuk különböző országokból. Amikor említettem, a számítógépes világ nem igazán érdekel a zenekar többi tagját, ám egy elvesztett végeredmény már igen. És azt hiszem, sikerült eltálni egy izlées

arányt a zenélés, a jelenetek, versek és az Internet-események között. Illetve nem csupán az arányok érdekesekek, hanem a tartalom is, jelen eszemben Hazel O'Connor és Wahorn András közreműködése. Bár, ha már neveket említek, nem hagyhatom ki az Internet-rendezőköt, Nagyistók Tibort sem, aki ügyesen szerkesztett és flottul levezényelte az egész programot.

– A videófelvételen is jól látható Laár András szinte önkívületi állata, aki jóformán maga sem hiszi, hogy megtörténhet az az internetes csoda. Nem hitte a csapat, hogy valóban létrejöhet ez a táv-együtténézés?

– Igen, ez így volt! Az az igazság, hogy az előkészületek során a fiúk csak távirati stílusban értesültek, milyen internetes tervek vannak kézülszömben. A kapcsolat létrejöttehez vagy husz tágú számítógépes apparátus települt ki a BS-be, két számítógépterem működött, videókonferencia-központot, egy AT&T telefonközpontot állítottunk fel, a Matáv két megabites ISDN-vonalon teremtette meg az összeköttetést. Mindenki megtett mindent a maga területén. Már általán jól is a dolgok, amikor azután barna felteptünk a színpadra, egyáltalán nem volt kapcsolatosunk sem Hazellel, sem Wahorn Andrással, aki Los Angelesben várta, hogy egyik számunkra előben rajzoljon. Amikor pedig Laár András bejelentette, hogy máreged most Dublinból következik régi barátónk, Hazel O'Connor, maga sem tudta, mi következik, valóban felteülné, megszólal-e Hazel. A videó egyébként jól látszik, amint Nati (Laár) hátrapiállant a videókevtőre, majd fordul is vissza a mikrofonjához, hogy bemondja, ez, úgy látszik mégsem jött össze. Ám abban a pillanatban megjelent Hazel arca a kévtőn. Amikor pedig látszottuk a számat Nati ott körözött előttem, és miközben gitározott, folyamatosan azt kiabálta felém: „Ezt nem hiszem el! Ezt nem hiszem el!” Ez a különleges összeköttetés és

kapcsolat egyébként nemcsak nekünk, a színpadon volt furcsa érzés. Később a közönség közül többekkel beszélgettünk, akik állították: ez hasonló élmény volt számunkra, mint annak idején Neil Armstrong Holdra szállásának élő közvetítése. Valaki mégis más, távolibb térben mondta, egészen ott van, lávaságas, és amit ő ott csinál, egy időben történni azzal, amit mi itt csinálunk, és kommunikál veled, részt vesz abban, ami itt történik. A BS-ben a közös produkcióknak jelent meg előben: mi, hús-vér emberek ott játszottunk a színpadon, a szülőnekes pedig Dublinból énekel velünk. Hazel hangja végül nem azaz a hifi technikával jött, amolyan terveztük, egy kicsit „recsegős-ropogós” volt, de ez végül is az élethétség erősítése. Tényleg eufóriában élte át a zenekar ez a kuriózumot, ami így, ezzel a médiával tudomásunk szerint soha a világon nem fordult meg. Hasonlóan nem volt még példa Wahorn András produkciójára sem, igaz, a később létrejött kapcsolat miatt végül nem ahhoz a számról készítették el az illusztrációt, amelyhez terveztük, de élő improvizációja az általa is hallott élő zenekire szintén egyelőül volt. Nem annyira maga az alkotás, mint inkább ez a szinkronizált kooperáció.

– És mennyiben új a KFT CD-je?

– Zeneileg semennyire, mi játszunk a jó ismert számainkat, legfeljebb annyiban új, hogy ekkora előben talán soha nem játszott a zenekar. Technikailag valóban akad rajta egy újítás, ez az első magyar CD Extra. Az ennyit jelent, hogy a hangfelvételek mellett részletes koncertismertetés, és nyolcvan koncertfotó is található rajta. Mindezek számítógéppel olvashatók, web-böngésző segítségével. A CD-ről letehető a magyar nyelvű Windows Internet Explorer, és a Comic Chat program KFT-változata is, amelyhez a Microsoft amerikai programozójától külön megkaptuk az engedélyt és a kódokat.

– Lesz-e folytatás? A KFT-rajongók az Interneten továbbra is találhatnak információkat az együttesről, tarthatják a kapcsolatot. A KFT ezek szerint élő, létező zenekar. Valóban így van? Lesz folytatás, vagy mindenki járja majd tovább a maga útját?

– Már szeptemberben megnyitottuk a home page-ünket, de rengeteg elfoglaltságunk miatt még most is azon dolgozunk, hogy végre olyan állapotba hozzuk, mint egyelőben a koncertnapján kellett volna legyen. Ami a folytatást illeti, bizonyos körítok között, de lesz, bár a KFT nem lesz ugyanolyan turnéező zenekar – évi ötven vagy kétszáz koncerttel – mint amilyen hosszú évekkel ezelőtt volt. Február 18-án indul a körülbelül tíz vidéki város felteülő turnénk, melynek állomásait olvashatók az Interneten. Tervezzük, hogy új számokat is fruk az év során, és ismét felteplünk majd a BS-ben. Már a pontos dátum is megvan, 1997. október 31-e.

Falus Tamás

A MAGYAR MOZIKBAN

a tavasz első hónapjának egyik első premierjére megérkeznek a *Fészkés levelek*. A főszerepben a társforgatókönyvíró **John Clee** (*A hal neve: Wanda*), aki nemrégiben Magyarországon járt, hogy éppen e filmről beszéljen nekünk (lásd: Video Magazin, 1997. január). A Monty Python egykori sztárja mellett majd **Jamie Lee Curtis** és **Kevin Kline** tűnik fel a vígjátékban, mely egy állatkertben játszódik, s melyből az is kiderül, hogyan került **Tina Turner** a kretrebe...

John Clee

Márciusban elér minket az *Ámokfutás*, az akciójáték formájában. Két szökőt fejencenekül Atlanta lányába, közös bilincsbe verve. Egyiküknek nagy peche volt: milliókat nyúlt le számítógépe segítségével egy multinacionális cégtől. A megkopasztott cég azonban a kubai maffia fedőszerve. Így aztán nemcsak a rendőrség, hanem a maffia elől is menekülnie kell. A főszereplők a gyönyörű **Salma Hayek** (*Desperado*), **Laurence Fishburne** (*Othello*) és **Stephen Baldwin**.

Alig tūntek el a műpálmák a Szabadság térről, alig kért bocsánatot **Alan Parker** rendező Budapestet ócsároló kijelentéseiről, máris itt az *Evita* filmmusical-változata, mely a Golden Globe-siker után a napokban többszörös Oscarjelöltségre is esélyes február 14-én. Ha nem úgy űlnék be a moziba, hogy mindenáron fel akarjuk ismerni a Buenos Aires-i utcák helyett a pesti forgatási helyszíneket, a film élményt ígér. Csakúgy, mint **Madonna** játéka és éneke. Szereplőiről **Antonio Banderas** és **Jonathan Pryce** (*Brazil*).

101 kiskutya: gyerekorunk és gyermekeink egyik kedvenc Disney rajzfilmje most meglevevénedik. Élőben tűnik elénk Szörnyella DeFrász, de Pongó és Perdy is, vala-

mint űszülőt kölykeik. Szörnyelaként **Glenn Close** az eleven gonosz, míg **Jeff Daniels** (*Dumb és Dumber*) és **Joely Richardson** (*Felhők közül a nap*) az egymásra találó két gazdi. Amerikában a sikert már 130 millió dollárban mérik...

Glenn Close nem sokat pihenhetett tavaly, mert **Tim Burton** kérésére kamera elől állt – méghozzá *First Ladyként* – a *Támad a Mars!* című sci-fi-paródia kedvéért is. Ráadásul olyan sztrájk társaságában, mint **Jack Nicholson**, **Pierce Brosnan**, **Sarah Jessica Parker**, **Michael J. Fox**, **Tom Jones**, **Danny DeVito** és **Annette Bening**. A tricskából pedig kijűt a *Függelenség napjának* és sok más amerikai sci-fi-filmklasszikusnak.

Tűkrám, tűkrám ez már **Barbra Streisand** legújabb rendezése, melyben azért a főszerepet is maga vállalja el. Társai **Pierce Brosnan** (ő sem sokat pihent 1996-ban) és a mindig nagyszerű **Jeff Bridges**. Barbra a Columbia Egyetem irodalomprofesszora, akinek szellemes előadásaira tolonganak a hallgatók. Szerelméről, szenvedélyéről beszél magával ragadóan, bár életéből eddig hiányoztak a nagy érzelmek. Egy nap azonban különös házassági hirdetésre bukkán...

Jeff Daniels

Daniel Dafoe klasszikus regénye alapján készült el a *Moll Flanders* filmváltozata, **Robin Wright** (*Forrest Gump*) és **Morgan Freeman** (*Hetedik*) főszereplésével. Az ismert történetben Moll Flanders kislánkyént gazdazárban nevelkedik, de egy apa-dad család jóvoltából megtanulhatja, miként kell űnhőgynöknek viselkednie, hogy végül egy bordélyházba kerülve prostitúltként keresse kenyerét. Egyetlen támasza a madam fekete bőru szolgálója. Majd egy festő szerelme változtatja meg életét, amikor ismét váratlan fordulat következik...

A HONI VIDEÓTÉKÁKBAN

minden bizonnyal A *Függelenség napja* lesz a március egyik sikerfilmje. Miközben a moziban már a paródiáját is nézhetjük (*Támad a Mars!*), videón az eredetit láthatjuk. A sci-fi-katasztrófafilm sajátos

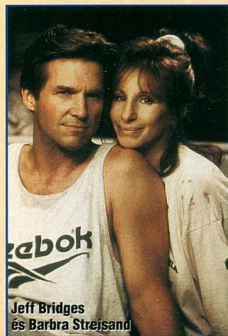

Sarah Jessica Parker és Pierce Brosnan

műfajában **Roland Emmerich** (*Csillagkapu*) német rendező bemutatja, hogyan is fest amerikai szemmel, ha az idegen lények megtámadják szeretett bolygónkat. Trükkök sora teszi látványos szuperproducióvá az alkotást, mely csaknem félmilliárd dolláros bevételével az elmúlt év legsikeresebb filmje volt az amerikai kontinensen. A főszerepekben **Jeff Goldblum** (*Arc*) és **Bill Pullman** (*Aludj csak, én álmodom*) ringatja álomba és rémálomba a közönséget. Nem számítthat kisebb sikerre március másik videócsomagja, a *Mission: Impossible* sem. **Tom Cruise** első produkciós-főszereplős vállalkozása szintén kasszakerül volt a nagyjárat mozijaiban. Akció-kémrímri fordulattal, izgalommal, eddig nem látott űdözei jelenetekkel. Főszereplőtárs a francia **Jean Reno** (*Leon, a profi*). A hifi inyeneknek természetesen mindkét film sztereó, Dolby Surround hanghatással jelenik meg. Csakúgy, mint a *Flipper*, melynek igazi hősei a delfinek.

Szenvedélyes szerencsésjátékosok A *Szerencse zsoldosa*, akik érdekeik érvényesítéséért akár egymás ellen is fordulnak. A thrillerben **Samuel L. Jackson** (*Ponyvaregény*) játssza a főhőst, **Gwyneth Paltrow** (*Hetedik*) társaságában.

Arnold Schwarzenegger új, kísérleti stádiumban lévő fegyverhez jut a *Végképp eltörőni* című akciófilmben, s sajátos eszközeivel védelmezi tanúvédőt titkosügynök-

Jeff Bridges és Barbra Streisand

ként egy veszélyes ügy árthatlan tanúját. **Charles Russell** (*A maszk*) rendező szinte szétlővetheti hősünkkel a mozivásznat (vigyázzunk, így lesz ez a tévéképernyőnkkel is), de sikerül elrejtenie a **Vanessa Williams** (*New Jack City*) alakította tanút, aki ezúttal sem énekel, hanem síneszéli játékkal vétezi magát észre – ellenfeleivel is.

Nem lőnek viszont A *hírek szerelmesei* című romantikus médiafilmben, ahol a profi televíziós

Stephen Baldwin

Robert Redford felfedezi a szépséges ifjomban a tehetség szikráját. Az akaratos, mindig szép **Michelle Pfeiffer** él is a lehetőségben, olyannyira, hogy idővel ki is nővi a veterán médiafőnököt. Eközben szerelm szövből köztűk, s a szerelmeseket csak a munka és a halál választhatja el egymástól. **Jon Avent** (*Sült zöldség paradicsom*) filmje a romantika világa mellett azért a műorsokészítés boszorkánykonyhájába is elkauzolja a nézőt.

A *Gyilkosság az Orient Expresszen* ma is a legnépszerűbb bűnügyi történetek egyike. Az Agatha Christie regényéből készült klasszikus film ráadásul igaz sztráparádét ígér, most már videón is: **Sean Connery**, **Ingrid Bergman**, **John Gielgud**, **Anthony Perkins** játékaival.

A krimik, akciófilmek, sci-fi, thriller mellett a művészfilmek kedvelői sem maradnak csomag nélkül márciusban. **Agnieszka Holland** (*A titkok kertje*) rendezte A *teljes napolygatok* című művet, amely a két költőnőn, **Rimbaud** és **Verlaine** különleges kapcsolatát dolgozza fel, **David Thewlis** (*Meztelenül*) és **Leonardo DiCaprio** (*Rómeó és Júlia*) megformálásában.

KÖZVETLEN LAKOSSÁGI VIDEÓFORGALMAZÁSBAN

kerül hamarosan az üzletek polcára néhány klasszikus **James Bond** alkotás, a legutóbbi *Goldeneye* – *Aranyszemmel* az élen. **Pierce Brosnan** alakítása mellett a *Csak kétszer élsz* (1967) című filmben **Sean Connery**, az *Élni és halni hagyniban* (1973) **Roger Moore** a 007-es úgynök, míg a *Halálós rémületben* (1987) sztárja **Timothy Dalton**.

RÁCKEVEBELI A VIVA

kedvenc videófilmjei

– Amikor arra gondolt, „mi leszek, ha nagy leszek”, mostani hivatására gondolt?

– Igen! Igen! Soha más nem jutott az eszembe. Még az óvodában is én voltam az első, aki jelentkezett, ha az óvó néni verseket akart mondattani velünk. Szereltem is. Talán mert jó volt a memóriám, vagy mert bugzgot bennem az ambíció. Aztán érettségiztem és jelentkeztem a Színművészeti Főiskolára. Nem vettem fel, de a Nemzeti Színház Stúdiójába igen. Ott tanultam, játszottam és lettem el a legnagyobb színészekből a mesterség titkai, majd három év után felvetek.

– Szemérmes a filmszerepeiben? Láthatok már néhány ágyjelenetben...

– Szemérmes vagyok. Civilben. A színpad és a film más. Ha feltétlenül szükséges, bizonyos mértékig levettöközöm. A színpadon először deréig kellett levettöközöm. No, nem sok látszott belőlem. Főleg a könyvököm és a felső karjaim, amivel fedtem magam. Nem voltam ugyanis meggyőzve arról, hogy ez valóban feltétlenül szükséges. Filmjeim közül az *Anna* filmjében egy furdókádjelenetben voltam csupasz. Ugye, nem nagyon szokott az ember harisnyanadrágban fürdeni. Az ágyjelenetekben a partnereimmel annyi technikai körülményre kell figyelniünk, hogy egymást alig vesszük észre. Cserélhivall volt egy ilyen jelenetem. Alulról egy plasztiklepedőfélén át fényképeztek minket. Arra kellett vigyáznunk, hogy ne takarjuk el a fényt, ne nehezedjünk rá a plasztikra, mert az akkor belapul és valahogy ne is nyomjuk agyon egymást. Közben még úgy kellett viselkedniünk, mintha a dolog érzéki lenne. Minden volt, csak az nem. Persze úgy tettünk, mintha az lenne, de mind a ketten boldogok voltunk, amikor a felvétel véget ért. Ez nehéz munka. Olvasáskor különben semmi sem meredek, ott jótórman csak utalnak rá a szerzők. Minden a rendező ízlésétől függ. Nekem eddig szerencsém volt, no persze csak olyan feladatot vállaltok el, amellyel én is azonosulni tudok.

– Jár az ilyesmért külön díjazás?

– Nem is tudom. Biztos nem jelentős, ha ennyire nem emlékszem rá. Lehetőségem, hogy aki ügyes, az ki tud kötni valami exót.

– Mi a véleménye a videózásról?

– Remek dolog. Mi nagyon szeretünk videón nézni mozifilmeket. Nem nagyon jutunk el a moziba. Vagy a kislányunk miatt, aki még csak 3 éves és sok törődést igényel, vagy mert a férjem, Horváth Lajos játszik vagy én szerepelek. Győriben lép fel és boldog vagyok, ha együtt lehetünk. Így otthon mozikunk. A kislányom, Juli, imádja a mesefilmeket. Néha lelkiismeret-furdalásom is van, hogy nem engedem-e túl sokat videózni. Az igazság az, hogy a videónál legalább tudom, hogy mit néz a gyerek. A tévében némelyik rajz- vagy mese-film szerintem túl vad és durva. A gyerekeknek csak a legjobbbat kellene nyújtani, de sokszor nagyon silány minőségű a szinkron. A klasszikusi mesefilmeket együtt nézzük. Például a *Hófehérkét*. Ebben nagy művészek szinkronhangja hallható. Ha jól emlékszem, *Lukács*

Margit gyönyörű orgánumán szólal meg a királyné. Szeretem a *Sinkovits Imre* által szinkronizált rajzfilmeket vagy *Pathó Istvánét*; a *Macskarisztrakták* szinkronja remek. A Televideónál lehet jókat vásárolni, vissza is kell fogjam magam, mert nincs az a pénz, amit le ne tudnék ott költeni.

– Saját filmjei közül melyeket őrzi?

– Nem is tudom. Nem gyűjtöm és nem figyelem őket. De vannak olyanok, amelyeket én szinkronizáltam. Például *Andie MacDowell* filmjei közül a *Zöldkártya* és a *Rosszlánycok*. Mindkettőt jó filmnek tartom. A *Gerard Depardieu*-val készült *Zöldkártya* életszagu,

– Milyen videón látott filmekre emlékszik vissza szívesen?

– Mostanában sok a bétópolni valóm az olvasásban, de azért megnéztem *Brad Pitt* és *Anthony Hopkins*szal a nagy szenvedélyű, epikus *Edward Zwick* által rendezett *Szenvedélyek viharában*. Érzelmes, szerelmi konfliktusokkal gazdagított, amolyan családregény. Szeretem még a *Szereltem hűtájt*, melyben *Meryl Streep* magyar hangja voltam. Munka közben is megcsodálhattam rendkívüli tehetségét. Különbözik a *Távol Afrikától* című filmben is Streep hangját kölcsönöztem. Ez is egy nagy szerelmesfilm a középkorú emberek nély szerelméről. *Robert Redford* és *Clint Eastwood* filmjeit is szeretem, sőt a *Bruce Lee* karatefilmeket is. Ez utóbbiak közül a *Sárkány* a kedvencem. Ebben a másik nagymesterrel, *Chuck Norris*szal küzd. *Bruce Lee* filmjei különben sohasem zsidóstadik vagy brutálisak. A testi ügyesség és sok humor dominál bennük.

– Mit javasol az újabb filmekből a Video Magazin olvasóinak?

—A *Underground*, *Emir Kusturica* nagy filmjét. Nem csoda, hogy nyugaton őt a szerb *Fellini*nek nevezik. Ez a tucatnyi díjat nyert film számomra főleg az operatóri munka és a rendkívüli színészi alakítások miatt értékes. Az egyik jelenet a legerotikusabb, amit valaha is láttam, pedig a nő nem vetkőzik le, nincs semmi mutogatás benne, csak felkínálkozik. De ezt elhallgathatatlanul teszi. A másik a *Minden reggel*. A két Depardieu, apa és fia játszanak benne *Anne Brochett* és *J. P. Marielle*-l. *Lully* zenéje hatja át a filmet és a festői szépségű, lágy operatóri munka. A történet lassú és széles ívű. A halhatatlan szerelemről, a magányról, a művész kínjairól és szenvedéséről, az alkotás gyötrelmeiről szól. Egy ifjú gordonkaművész szeretné ellesni a nagy titkot, a hangszerkezelés és zeneszerzés művészi tökélyét, de csupán évtizedek után, saját kilóndása után ismeri fel, hogy a titok abban áll: mindenért meg kell szenvedni. A zene csak a csendből és a lélek mélységeiből tud feltörni.

– Kik a kedvenc színészei?

—A *Branagh*-házaspár, bár *Emma Thompson* és *Kenneth Branagh* már különváltak élnek. Kettejük filmjei közül a *Sok hűbb sammiért*, *V. Henrik*, a *Szilveszteri durranások* tetszett. Várom a *Branagh*-féle új *Othello*-filmet is *Laurence Fishburne*-nel.

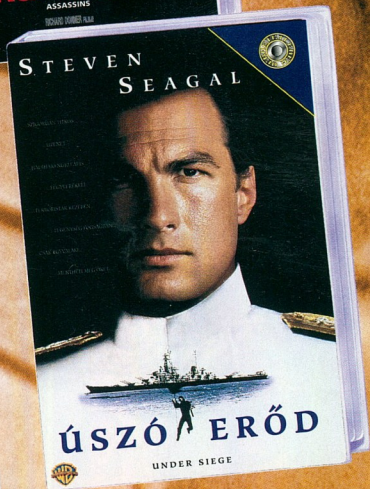
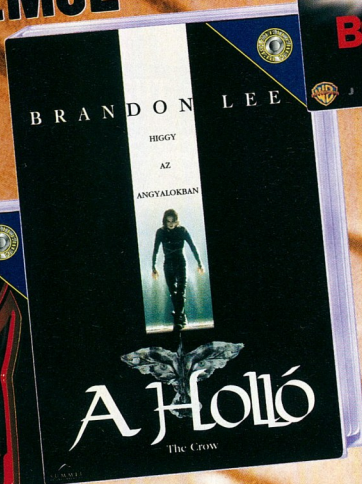
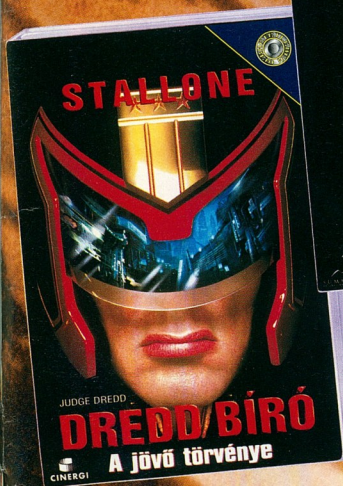
– Ha Önnek kellene összeállítani a tíz legkedvesebb filmet, akkor hogyan festene ez a lista?

—Első lenne az *Underground*. Aztán sorban a *Nyikita Mihalkov*-filmek, majd a *Kórhinta*, az *Országúton*, a *Prospero könyvei*, a *szakács*, a *tolvaj*, a *leleség* és a *szerejtője*. A vágy titokzatos tárgya, az *Apollo 13*, a *Volt egyszer egy Amerika*, a *Holt költők társasága*, a *Szegénylányok*, a *bagdadi tolvaj*. De ez már több is, mint tíz, ám tudnám még sorolni. Legközelebb majd elárolom a tíz „Isten ments, hogy megnézz” listámat is...

kellemes film, vígjátéki elemekkel, szerelemmel. Ez a szerelmesfilm egy francia férfi története, aki látszatházasságot köt egy amerikai nővel csak azért, hogy megkapják a letelepedési engedélyt a bevándorlási hivataltól. Rengőzet lenyűgöző kaland és bonyodalom szövődik a kapcsolatból. Aztán persze a látszatházasságból igazi lesz, mert hőseink egymásba szeretnek. Tetszett a *Rosszlánycok* is, amelyben a különböző módon megsértett és kuplerájba került asszonyok bosszút állnak a férfiakon. De voltam *Jodie Foster* hangja is a *bárányok hallgatnak* című horror-krimiben. Ezt az *Oscar*-díjas filmet a zenés *Anthony Hopkins* főszereplésével csak az erős idegzetűeknek ajánlom, mert patakzik a vértől. A karnibiznisz is központi szerepet kap benne. Persze azért, akiket érdekel az ilyesfajta téma, már amúgy is látták a mozi. Videón tán még hatásosabb, mint a moziban...

A VERHETETLENEK AKCIÓHŐS-SOROZAT ÚJABB NÉGY AKCIÓFILMJE

**FEBRUÁR 25-TŐL
MEGVÁSÁROLHATÓ VIDEOKAZETTÁN!**

ajánlott fogyasztói ár
1999 Ft

A KAZETTÁK MEGRENDELHETŐK: RO-LEX Kft. 1462 BUDAPEST, Pf. 618. TELEFON: 217-2730, 217-2731

- A HOLLÓ (1999 Ft/db + postaköltség)db
- BÉRGYILKOSOK (1999 Ft/db + postaköltség)db
- DREDD BÍRÓ (1999 Ft/db + postaköltség)db
- ÚSZÓ ERŐD (1999 Ft/db + postaköltség)db

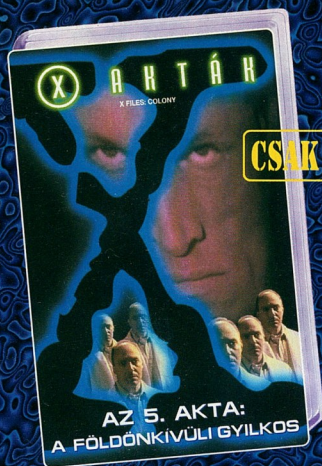
A MEGRENDELŐ NEVE:

CÍME:

TELEFON:

KERESSE A VIDEOTÉKÁKBAN!

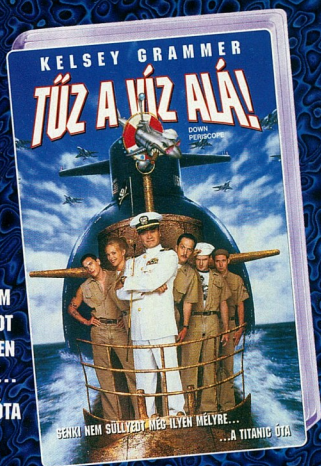
CSAK VIDEÓN!

SENKI NEM SÜLLYEDT MÉG ILYEN MÉLYRE...

...A TITANIC ÓTA

X AKTÁK: AZ 5. AKTA

Mulder ügynökör nem pusztán kíváncsiság vagy rúdászvány tartja föbb mint husz éve a különös jelenségek nyomában. Huga rejtélyes eltűnése óta left a hiheretlen igazságok megszállorja. Az a sorozatszilkossági ügy, melynek most nyomába ered, ralan elvezeti őt oda, ahová olyan regóta szereme eljűrni. A megmagyarázhatatlan módon megölrt férfiak boncolásakor kiderül, hogy az áldozatok nem e világrol valók voltak, és valószínűleg ellenséges szándékkal érkeztek a Földre...

TŰZ A VÍZ ALÁ!

Dodge Kapitány az Amerikai Hadiféregeszer legreménytelenebb katonája. Felelresei, ha meglátják, szegyenükben a föld alá szzer-nének süllyedni. Aztán rámad egy menőörlerük: inkább a kapitányt süllyeszlik - a víz alá. Kinevezik egy rengetaljtáronak becé-zer ockvasára, összerobozzák számára a kikötő leggyanusabb, figuráit, és bevetik, egyenesen a kuzdelem és az óceán közepébe. Csakhogy legnagyobb meglepetésükre a kapitány nem hagyja magát. Módszerei szokatlanok ugyan, de feletrébb sikeresek...

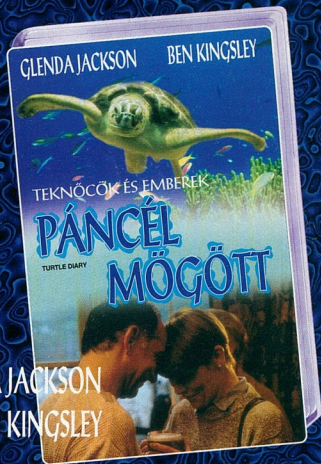

Hány áldozat és hány gyilkos rejtőzhet egyetlen családban?

Hány áldozat és hány gyilkos rejtőzhet egyetlen családban?

ÖLNI ÉS ÖLELNI

Gayle Bernish egymaga neveli két kamasz gyereket. Hosszú idő után vegre eléri, amir akart: a férfi, akivel régóta viszonya van, szakít feleségével, és hozzá költözik. Am az elhagyott asszony a rajvból is kemény ellenfélnek bizonyul, így elhatározzák, hogy végeznek vele. Tervükbe bevonják Gayle nagylányát. A lány nem tudja mit tegyen, am végül feladja anyját és moszohaapjart a rendőrségen. De a lány rajón, hogy őccset valaki felbizarrta, ölje meg őr...

GLENDJA JACKSON BEN KINGSLEY

PÁNCÉL MÖGÖTT

Neaera Duncan rajzolgatni szerez és van egy ritkos szenvedélye. Ha nincs jó kedve elmegy az állarkertbe, hogy meglagassa az óriásreknócöcker. William Snow néha úgy érzi, örültekhabában lakik, és van egy ritkos szenvedélye. Ha jó kedve van, kiruccan az állarkertbe kedvenceihez, az óriásreknócökhöz. Neaera és William az akvárium eljört álldogallva ugyanazt a rvert forgatja a fejében: mi lenne, ha ezek a csodálatos, lassú, bájos és szegyellos állarak visszajurhatnának a szabad tengerre...

© Fox Video, Inc.

© Twentieth Century Fox Film Corporation

A kazettákat forgalmazza:

1145 Budapest, Bácskai u. 28-36.
Telefon: 467-1467 Fax: 252-2736
E-mail: video@intercom.hu

videopremier: február 6.